

דברי הכנסת

הישיבה המאה-ושבע של הכנסת השלוש-עשרה

יום שלישי, ג' בתמוז התשנ"ג (22 ביוני 1993)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:01

תוכן העניינים

ברכת יושב-ראש הכנסת את ראש ממשלת נפאל ג"פ קוירלה	
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת	
הצעה לסדר-היום	
שנה לממשלת רבין – סיכום נושא הביטחון	
הצעה לסדר-היום ערעור ביטחונה של ישראל כתוצאה מניהול המשא-ומתן לשלום בתום שנה	
לכהונת הממשלה	
הצעה לסדר-היום	
שנה לבחירות לכנסת השלוש-עשרה	
הצעה לסדר-היום	
שנה למהפך	
הצעה לסדר-היום	
שנה לפעולות הממשלה בתחום החברתי-הכלכלי	
הצעה לסדר-היום	
שנה למהפך	
הצעה לסדר-היום	
השנה החולפת – מה נשתנה במשרד החינוך?	
הצעה לסדר-היום	
הנעשה בהתיישבות בתום שנה לכהונתה של הממשלה	
הצעה לסדר-היום	
שנת "הישגים" מדיניים לממשלת ישראל	
הצעה לסדר-היום	
שנה לפעילות הממשלה בתחום המדיני	
הצעה לסדר-היום הישגי הממשלה במישור המדיני ובמישור הכלכלי-החברתי במלאות שנה לכינונה	
הצעה לסדר-היום	
שנה למעשי הממשלה בתחום העלייה והקליטה	
שאלות ותשובות	
דמי רישום לאוניברסיטאות	
מסגרות לטיפול בנוער מנותק	
פרסומים בעיתונות מטעם משרד החינוך	
תוכניות למניעת שימוש בסמים	
חברי הוועדה לבדיקת מערכת החינוך	
כיתות במבנים לא-בטיחותיים	
השתתפות תלמידים בהפגנות	
גיוס תלמידים לפעולות "כך"	
ציוני בחינת הבגרות באנגלית	
מסירת תוצאות מבחני הבגרות	

הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (היטלים וארנונה) (תיקון מס' 5),

התשנ"ג-1993

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

ברכת יושב-ראש הכנסת את ראש ממשלת נפאל ג"פ קוירלה

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני פותח בזאת את ישיבת הכנסת, יום שלישי, ג' בתמוז התשנ"ג, 22 ביוני 1993.

חברי הכנסת, אנחנו מארחים היום במשכן הכנסת אורח חשוב. הוא נמצא אתנו עכשיו ביציע הכבוד. האורח הוא ראש ממשלתה של נפאל, מר קוירלה. אנחנו אירחנו אותו במחצית השעה האחרונה בחדר הישיבות של הממשלה, שוחחנו. הבעתי בפני האורח את תודתה העמוקה והנמשכת של מדינת ישראל על היחס המיוחד של מדינתו ושל עמו למדינת ישראל ולעמה. היינו בקבלת פנים בגן-הוורדים, ועם שר החוץ, שנמצא אתנו כאן, החלפנו דברים על אותו יחס מיוחד, שנמשך גם בתקופת הבידוד הפוליטי של מדינת ישראל; וזה המבחן הגדול: לעמוד לבד, מדינה קטנה יחסית, באוקיינוס של עוינות, ולשמור על אותה מערכת מיוחדת שכוננו בעבר מנהיגי מדינת ישראל עם מדינת נפאל, עם ראש הממשלה של ראשית שנות ה-60, אחיו הבכור של מר קוירלה, ועם מלך נפאל באותה תקופה.

אני רוצה לאחל למשלחת ולראש הממשלה של נפאל ביקור פורה בארץ. אני מקווה שהיחסים בעתיד יימשכו ויתהדקו בכל המישורים, ואני רוצה לומר לו בשם כולנו: ברוך הבא לביתנו. תודה רבה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש' וייס:

הודעה קצרה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחה עתה על שולחן הכנסת, מטעם ועדת הכנסת, הצעה להוספת סעיף 71א לתקנון הכנסת. תודה.

הצעה לסדר-היום

שנה לממשלת רבין – סיכום נושא הביטחון

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו לסדר-היום שלנו. כפי שאתם בוודאי יודעים, אנחנו נקיים היום דיון ביותר מ-15 הצעות לסדר-היום, ש"בגדול" עניינן אחד, וזה ניסיון להעריך את פעולת הממשלה במשך 11 חודשי כהונתה, כאשר חברי הכנסת בחלקם יבקרו, אחרים בוודאי יגנו.

אני מאוד מבקש מכם, חברי הכנסת, שנקיים בצוותא דיון רציני. הנושא חשוב, ואני מקווה שהדיון אכן יעמוד ברמת הציפיות מול הנושאים החשובים שאנחנו נעסוק בהם היום.

אני מזמין עכשיו את חבר הכנסת רחבעם זאבי להביא בפנינו הצעה לסדר-היום, מס' 1853. ההצעה נושאת את השם: שנה לממשלת רבין – סיכום נושא הביטחון.

יהושע מצא (הליכוד):

מי משיב, אדוני היושב-ראש?

היו"ר ש' וייס:

קבוצה די גדולה של שרים משיבה. על ההצעות האלה, שנוגעות לביטחון, ישיב סגן שר הביטחון. הוא נמצא אתנו.

בבקשה, חבר הכנסת זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, המנכ"ל החרוץ של משרד ראש הממשלה יזם הוצאת חוברת או ספר, שיסכם את הישגי ממשלת רבין במלאות לה שנה. הדבר הזה הוא חדש במקומותינו, ואינני זוכר ממשלות קודמות שעשו כך, כי הן היו עסוקות בעשייה, ולא היה להן חשש שהציבור לא ידע על מפעלותיהן.

טרם ראינו את היצירה הזאת, ואני סקרן לקרוא בה את הפרק של ראש הממשלה ושר הביטחון ולדעת באילו הישגים הוא מתפאר ומתקשט. ראש הממשלה רבין עלה על כל קודמיו בהתקשטות פוליטית בהישגיהן של זרועות הביטחון, ועוד אדרש לכך בהמשך.

אני סקרן לקרוא את הספר השני של כל כתבי שבס, אחרי שקראנו בעיון ובסלידה את ספרו הראשון, ובו קביעת אזורי עדיפות במפת הארץ. היתה זו כתיבת בוסר של סופר מתחיל, שרוצה לרצות את אדוניו על חשבון המפעל הציוני במינון ציני מופרז, שלפיו הכפר אכסאל, בעיבורו של העמק, עדיף

וקודם לערי פיתוח שלנו, המתמודדות עם אבטלה וקליטת עלייה, וכל זאת כדי לזכות בתמיכתו של "הציוני הדגול" מאכסאל.

בספר השני של כל כתבי שבס השתתפו פקידים חרוצים ונזופים בכל משרדי הממשלה בימים, בלילות ובשבתות, ואני סקרן לקרוא כיצד יוצגו שם האינפלציה שחזרה אלינו, החקלאות הנתונה במשבר, העלייה שנפסקה, המשברים התכופים במערכת הבריאות, שטף המינויים הפוליטיים – אבל בראש ובראשונה מעניין אותי הפרק הביטחוני.

מן הסתם יתפאר הדוח הזה בהטלת הסגר על התושבים הערבים מיש"ע. להחלטת הממשלה על הסגר קדם מסע הריצות של חודש מרס, שבו נרצחו 15 ישראלים. דעת הקהל רגשה וגעשה עד שהבקיעה את אטימותה של הממשלה, אשר גילתה את תרופת הפלא של הסגר. והרי אנחנו הצענו זאת ותבענו זאת שוב ושוב במשך 66 חודשים. כאשר תבענו זאת, השיבו לנו שזה לא מעשי או לא מוסרי או לא מדיני. חששו מה יגידו על כך הגויים, מה יאמר הפריץ מעבר לים.

הסגר הוא אמצעי נכון, שהיה צורך לנקוט אותו מזמן, אבל הוא לא יכול להיות התשובה היחידה לאינתיפאדה ולטרור. הנה, מאז החלת הסגר יש לנו שבעה הרוגים נוספים. אגב, בשנת 1992, תחת ממשלת הליכוד ובלי סגר, היו לנו בתקופה זהה רק ארבעה חללים מהאינתיפאדה, לעומת שבעה השנה, בתקופת הסגר.

נכון הדבר, שהסגר הביא גם להפחתה משמעותית בעבירות רכוש בתוככי ישראל, שנעשות ברובן על-ידי הערבים מיש"ע. יש פחות פריצות, וגנבות הרכב פחתו ב-40%, אבל מדי שבוע אנחנו מתבשרים על החלטות ממשלה, המתירות כניסה של עוד ועוד ערבים מיש"ע לתוככי ישראל, וכך מתכנסם התמריץ שעומד בפניהם להגר מהשטחים לארצות ערב, שמהן באו לכאן אבותיהם, וגם תוצאה חיובית זו מן הסגר הולכת ונעלמת.

גם האמצעי האחר שנקטה הממשלה הזאת, והוא גירוש 400 אנשי ה"חמאס", נעשה כתגובת מצב-רוח, בלי הכנות רציניות, בהכנה רשלנית של רשימת המגורשים, בביצוע שלומיאלני בשטח, בלי ליווי הסברתי הולם בעולם. אחר כך התחילו המחוזות של נכונות להחזרה וקיצור משך הגירוש. רבין היה אולי מחזיר כבר את כולם, אלא שזה היה מקטין את ההצלחות בספר ההישגים של שבס, והדבר נדחה עד לאחר פרסומו.

ממשלת רבין לא תציג בספר ההישגים שלה – ספר ב' בכתבי שבס – את תרומתן של המחוזות לטרור. אצלנו עדיין לא מבינים כיצד מתרגמים מחוזות כאלה אצל הערבים, שרואים בהן חולשה ופחד והוכחה לכך שדרך הטרור מצמיחה להם פירות ויש להתמיד בה. רבין אמר שנילחם בטרור כאילו אין משא-ומתן לשלום, אבל מה שיצא מזה הוא שכאילו נילחם בטרור, בלשון ה"גששים".

החשיפה האחרונה של 120 אנשי ה"חמאס" נוצלה על-ידי ממשלת רבין למסע תעמולה ופיאור עצמי של אנשי הממשלה וראש הממשלה, כאילו היתה להם השפעה כלשהי על ההצלחה הזאת. לא רק שהממשלה לא תרמה דבר להצלחה הזאת, אלא היא הפריעה לה בהוראות הדרקוניות המגבילות את חוקרי השב"כ בעבודתם. אלמלא הוראות אלה – היתה החשיפה נעשית מוקדם יותר. כששאלתי על כך את ראש הממשלה מעל הבמה הזאת, יחד עם שורה של שאלות ענייניות אשר לא היתה לו תשובה עליהן, הוא התגבר על מבוכתו זאת בהצעה להסיר את הצעתי מסדר-היום. את הצעתו של

האשם מחאמיד באותו יום הוא הציע להעביר לוועדת החוץ והביטחון, ואינני יודע אם לצחוק או לבכות על כך שהפלמ"חאי רבין, רמטכ"ל בדימוס, תלמידים של יצחק שדה ויגאל אלון, יביא אל ועדת החוץ והביטחון את האנטי-ציוני המוצהר ויסיר את הצעתו של אלוף במילואים רק מפני שאין לו – לרבין – תשובה על השאלות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

רחבעם זאבי (מולדת):

וראש הממשלה רבין הגדיל לחטוא כאשר הורה את שירות הביטחון הכללי לחשוף את עבודת השירות ולהציג את פעולתו במסיבת עיתונאים. זהו מעשה שאין לו תקדים, והוא בבחינת שערורייה. זהו מעשה של חוסר אחריות בגילוי סודות, שבא לשרת ולפאר את הדרג הפוליטי הממונה. שמעתי אין ספור הערות ביקורת מקרב אנשי הביטחון בעבר ובהווה על המעשה הזה.

האם בספר ההישגים של שבס יזכירו גם את ביטול חוק איסור המפגשים עם אנשי אש"ף, על נזקיו הביטחוניים והמדיניים של המעשה הזה?

משה קצב (הליכוד):

איזה ספר ההישגים, אין הישגים.

רחבעם זאבי (מולדת):

האם בספר ההישגים הזה תעשה הממשלה חשבון אמת, בלי פניות וחיפוי, על המעשה הנחפז של שחרור סיטוני של הצמרת הוותיקה של משטרת ישראל בתוך תקופה קצרה, והשפעתה של החלטה זאת על כושרה וכשירותה של המשטרה להתמודד עם בעיות הביטחון באזורי העורף? האם בספר ההישגים יובאו נתונים על ההקצנה בקרב ערביי ישראל ועל גידול בהשתתפותם בפעולות חתרניות ובפיגועים? והאם כותבי הספר ינתחו את הסיבות לכך ואת תרומתן השלילית של הממשלה ומדיניותה לתהליך הזה?

האם בספר ההישגים יובא דוח על מצבם הביטחוני של 120,000 מתיישבים יהודים ברחבי יש"ע? אגב, אנחנו חייבים לציין לזכות ולחיוב את יחסו החם והדואג של סגן שר הביטחון, מוטה גור, למתיישבים ולבעיותיהם.

אלי דיין (העבודה):

— — — הממשלה.

רחבעם זאבי (מולדת):

במסגרת הסיכום הביטחוני של ממשלת רבין, צריך היה גם להזים את העלילה שיצאה כנגד המתדיישים היהודים ביש"ע, כאילו מתארגנת או מתקמת בקרבם מחתרת. זהו שקר וזוהי עלילה, ואין ציבור אחראי וממושמע כמוהם, ואין בארץ עוד ציבור שעמד בקו האש והאבנים במשך 66 חודשים יום אחר יום בהתאפקות כזאת. זוהי עלילה מכוונת, שבאה להכשיר את הקרקע ואת הלבבות לקראת ההחלטות התבוסניות. אפילו ראשי השב"כ הכחישו את דבר המחתרת הזאת.

ממשלת רבין תתפאר בהישגים גם בתחום הביטחון, אבל אין לזה, לצערנו, כיסוי. האינתיפאדה לא הודברה, חרף גירוש ה"חמאס" והטלת הסגר. בשנת שלטונכם נפלו 49 ישראלים. אתם לא אוהבים לשמוע זאת וקשה להזכיר זאת, אבל זוהי האמת.

הסופר שבס הוציא לאור שני ספרים בשנה אחת, וזה מספיק. נאחל לו ולעצמנו, שהוא יפסיק בכתיבת ספרים כאלה, ואם הוא מוכרח לכתוב – אני מציע לו שיכתוב ספר אוטוביוגרפי ששמו "ממתנחל בגולן למתיישב בקריה". תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חברי הכנסת, נא להקפיד על הזמן. שבע דקות מוקצות לכל נואם, כי יש סדרות של שלוש הצעות.

רחבעם זאבי (מולדת):

שאלנו ונאמר לנו עשר דקות. בגלל זה דילגתי, כי אותתת לי.

היו"ר ש' וייס:

לפי התקנון – שבע דקות. אנחנו הגדלנו – — —

דן תיכון (הליכוד):

למה? לפי התקנון עשר דקות.

היו"ר ש' וייס:

למה באמצע המשפט, חבר הכנסת דן תיכון? אנחנו הגדלנו לעשר דקות. חבר הכנסת זאבי דיבר 11 דקות. אני מבקש לשמור על עשר דקות, זה כל הסיפור.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, לפי התקנון זה עשר דקות.

היו"ר ש' וייס:

כן, בסדר, רבותי. חברי סגן יושב-ראש הכנסת עובדיה עלי, כאשר אתה תבוא לכאן, אתה תראה שזה סדרות של שלוש הצעות. עשר דקות לכל נואם, אבל נא להקפיד.

הצעה לסדר-היום ערעור ביטחונה של ישראל כתוצאה מניהול המשא-ומתן לשלום בתום שנה

לכהונת הממשלה

היו"ר ש' וייס:

אני מזמין עכשיו את חבר הכנסת אריאל שרון להביא לפנינו הצעה לסדר-היום מס' 1860, בנושא: ערעור ביטחונה של ישראל כתוצאה מניהול המשא-ומתן לשלום בתום שנה לכהונת הממשלה. בבקשה.

אריאל שרון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לאחרונה ניטש הוויכוח, האם יש לממשלה הזאת מנדט. ברצוני לעסוק דווקא בתחומים שלגביהם אין ספק שלממשלה היה מנדט מלא לעסוק בהם אך היא לא השתמשה בו.

היה לכם מנדט להשתמש בתהליך השלום כבמנוף לעצירת מירוץ החימוש במזרח התיכון, שהוא הבעיה המרכזית באזורנו, אבל לא העזתם. הייתם צריכים לתבוע, שכל מדינה שמשתתפת במשא-

ומתן תפסיק את רכישת הנשק. בעיצומו של המשא-ומתן פרקו אוניות טילי "סקאד-C" בעלי טווח של 500 ק"מ בנמלי סוריה, ואתם שתקתם.

בהמשך לעצירת מירוץ החימוש, שהיא פעולה קצרה ופשוטה יחסית, היו צריכים לבוא השלבים הבאים, היותר מורכבים ומסובכים, של הפחתת החימוש והשוואת החימוש של ישראל ושל מדינות האזור כולן. אבל דמיונכם לא עמד לכם. בסכנה הגדולה הזאת לא טיפלתם, אף לא ניסיתם, והוספתם חטא על פשע בכך ששיתקתם את הלובי הפרו-ישראלי בארצות-הברית ואת ראשי היהדות, שחדלו לפעול ביעילות נגד חימושו של מדינות האזור.

היה לכם מנדט, היתה לכם אפשרות והיתה עליכם חובה להתנות את קיום השיחות בחיסולן, בסילוקן, בפירוקן או בגירושן – ואפשר הכול יחד – של מפקדות ארגוני הטרור והמחבלים במדינות ערב, אבל התביישתם לתבוע.

לפני מלחמת "שלום הגליל" היתה בלבנון ממלכת טרור אש"פ פיסטית עצמאית. כיום לטרור יש כתובת. מפקדותיו נמצאות במדינות, שאתן אנחנו מנהלים משא-ומתן. לתוניס, שרוצה כל כך להשתתף במשא-ומתן הרב-לאומי, צריך היה לומר: נשמח לשבת לדיון אתכם, אבל לפני זה סלקו את מפקדות אש"ף מתחומכם.

ולסוריה, שדוחפת לפעילות טרור בלבנון דווקא בימים אלה, הן של ה"חיזב-אללה" והן של ארגוני אש"ף השונים, ושמארכת כעשר ארגוני טרור על מפקדותיהם בדמשק, לה, לסוריה, צריך לומר: או משא-ומתן בלי ארגוני הטרור או תמתינו קצת, בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

האם הם ידידים שלך? האם הם מקבלים הוראות ממך? האם אתה מוציא להם הוראות?

טלב אלסאנע (מד"ע):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, הערה קצרה – זה מספיק. חבר הכנסת אלסאנע, בצורה זו אתם מאריכים מאוד את הנאום.

אריאל שרון (הליכוד):

לצערי המצב הוא הפוך, אתם מקבלים הוראות מהם ומערפאת ומכל מרצחי אש"ף ופועלים לפי ההוראות האלה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה יודע שאנחנו לא מקבלים הוראות מאף אחד, גם לא ממך. אנחנו מייצגים את הציבור שלנו.

אריאל שרון (הליכוד):

הפרו-אש"ף.

מעניין מדוע כשאין שום דבר סודי אצלכם – ולצורכי פרסומת ויחסי ציבור אתם מפקירים את הסודות הכמוסים ביותר – פה דווקא אתם שומרים בסוד גדול כל כך את מעורבותה של סוריה בדחיפה לפעולות טרור בלבנון; וכך את הוראותיו של רב המרצחים ערפאת לארגונו לפעול בדרום-לבנון, כמו במקומות אחרים בתוככי ישראל. מה יש לכם להסתיר? מה מסתתר מאחורי זה? מה הסוד בכך ש"פתח" משגר טילי "קטיושה" לגליל? איזה סוד יש בעניין הזה? אולי זה יפריע, חס וחלילה, למפגש צעירי מפלגת העבודה עם צעירי ה"פתח" בשטוקהולם? ואולי זה יפריע למפגש בוגרי העבודה עם בוגרי אש"ף במילנו?

ואולי אותה סיבה מביאה לפרסם כשנמצא הרוג יהודי, דבר ראשון החוצצות תוקעות: על רקע פלילי, על רקע מיני, על רקע כספי, ואחר כך באותיות קטנות, כמו שקרה לקורבן, השם ייקום דמו, אותו יהודי קשיש בנתניה, שפורסם כמה פעמים איך הוא נרצח על רקע פלילי; בסופו של דבר, באותיות קטנות, בעמוד אחורי בעיתון, התברר שאיש ה"פתח" הודה ברציחתו והסביר את נסיבות העניין ושחזר, אבל זה כבר היה באותיות קטנות. יש לזה, כנראה, סיבה.

וגם לירדן, שרבות ממפקדות אש"ף פועלות מתוכה ומהן יוצאות ההוראות הישירות לפגוע בישראל, צריך לומר: נוסף על השטיח האדום למלך חוסיין, שהבטחתם בקול תרועה רמה – אם ברצונכם לדרוך על השטיח, חסלו את מפקדות ארגוני הטרור שאצלכם.

מה יותר לגיטימי ומובן מלדרוש את הדרישות המינימליות האלה להפסקת הטרור? אבל אתם החשיתם, אתם פשוט חסרי אחריות. רק על זה הייתם צריכים ללכת הביתה.

ולשיטתכם, שאני מתנגד לה באופן מוחלט, לנסיגה ברמת-הגולן ומרמת-הגולן – הרי לא תבעתם כל תביעה שכנגד. אילו לא הייתם קלי דעת, הייתם צריכים לומר לסורים ולארצות-הברית את הדברים הבאים: נסיגתנו מרמת-הגולן מחלישה אותנו כתוצאה מאובדן נכסים אסטרטגיים. לכן תואילו נא אתם, הסורים, לצמצם את צבאכם. מי אמר שאתם צריכים 5,000 טנקים, אולי 2,000 יספיקו. ונוכחותכם בלבנון – הייתם צריכים לומר להם – מקשה את מצבנו האסטרטגי בצפונה של ישראל. לכן, אם אתם תובעים מאתנו לסגת מרמת-הגולן, תואילו נא להתפנות מלבנון. אבל אתם לא תבעתם, ככסילים נהגתם.

כשאני מסתכל עליכם, כיצד אתם נוהגים במשא-ומתן, אני חש כאב, כאב על עליבותכם. כיהודי אני בוש ונכלם לראות את ממשלתי מתרפסת.

יש עוד הרבה נושאים שיכולתם לטפל בהם, שלא אוכל לגעת בהם כרגע מחוסר זמן. לכל זה היה לכם מנדט ולא עשיתם.

אני רוצה לצטט אמירה של בן-גוריון, מכתב של בן-גוריון – למה לדעת בן-גוריון אין לכם מנדט. למה שאמרתי עד עכשיו היה לכם מנדט, אבל לא עשיתם. למה אין לכם מנדט?

יורם לס (העבודה):

— — — אותו דבר עליך. אולי תגיד לנו מה בן-גוריון אמר עליך.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לס, האולם הזה קטן ושומעים גם כאשר אתה אומר זאת, ואין צורך לצעוק. זה אולם מאוד קומפקטי.

אריאל שרון (הליכוד):

אני לא יודע, אני תמיד קישרתי השכלה עם תרבות, אבל אני תמיד מתאכזב מהעניין הזה. אין כנראה קשר בין השכלה לתרבות.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שרון, אנחנו שנינו בוגרי אותה פקולטה, אני מבקש קצת יחס כבוד לפקולטה.

אריאל שרון (הליכוד):

אתם שניכם או אנחנו שנינו?

היו"ר ש' וייס:

אנחנו, משפטית.

אריאל שרון (הליכוד):

טוב, אולי למדו נימוסים בפקולטה ההיא.

היו"ר ש' וייס:

ב-1965. אני מבקש דרך ארץ לאקדמיה.

אריאל שרון (הליכוד):

אני מבקש שתשמעו. זהו מכתב מעניין מאוד של בן-גוריון. ב-21 במאי 1948, בימים הכי נוראים של המלחמה, שלח בן-גוריון מכתב למשה נובומייסקי, מנהל חברת האשלג בים-המלח.

בנימין טמקין (מרצ):

רק עכשיו הגיע המכתב?

אריאל שרון (הליכוד):

לא יזיק לך אם תלמד משהו, תאמין לי.

רחבעם זאבי (מולדת):

חיים קופמן (הליכוד):

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, זה שיתוף פעולה בין חברי הכנסת אלסאנע וטמקין, כדי להאריך את נאומך.

אריאל שרון (הליכוד):

המכתב נשלח בתגובה על מהלכם של שניים מחברי הנהלת המפעל – נובומייסקי לא היה ביניהם, אני מדגיש – שהגיעו להסכם עם ראש ממשלת ירדן, תופיק עבד-אל-הודא, ועם גלאב פחה, מפקד הלגיון הערבי, שכדי להגן על המפעל הם מוסרים אותו כולו, בצפון ים-המלח ובדרומו, לפיקוח הצבא הירדני, וכן יפרקו את הנשק של העובדים הישראלים.

כתב בן-גוריון: " – – – אין רשות וסמכות לשום איש למסור חלק משטח מדינתנו למישהו, ואילו אפילו חבר הממשלה היה עושה זאת, היינו מבטלים את עשייתו – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אריאל שרון, עליך לסכם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע):

הוא התייחס לגולן.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אתם מאריכים את הנאום.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אצלך האמת סלקטיבית.

אריאל שרון (הליכוד):

בן-גוריון הסביר: "מבין אני את דאגתך לרכוש הרב של החברה, ואני מניח שהרכוש לא יינזק יתר על המידה. אבל" – תקשיבו היטב, זה חשוב לכם, אלה המתיימרים להיות תלמידיו של בן-גוריון – "השלמות הטריטוריאלית של מולדתנו קודמת לכול – – –".

כל זה קרה בימים הקשים ביותר של מלחמת העצמאות, ובכל זאת מצא בן-גוריון זמן, ב-7 ביוני 1948 – אלה הימים הכי נוראים שהיו – לפגוש את נבומייסקי; עד כדי כך הוא ראה חשיבות לעניין. בעקבות הפגישה רשם ביומנו: "היה צריך להעמיד את השניים למשפט צבאי".

אין דברים יפים ועקרוניים יותר מהדברים שאמר בן-גוריון באותה עת קשה, המתאימים להתנהגות הממשלה הנוכחית, המאיימת לסגת ולעקור את ההתיישבות ברמת-הגולן, ולחסל בהדרגה, תוך לחץ לקראת נסיגה, את ההתיישבות בשומרון, ביהודה ובחבל-עזה.

לזה אין לכם מנדט. לשלום יש לכם מנדט, לנסיגה – אין לכם מנדט. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת אריאל שרון.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הצעה לסדר-היום

שנה לבחירות לכנסת השלוש-עשרה

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת עמנואל זיסמן, הצעה לסדר-היום מס' 1814: שנה לבחירות לכנסת השלוש-עשרה. אגב, מבחינת הקלנדר זה נכון. בבקשה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כולנו בדעה אחת, שהזדמנות היסטורית חשובה ביותר עומדת בפנינו לקדם את תהליך השלום, כדי להשפיע משמעותית על עתידה של ישראל ועל התפתחויות חשובות לנו במזרח התיכון.

אנו ניצבים מול הזדמנויות היסטוריות, שתוצאותיהן, לרעה ולטובה, תלויות במידה רבה בכושר שלנו; ניצול הזדמנות תהליך השלום כאשר שאר ההזדמנויות, לרבות העלייה לישראל, מותנות בכושר חדשנות, בשינוי עצמי רב מצד ישראל, וכן ביכולת חשיבה לעומק, יחד עם גיבוש רצון נחוץ.

שמעתי בקשב רב את דבריו של חבר הכנסת אריאל שרון, ומשום-מה לא היה בהם כדי לחדש דבר. אין זה משנה עבור חבר הכנסת שרון איזו ממשלה נמצאת בשלטון. בין שהיא ממשלה של מפלגת העבודה ושותפותיה ובין שהיא ממשלה בראשות הליכוד, הפזמון חוזר על עצמו.

ברצוני להביא לפניכם לקט דברים שנאמרו על-ידי חבר הכנסת שרון: שרון ב"מעריב", ב-6 בספטמבר 1986, על הטבח בבית-הכנסת באיסטנבול: "תחנוני השלום הישראליים הזמינו את הטבח". שרון ב-30 ביוני 1989, ב"מעריב": "יוזמת שמיר גרועה מוועידה בין-לאומית, זוהי תוכנית הרת-אסון". שרון, ב-4 בינואר 1990, בכנס ה"חישוקאים", אומר לשמיר: "מהלכי ראש הממשלה הם הידרדרות חמורה ביותר. דרך טיפול בנושא המדיני העניקה ההכשר למשא-ומתן עם אש"ף, וחשפה חוסר יכולתו לעמוד במצבי לחץ, ואת הדרך הקלוקלת בה מתקבלות החלטות בישראל". אני יכול להמשיך, מה אומר שרון ב-10 בפברואר 1992: "עד היום לא קיבלו כוחות הביטחון הנחיה חד-משמעית לחסל את הטרור. אם לא ניתן הוראה לחסל את הטרור לעולם לא נצליח לחסל אותו. לחסל – זו המלה שאני יודע בעיניי טרור". שרון לשמיר: "תחת ממשלתך" – חבר הכנסת יצחק שמיר – "משתולל הטרור הפלשתיני בישראל כולה, חיי יהודים הפכו הפקר, בתקופתך ירושלים נחצתה מחדש, ותוכניתך המדינית קירבה אותה למדינה פלשתינית". ועוד ציטוט אחד: "שמיר חייב להתפטר כמי שאחראי למצב שנוצר, מי שהוביל את ישראל בדרך הלקויה וממשיך להרדים את הציבור מול הסכנות הנוראות שישראל ניצבת בפניהן, מבלי שגילה שום כושר עמידה. מי שנכשל – פשוט חייב לקום ולהתפטר". כפי שאוזניכם שומעות, הפזמון של שרון לעולם חוזר.

משה קצב (הליכוד):

מה עם ציטוטים מפרס על רבין?

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני רוצה להמשיך הלאה. בתקופה האחרונה אנו עדים למתקפה של מפלגת הליכוד והעומד בראשה, בנימין נתניהו –

הוא היה פה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

הוא נמצא.

עמנואל זיסמן (העבודה):

שיחזור.

– – נגד הלגיטימציה והמנדט שיש לממשלת רבין כביכול בנוגע לווייתורים. כמו במקרה של שרון, כך במקרה של מנהיגי הליכוד: התאווה לחזור לשלטון מעבירה אתכם על דעתכם. וכפי שאמר טאקיטוס לפני הרבה מאוד שנים: "התאווה לשלוט עזה מכל היצרים האחרים". ועד כמה הוא צודק, טאקיטוס – את זאת מוכיחים אתם.

בנימין נתניהו, בישיבת סיעת הליכוד בכנסת בתחילת חודש אפריל, אומר: "עלינו להטריד את הממשלה וליזום התקפה בלתי פוסקת, להעמיד אותה במצב מביך בעיני הציבור, כדי להבטיח כנס סוער ורוגש, שיסעיר את העם". בשאר נאומיו ממשיך נתניהו בסממנות ריקות מתוכן, שלא הוא ולא מפלגתו עומדים או עמדו בהן, כמו: "מה שדרוש זה אחדות, זה אחריות ושינוי". העם הזה רוצה שינוי – חוזר ואומר בנאומיו חבר הכנסת נתניהו, שחושב שאם יחזור מספר רב של פעמים על סממני ריקה מתוכן, הרי לבסוף היא תהפוך לאמת.

חיים קופמן (הליכוד):

חבר הכנסת זיסמן, מה הישגי הממשלה?

עמנואל זיסמן (העבודה):

כולם יודעים את מומחיותך, חבר הכנסת נתניהו, בהסברה ובתעמולה. אולם היכן היא אותה אחריות שאתה, חבר הכנסת נתניהו, נוהג לדבר עליה? במקום לנצל את גל הטרור לצרכים ציניים פוליטיים, מן הסתם היה עדיף שתנהיג את מורשת האחריות הלאומית שהיתה לבגין המנוח כאפוזיציונר, שלא ניגח שום ממשלה באותם רגעי משבר קריטיים שפקדו את המדינה, וודאי שלא סחר בדם קורבנות.

אברהם הירשזון (הליכוד):

פתאום אתם בעד בגין?

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני רוצה להגיד לחבר הכנסת נתניהו: אתה יוצא נגד תפיסות יסוד של סמכויות ממשלה בדמוקרטיה שוחרת חופש, אתה גם מנסה לשמוט את בסיס הלגיטימציה של הממשלה, אך ורק במטרה להגיע לשלטון. מה הפלא שחבריי, אנשי הליכוד, אמרו עליך רק לפני שבועות מספר, שאתה מוביל חוקה מונרכיסטית דיקטטורית. האומנם אלו שאיפותיך לגבי המשטר במדינת ישראל? כדאי שנדע זאת ונתכונן לכך, חבר הכנסת נתניהו.

משה קצב (הליכוד):

מה יש לך להגיד על הממשלה?

עמנואל זיסמן (העבודה):

מה הפלא שציבור שלם מותסס על-ידי נתניהו, ואחר כך אנחנו שומעים דיבורים על שפיכות דמים צפויה וכו'.

הרשו לי לרענן את זיכרונכם בנוגע למה שאמר ראש הממשלה מנחם בגין, לא מעל הבמה הזו אלא ממקומו כראש ממשלה, מרותק לכיסא גלגלים, וכך אמר ראש הממשלה מנחם בגין ב-14 בדצמבר 1981 – אני קורא והפרוטוקול נמצא כאן – – –

חיים קופמן (הליכוד):

מלה אחת בזכות הממשלה של מפלגת העבודה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

– – – באמצע נאומו של השר אמנון רובינשטיין, אז חבר הכנסת, אומר מנחם בגין בנושא רמת-הגולן – חבר הכנסת מיכאל איתן, תקשיב היטב: "מבחינה מדינית אני מכריז ליד כל חברי הממשלה שיושבים פה, שבו ברגע שנשיא סוריה יגיד שהוא מוכן לנהל משא-ומתן עם ישראל על חוזה שלום, בו ברגע ייפתח המשא-ומתן על חוזה שלום עם ישראל, ושום דבר לא יעמוד בפנינו". שום דבר לא יעמוד בפנינו, את זה אמר מנחם בגין, ראש הממשלה, ב-14 בדצמבר 1981. ותפרשו את זה איך שאתם רוצים.

משה קצב (הליכוד):

ואחרי זה העביר את חוק רמת-הגולן.

משה פלד (צומת):

איש לא מתכחש.

עמנואל זיסמן (העבודה):

הרי אותו מנחם בגין, אם היה אומר את זה לא היה נבחר לראש ממשלה במערכת הבחירות שקדמה להקמת הממשלה אז, כשהוא ויתר על כל סיני, עד גרגר החול האחרון, ועקר יישובים.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

מה זה, מקהלה מדברת?

שאול יהלום (מפד"ל):

מלה אחת שיגיד על הישגי הממשלה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת יהלום, הנושא שלו הוא: שנה לבחירות לכנסת השלוש-עשרה. כשתמלא שנה לממשלה הוא ידבר על הממשלה. עכשיו זה הכנסת השלוש-עשרה.

שאול יהלום (מפד"ל):

מה הוא מדבר על בגין?

היו"ר ש' וייס:

יש לו עוד דקה, תראה שהוא יפתיע. רבותי, קרצנו פה, עכשיו הוא ידבר לטובת הממשלה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

חברי הכנסת, דברים דומים אמר באותו דיון גם משה ארנס, ומי שרוצה שיפנה ל"דברי הכנסת", לפרוטוקול של אותה ישיבה.

שאול יהלום (מפד"ל):

מלה אחת על הממשלה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

תיכף אגיד על הממשלה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

עשר שניות מספיקות לזה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

יש אמרה: אם אתה כועס, סימן שאני צודק.

אברהם הירשזון (הליכוד):

תאמין לי, אני מאוד מרוצה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

מה בנוגע לכיבודם של הסכמים בין-לאומיים, חבר הכנסת נתניהו? האומנם אתה מצפה שממשלת ישראל הנוכחית תתעלם מחוזה קמפ-דייוויד, שלא ממשלת המערך חתמה עליו, ואשר מבוסס על החלטות מועצת הביטחון 242 ו-338? אפילו בגין המנוח, שהתנגד להחלטות אלו טרם עלייתו לשלטון, שינה באופן מהותי את תפיסתו. האם יש צורך להזכיר, שאת החלטה 242 מילאה ממשלת הליכוד?

היו"ר ש' וייס:

אתה צריך לסיים.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני רוצה לסיים בזה שאומר, שאני מאמין בכך שאם בקווי היסוד של הממשלה בראשותו של יצחק רבין נאמר שמדיניות החוץ והביטחון תבטיח את עצמאותה של המדינה, תחזק את ביטחונה ותביא לכינון שלום עם הפלשתינים ועם ארצות ערב – אין לי ספק שכל מה שנעשה בשנה האחרונה מקדם את הסעיף הזה, והממשלה הזו תביא עוד בימיה להגשמתו.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת זיסמן. אני מזמין עכשיו את סגן שר הביטחון מרדכי גור להתייחס לשלוש ההצעות לסדר-היום.

חברי הכנסת, כולנו היינו שותפים לארגון של היום הזה, ואתם יודעים שהממשלה נושאת באחריות קולקטיבית ולכל שר יש קשר לכל המדיניות של הממשלה. כל אחד מכיר את המבנה החוקתי של משטר ישראל. בבקשה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני לא כל כך אוהב להיכנס לוויכוח על מספרים בענייני ביטחון, ואני לא מתכוון לעשות את זה. אבל בתגובה על כמה מהדברים שנאמרו, אני רק רוצה להדגיש נקודות מספר, ואחר כך לעמוד בעיקר על מה שאנחנו עושים בתחום הביטחון.

נקודה אחת, אני רוצה להדגיש – אני אומר את זה לחבר הכנסת אריק שרון – הממשלה הזאת קיבלה מנדט, המנדט הוא מנדט כללי. יש לנו מנדט לנהל משא-ומתן, ואנחנו ננהל משא-ומתן, ואנחנו מנהלים אותו. ביבי, שאלת בשקט: על מה? אנחנו מנהלים סוף-סוף ברצינות משא-ומתן על מנת להגיע לשלום. את המנדט הזה יש לנו מהציבור, ויש לנו כוונה מלאה לנצל את המנדט במלואו, על מנת להגיע לשלום עם ביטחון, כפי שאנחנו מבינים אותם; אני מאמין שאנחנו מבינים אותם נכון וטוב. ובכן, את הנקודה הזאת רציתי להבהיר – יש לנו מנדט, ואנחנו מתכוונים לפעול על מנת לממש את המנדט.

נקודה שנייה, בן-גוריון, זיכרוננו לברכה, עשה הרבה מאוד דברים, ואפשר לצטט ממנו ואפשר להביא גם מהחלטותיו. בתקופה שלא שירתתי בממשלה, במשך שנתיים, הרציתי באוניברסיטה בתל-אביב על תהליך קבלת החלטות בממשלות ישראל. חשבתי שיהיה נכון לקחת את הסינדרום של החלטות

בן-גוריון כדוגמה. ואני רוצה להזכיר לחבר הכנסת שרון, שבעוד בן-גוריון, בשיחות עם מוסא עלמי ב-1935, דיבר גם על עבר הירדן, בסופו של דבר, כאשר הוא הגיע לשעת ההכרעה והבין שאחרי מלחמת העולם צריך להקים את המדינה היהודית סוף-סוף, אבל על מנת להקים אותה צריך לנקוט כמה צעדים, וביניהם צעדים קשים – הוא היה האיש שהביא את תוכנית החלוקה, והוקמה מדינת ישראל.

לכן אני גם מציע, אל תפחידו אותנו היום בחלק הזה או בחלק אחר, ואני בכוונה לא נוקב בשמות, מכיוון שאתם מגזימים סתם, לא רק היום, בדיבורים על מה שכבר ויתרו עליו כביכול. עוד לא ויתרו על שום דבר. אני רק מזכיר, שמדינת ישראל הוקמה ביוזמתו, בהחלטתו של בן-גוריון על בסיס תוכנית חלוקה. מדינת ישראל קמה והתחזקה והגענו עד הלום.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אז מדוע להחזיר?

סגן שר הביטחון מ' גור:

לכן, יש לנו גם בסיס היסטורי שהצדיק את עצמו, הוכיח את עצמו. ולנו אין שום ספק, שבתוכנית הממשלה להגיע לשלום היא עושה טוב לעתיד מדינת ישראל. לכן, גם לנצל את המנדט וגם להתקדם בתהליך.

נקודה שלישית, אני רוצה להבהיר לחבר הכנסת שרון, אנחנו לא ננקוט את מדיניות לבנון; זאת אומרת, מדיניות של מלחמה כוללת. עשינו את הניסיון הזה ב-1982. אין ממשלה, אני מקווה, שתרצה לחזור על הניסיון הזה. לכן, כל הדיבורים שלכם על הקצנות מוגזמות, שבמימוש העוצמה הביטחונית של ישראל יכולים להביא לצעדים כאלה, הם לא צעדינו.

אריאל שרון (הליכוד):

מי הציע את זה?

סגן שר הביטחון מ' גור:

אני לא יודע מי הציע. תיכף אני אגיע. אני מסביר מה אנחנו לא נעשה.

אריאל שרון (הליכוד):

רוב המלחמות היו תחת ממשלות המערך, כולן היו מלחמות ברירה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אני חוזר ואומר, סוג כזה של מדיניות כפי שאתה ניהלת, שהביאה למלחמה בלבנון, אנחנו לא הולכים לנהל. אבל, וזאת אני רוצה להזכיר לך, ואני עושה את זה לא בהנאה גדולה – – –

אריאל שרון (הליכוד):

ממשלה שנבחרה באורח דמוקרטי.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אני רוצה להזכיר לך, שאת ימית הרסו בפקודת ממשלה שאתה היית בה שר הביטחון. ולא רק זה, כאשר שאל אותך ראש הממשלה דאז מנחם בגין בעת קמפ-דיוויד לגבי היישובים, הסכמת להורדת יישובים. לכן, לאט לכם בהטפות המוסר. לאט לכם בהטפות המוסר.

שאול יהלום (מפד"ל):

משגיאות לומדים.

סגן שר הביטחון מ' גור:

נכון, זה מה שאנחנו עושים. אנחנו לומדים את השגיאות האלה ולא נחזור עליהן.

גדעון שגיא (העבודה):

לומדים משגיאות של ממשלת הליכוד.

סגן שר הביטחון מ' גור:

גדעון, עזוב אותי. לכן אנחנו ננהל את המשא-ומתן בעקביות, בביטחון, לא במרוצה ולא בדחיפות, אבל נוודא שלא נחזור על השגיאות שנעשו.

חבר הכנסת רחבעם זאבי, בהערת ביניים הבלעת את העובדה, שפתיחת הסגר החלקי מביאה לכך שאנשים יפסיקו להגר למדינות אחרות. אין מדיניות הממשלה המדיניות של "מולדת". תוכנית השלום והביטחון שלנו איננה מבוססת על גירוש, בוודאי לא על גירוש המוני. לכן, שמעתי את ההערה שלך – בפירוש אחד וחלק, זאת מדיניות שאנחנו דוחים אותה גם מבחינה מעשית, גם מבחינה מוסרית. אנחנו לא נוקטים אותה.

חברות וחברים בכנסת, במכון או שלא במכון, לא יעזור לכם ואתם תודו שהחודשים האחרונים, מבחינה ביטחונית, מבחינת הביטחון האישי במדינת ישראל, היו בין החודשים השקטים ביותר. וזהו הישג של ממש. ואינני רוצה לצטט מספרים, כי כל אדם שנפגע הוא עולם מלא. אי-אפשר להתעלם מהעובדה, שבחודשיים האחרונים יש לנו הישג ביטחוני ברור וחד-משמעי. ואנחנו, על-ידי מגוון השיטות שנקטנו, הקטנו את הפגיעה בתושבי ישראל, הקטנו את הפגיעה בתושבים היהודים בשטחי יהודה, שומרון ועזה, ועוד ידנו נטויה בעניין הזה.

ובכן, בתחום הביטחון ההישג הוא מיידי, ברור, יומיומי. אני חושב שגם בדבר הזה אתם יכולים לשמוח יחד אתנו.

רחבעם זאבי (מולדת):

תרשה לי לשאול אותך שאלה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אם היושב-ראש מרשה, ברצון.

היו"ר ש' וייס:

קצרה ותמציתית. זה לא תקדים להמשך.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני סגן השר, בדברי אמרתי שמאז החל הסגר עד עכשיו נפלו לנו שבעה ישראלים, שישה יהודים וערביי ישראלי אחד. בתקופה זוהה, מקבילה, בדיוק באותם ימים אשתקד בשלטון הליכוד נפלו ארבעה ישראלים. המספרים אומרים משהו.

סגן שר הביטחון מ' גור:

חבר הכנסת זאבי, אני שמעתי את המספרים. אמרתי בהערה ראשונה, שאני לא אכנס להשוואות מספריות; מכיוון שאתה יודע היטב, שהיו גם תקופות אחרות. אתה הבאת דוגמה אחת, ואני יכולתי להביא עשרות רבות של דוגמאות על מספרי נפגעים. לא הבאתי בכוונה.

רחבעם זאבי (מולדת):

כאשר יש 47 נפגעים בתקופת שלטון העבודה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

לא, לא. חבר הכנסת זאבי, אתה יודע שהיו תקופות עם הרבה יותר נפגעים, ולכן אני מציע, מכיוון שכל נפגע הוא עולם מלא, נעזוב את זה. אבל אין ויכוח, ולזה גם אתה מסכים, שבחודשיים האחרונים, וזה כבר חודשיים ויותר, יש ירידה בולטת בפעילות הטרור נגד ישראל גם בתוך "הקו הירוק" וגם בשטחי יהודה, שומרון ועזה. ובכן, זה הישג.

עכשיו אני רוצה לומר לכם גם מה מונח מעבר לזה. כאשר אנחנו מדברים על תהליך השלום ואנחנו אומרים שאנחנו רוצים להגיע לשלום, אנחנו רוצים לוודא שהשלום יהיה נתמך על-ידי עוצמה צבאית איתנה כוללת, ושלא כל שינוי בעולם הערבי או המוסלמי, ולא כל תנועה לאומנית או דתית יזעזעו את קיומה של ישראל, ועל זאת אנחנו שוקדים יומם ולילה.

אני יכול לומר לכם, ולשמחתי זה עוד לא מגיע לדיונים, שהם לפעמים פתוחים מדי בכנסת – בעודנו מטפלים בסגר, בעודנו מצליחים למנוע ולהקטין את פעילות הטרור, אנחנו מכינים את צה"ל למלחמה באופן בלתי פוסק, גם למלחמה אם תקרה מהיום למחר, וגם אם, חס וחלילה, תקרה בעתיד היותר-רחוק. ואל יהא הדבר קל בעיניכם, כי מדובר גם בהרבה מאוד כספים וגם במערכת חינוכית ממדרגה עליונה. אני יכול לומר לכם, שכאשר אנחנו מבקרים היום בתרגילים של צה"ל – וגם כאשר דיברו פה חבר הכנסת שרון וחבר הכנסת זאבי היתה לי הרגשה של חלק מדיון מטה כללי – אנחנו רואים צבא בדרך למהות שונה. מודיעין אחר, מחשבים, מחשבים מבצעיים, קרביים, לא במשרדים אחוריים. אתה מדבר עם מפקדים צעירים ואתה רואה את המטען הרוחני והמדעי שיש להם. אתם יודעים, חברי הכנסת שרון וגנדי, מה היתה השאלה העיקרית בשבוע שעבר? בצבא הזה, שאנחנו מכינים אותו למלחמה הבאה, אף שאנחנו חותרים לשלום, מה מקומו של מפקד האוגדה באופן אישי, האם מול הלוחות, שבהם הוא מקבל את כל המידע במכה אחת, או בין הכוחות המסתערים? ויש ויכוחים בין המפקדים ושאלות רציניות. ראש הממשלה ושר הביטחון מבקר בתרגילים האלה, ואנוכי מבקר בתרגילים האלה, ואנחנו יושבים שעות על שעות בדיונים אמיתיים בשאלה, איך לתת ביטחון לישראל כאשר נגיע לשלום, ואנחנו מאמינים שיש לנו מנדט ונמצה אותו.

אני רוצה לומר לכם, חברי הכנסת, בכל החודשים האלה, למרות כל ההפגנות, לא חלה הרעה במצב הביטחון של המתנחלים, ואנחנו מבקרים אצלם יום-יום וערים לבעיותיהם שעה-שעה, כי אחריות ממשלת ישראל היא לביטחון של יהודים בכל מקום, ואת זה אנחנו מממשים. רק אתמול, בדיון רחב משתתפים, אישר ראש הממשלה תקציב גדול מאוד למלא חסר גדול שנגרם בשנתיים האחרונות, כאשר חלק ממרכיבי הביטחון ביהודה ובשומרון לא ניתנו ליישובים, לא מסיבות רעות; רצו לבנות יותר בתים. לא בנו גדרות, לא בנו כבישים, לא בנו תאורה, ואנחנו משלימים את זה. אנחנו לא מפלים בין יהודי ליהודי, בין יישוב ליישוב. זה נכון לגבי כבישים וזה נכון לגבי תאורה.

רון נחמן (הליכוד):

ומשמר אזרחי?

סגן שר הביטחון מ' גור:

כל זה אנחנו עושים בתקופה, ידידי רון נחמן, אתה יודע טוב מאוד, שיש הפגנות ויש קריאות נגד ראש הממשלה כאילו מי יודע מה כבר מסרנו. עוד לא מסרנו שום דבר.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אם לא מתכוונים למסור, מדוע שר האוצר הודיע שאין השקעות?

היו"ר ש' וייס:

סליחה, שר האוצר הוא הנואם הבא.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אני מדבר על ביטחון, ואני רוצה לציין שבחודשים האלה – – –

קריאה:

ורמת-הגולן?

סגן שר הביטחון מ' גור:

ידידי היקר, ברמת-הגולן שורר שקט זה 19 שנים בעקבות הסכם שנחתם כאשר הפגינו נגד הממשלה הזאת פה ולא נתנו לנו לנשום. אני הייתי אז רמטכ"ל, ואני ירדתי לתושבים, חברים שלי מהצנחנים שגרים ברמת-הגולן, ואמרתי להם: ההסכם יהיה טוב אף שיש בו ויתורים.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

תמשיך להחזיק בגבול הזה. היא הנותנת.

סגן שר הביטחון מ' גור:

ומאז רמת-הגולן שקטה. לכן, כשאנחנו אומרים לכם שנגיע להסכם שלום עם ביטחון, יש לנו קבלות. אני רואה בזה בהחלט הישג, שלמרות הוויכוחים הפוליטיים, מבחינה ביטחונית אנחנו נותנים ביטחון בשטחים לפחות כמו הממשלות הקודמות.

לכן, חברות וחברים בכנסת, אנחנו נמשיך להתקדם בתהליך השלום והביטחון מתוך אחריות ציבורית לכל יהודי בכל מקום שהוא, ובאופן שההסכם יוכל לעמוד בפני כל זעזוע. זהו הישג ביטחוני של ממש, שהממשלה בהחלט יכולה להתגאות בו.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לסגן שר הביטחון. מה הצעתך, אדוני סגן שר הביטחון?

סגן שר הביטחון מ' גור:

להעביר לוועדה.

היו"ר ש' וייס:

את כולן, לוועדת החוץ והביטחון?

סגן שר הביטחון מ' גור:

כן.

היו"ר ש' וייס:

אם כן, יש שתי הצעות אחרות. חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה מציע להסיר את ההצעה של חבר הכנסת שרון. יש לך לעניין זה דקה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כהרגלו ממשיך השר לשעבר שרון באותה מתכונת, באותו נוסח דברים בראייה חד-צדדית, לא מסתכל מסביב, לא רוצה לראות שקיים עם אחר, שקיימת תנועה לאומית אחרת, התנועה הלאומית הפלשתינית. בשחצנות פרועה הוא מדבר על העולם הערבי ומתעלם מקיום עולם ערבי שיש לו גם הגאווה הלאומית שלו, יש לו הזכויות שלו.

אני רוצה להזכיר לחבר הכנסת שרון ולאחרים שמאמינים בדרכו, שיש כאן שתי תנועות לאומיות, שני עמים, העם הישראלי והעם הפלשתיני, היהודים והערבים, וזכותם של הפלשתינים לממש את זכותם להגדרה עצמית ולהקים את מדינתם העצמאית בגדה המערבית וברצועת-עזה ליד מדינת ישראל. וכך יחיו עם ליד עם ומדינה ליד מדינה. כל התזות הללו שהוא ממשיך לדגול בהן, הוכח שלא פתרו שום בעיה ואין פתרון בכוח. הדרך של השלום היא הדרך הנכונה.

היו"ר ש' וייס:

לכן אתה מציע להסיר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

לכן אני מציע להסיר את ההצעה שלו.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, הצעה של מי ביקשת להסיר? הצעת להסיר את הצעתו של חבר הכנסת זיסמן?

טלב אלסאנע (מד"ע):

חבר הכנסת שרון וגם חבר הכנסת זאבי – מתוך ציטוט המכתב משנת 1948, ומתוך הנאום של חבר הכנסת זאבי – חיים למעשה בהיסטוריה של לפני עשרות שנים. הם לא רואים את השינוי שחל בעולם, והם לא מבינים את ההתרחשויות שקורות בכל העולם.

החלטת האו"ם 181, שנתנה את הלגיטימציה הבין-לאומית לקום מדינת ישראל, מעניקה זכות לגיטימית לעם הפלשתיני לחיות במדינה עצמאית. ומי שמערער על זכותו של העם הפלשתיני, מקעקע את הזכות הלגיטימית של מדינת ישראל. זה דבר אחד.

דבר שני. מדברים על כך שלממשלה הזאת אין מנדט. ואני שואל: אם לממשלה הזאת יש מנדט להכריז על מלחמות, אין לה מנדט להכריז על שלום, ולמנוע שפיכות דמים? אם לרוב אין מנדט, למי יש מנדט? ואיך הם יכולים לבוא אל העם הפלשתיני ולהגיד: יש לך מנדט להחליט שאתה מוותר על הזכות הלגיטימית שלך למדינה עצמאית, ופונים אליו שימשיך לחיות תחת כיבוש.

לעם הפלשתיני, כמו לעם היהודי, יש הזכות לחיות במדינה עצמאית, וזה הביטחון שיבטיח את עצמאותה וביטחונה של מדינת ישראל.

היו"ר ש' וייס:

תודה. חבר הכנסת עובדיה עלי מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת זיסמן.

חברי הכנסת, בבקשה מכם. חבר הכנסת אלסאנע. חבר הכנסת אלסאנע, אתה שומע אותי? כל פעם אותו דבר. אם אני פונה אליך – – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

הוא רוצה ללכת – – –

היו"ר ש' וייס:

סלח לי. אם אני פונה אליך, תקשיב לי. אני רוצה שדיון אחד יעבור בלי שתפריע. זה הכול.

בבקשה, חבר הכנסת עובדיה עלי.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלסאנע, מספיק. אני רואה שיש חברי כנסת, שמפריע להם שעוברת כאן שעה אחת סולידית.

עובדיה עלי (הליכוד):

– אני מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת עמנואל זיסמן –

שאל יהלום (מפד"ל):

הוא לא אמר דבר. מה יש להסיר?

עובדיה עלי (הליכוד):

– וזאת על שום מה? נציגי העבודה שיושבים כאן, כל פעם שהם באים לספר בשבחה של הממשלה ועל הישגיה, עומדים בעצם על הדוכן ולא אומרים מאומה. למדתם דבר חדש, הכול אתם תולים בממשלות הקודמות. הממשלה הקודמת עשתה מה שעשתה, קיבלה את דין הבוחר והיום אינה יושבת בממשלה. אתם מנהלים היום את המדינה. אז אולי תבואו ותספרו לנו על ההישגים שלכם.

אני רוצה להזכיר לך, שאנחנו בעד שלום. מי שיזם והתחיל את ועידת-מדריד זה הליכוד. אנחנו התחלנו בוועידת-מדריד את השלום. ומה קרה בינתיים? הוועידה, שהתחילה בתנאים שלנו, מדשדשת היום ותהליך השלום תקוע. למרות כל הויתורים שלכם ולמרות כל מה שאתם עושים, לא השגתם מאומה בתחום המדיני.

לפני שבוע ישב כאן שר האוצר, הוא מכשיל והורס את החקלאות במדינה. על מה הוא מדבר? הוא מדבר על הרס החקלאות, ואת הקולר הוא תולה בממשלת הליכוד ובחוק כזה או אחר. אני מציע לכם, שבמקום לדבר על מה שאמר מנחם בגין ועל מה שעשתה ממשלת הליכוד, תספרו לנו מה אתם עשיתם. אבל כנראה אין לכם מה לספר, ולכן אתם מדברים על האחרים.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. לגבי ההצעה של חבר הכנסת רחבעם זאבי יש הצעה של סגן שר הביטחון – להעביר אותה לוועדת החוץ והביטחון, ויש הצעה אחרת של חבר הכנסת אלסאנע – להסיר אותה מסדר-היום. ההצבעה החלה. בעד פירוש להעביר לוועדת החוץ והביטחון, נגד פירוש הסרה. זה דבר אלמנטרי.

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 47

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 5

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת ר' זאבי לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

47 בעד, חמישה נגד, אין נמנעים. ההצעה עברה לטיפול ולדיוניה של ועדת החוץ והביטחון.

לגבי ההצעה של חבר הכנסת אריאל שרון, סגן שר הביטחון מציע להעביר אותה לוועדת החוץ והביטחון. חבר הכנסת דראושה מציע להסיר אותה. ההצבעה החלה. בבקשה.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 47

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 8

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת א' שרון לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

47 בעד, שמונה נגד, נמנע אחד, גם הצעה זו תועבר לטיפול של ועדת החוץ והביטחון.

עכשיו אנחנו מצביעים על הצעתו של חבר הכנסת זיסמן. הצעת סגן שר הביטחון ידועה – להעביר לוועדה. ההצעה של חבר הכנסת עובדיה עלי היא להסיר אותה. ההצבעה החלה. בבקשה.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 45

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 12

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת ע' זיסמן לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

45 תומכים, 12 מתנגדים, אין נמנעים. לפיכך, גם הצעה זו עברה לטיפול של ועדת החוץ והביטחון.

הצעה לסדר-היום

שנה למהפך

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת אנחנו ממשיכים בסדר-היום שלנו. אני מזמין עכשיו את חבר הכנסת משה קצב. הצעתו לסדר-היום, מס' 1861, היא בנושא: שנה למהפך. חבר הכנסת קצב, בבקשה.

משה קצב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני לא מופתע מכך שראש הממשלה מחריג גם היום את הדיון במליאת הכנסת, במלאות שנה לחילופי השלטון במדינת ישראל. אין זו הפעם הראשונה שראש הממשלה מתחמק מדיונים בנושאים חשובים ומהותיים במליאת הכנסת. ראש הממשלה נוכח בישיבת סיעת מפלגת העבודה במשכן הכנסת יותר מאשר במליאת הכנסת.

אני גם לא מופתע מדבריו של חבר הכנסת עמנואל זיסמן, שלא מצא אף לא מלה טובה אחת לומר על ממשלת יצחק רבין, והוא העדיף להתמקד במה שקורה בתוככי הליכוד, במקום לנסות ולסכם שנה לכהונת הממשלה שהוא תומך בה.

הממשלה הזאת היא ממשלה שלא מצליחה להציג בפנינו אף לא הישג אחד, אדוני היושב-ראש. זו ממשלה שפועלת בצורה מבולבלת ובלי עבודת מטה מסודרת. זו ממשלה שלא קיימה אף לא דיון אמיתי אחד בתהליך מסודר של קבלת ההחלטות. זו ממשלה שלראש הממשלה שלה אין אמון בשרי ממשלתו, והוא אינו מתייעץ אתם בעניינים מדיניים וביטחוניים, ועושה רק כדי לצאת ידי חובה. זו ממשלה שלשריה אין אמון בראש הממשלה, ולא אחת הם מבטאים עמדה מסוימת בתוך הממשלה, ובשיחות פרטיות – עמדה הפוכה. בנושאים הלאומיים המרכזיים, החשובים ביותר, יש לשרי הממשלה רוב מול עמדת ראש הממשלה. למשל, בנושא המדינה הפלשתינית, ראש הממשלה הוא

במיעוט; כמו בדיון על מעמד ירושלים, שראש הממשלה הוא במיעוט בממשלתו. ואני גם לא מופתע, אדוני היושב-ראש, כאשר – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

איזה דיון על מעמד ירושלים?

משה קצב (הליכוד):

– – שרי הממשלה מצביעים בממשלה בצורה מסוימת בנושאים שעומדים לדיון, ובמשאל טלוויזיוני הם משנים את החלטותיהם.

עמנואל זיסמן (העבודה):

באיזה דיון על ירושלים היה ראש הממשלה במיעוט?

משה קצב (הליכוד):

ראש הממשלה הוא במיעוט בכל הנוגע למעמדה של ירושלים. לך תבדוק בין חברי מפלגתך מה הם אומרים על מעמד ירושלים בשיחות השלום מול עמדת ראש הממשלה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

לא היה דיון כזה. אתה ממציא דברים.

משה קצב (הליכוד):

לך תראה מה אומרים חבריך על מדינה פלשתינית ביהודה ובשומרון מול עמדת ראש הממשלה – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

לא היה שום דיון כזה – – –

משה קצב (הליכוד):

חבר הכנסת זיסמן, אתם מזמן הפסקתם להגן על ירושלים. ראה מה ארצות-הברית דורשת מכם היום.

עמנואל זיסמן (העבודה):

לא היה דבר כזה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זיסמן – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

לא היה דיון כזה – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זיסמן – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

– – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זיסמן, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

משה קצב (הליכוד):

דרישות לדיון על מעמד ירושלים לא עלו אף לא פעם אחת בעת כהונת ממשלת הליכוד – –

סגן שר הביטחון מ' גור:

באמת.

משה קצב (הליכוד):

-- הן עולות עכשיו, כיוון שאתם מגלים חולשה ועיוורון מדיני.

קריאות:

משה קצב (הליכוד):

יש מסגרת ---

עמנואל זיסמן (העבודה):

משה קצב (הליכוד):

אתם מסכנים את מעמד ירושלים, אדוני סגן שר הביטחון. אתם גולשים מהסכמי המסגרת של מדריד. כעת הם מעלים נושאים לדיון כפי שלא עלו מעולם כאשר הליכוד היה בשלטון.

סגן שר הביטחון מ' גור:

מנחם בגין ---

היו"ר ע' עלי:

אדוני סגן שר הביטחון ---

סגן שר הביטחון מ' גור:

— — — מה אתה מספר לנו — — —

משה קצב (הליכוד):

אדוני סגן שר הביטחון, היו דיונים, התניות והבטחות בשיחות מדריך, מדוע נסוגתם?

היו"ר ע' עלי:

רבותי חברי הכנסת, אני מבקש להפסיק עם הערות הביניים. אם יש למישהו מנציגי הממשלה — — —

סגן שר הביטחון מ' גור:

— — —

היו"ר ע' עלי:

סלח לי, אם יש לך בקשה להגיב, אשמח לאפשר לך.

משה קצב (הליכוד):

אני אומר לך יותר מזה, אדוני סגן שר הביטחון. לא רק את מעמד ירושלים אתם מסכנים, אתם מסכנים את תהליך השלום בגישה שלכם, בעיוורון המדיני שלכם, בתפיסות המוטעות שלכם, במדיניות הקלוקלת, השגויה שלכם, בנסיגות המתמידות שלכם.

דוד צוקר (מרצ):

— — —

משה קצב (הליכוד):

ראינו את ההישגים שלכם, חבר הכנסת צוקר, מה עשיתם במשך שנה שלמה.

שר הבריאות ח' רמון:

מה שאתם לא עשיתם במשך 15 שנים.

משה קצב (הליכוד):

כן, ראינו את התוצאות. אני עוד אמנה אותן.

זו ממשלה, אדוני היושב-ראש, שמקדשת את החילוניות. זו ממשלה שגורמת להתרופפות הזיקה לדת, להתרופפות הזיקה למדינה, להתרופפות הזיקה ללאום היהודי. זו ממשלה שעומד בראשה ראש ממשלה מנוכר ומנותק מההווה הישראלית, מהחברה הישראלית, איננו חי בתוכה, איננו מכיר אותה. לאחר 20 שנים של ישיבה בכנסת גילה ראש הממשלה, ששכונות דרום תל-אביב מזכירות לו את ג'באליה וח'אן-יונס.

בראשה של הממשלה הזאת עומד אדם, שמזלזל לא רק בשריו שלו, שהוא מינה, אלא גם בפקידים בכירים בממשלה. ומעניין מה יש לשר האוצר לומר להגנת פקידי משרד האוצר לאחר ההתקפה שלוחת הרסן של ראש הממשלה על בכירי פקידי משרד האוצר.

זהו ראש ממשלה, אדוני היושב-ראש, שיוצר חיץ בעם, שגורם לפילוג, במקום ללכד ולאחד את העם, בהתבטאויות לא-שקולות, לפעמים גם תוך איבוד עשתונות.

זו ממשלה ששריה מדברים במזנונים, במסדרונות ובסלונים, ובשיחות שלא לפרסום עם עיתונאים, על אכזבתם מכושר המנהיגות של ראש הממשלה.

זו ממשלה, אדוני היושב-ראש, שבה הפטפטת חסרת האחריות של השרים ושל פקידי ממשלתיים גורמת לזעזועים כלכליים, לזעזועים תכופים בבורסה. יש עליות וירידות מדי שבוע בגלל התבטאויות חסרות אחריות של שרי ממשלה ופקידים בממשלה.

דוד צוקר (מרצ):

משה קצב (הליכוד):

זו ממשלה, אדוני היושב-ראש, שתומכיה וחברי הכנסת של מפלגת העבודה מגדירים אותה בביטויים הקשים ביותר, שלא ידענו מעולם. יושב-ראש ועדת הכנסת, חבר הכנסת חגי מירום, פנה לראש הממשלה והאשים אותו שהוא מנהל שלטון של פחד בממשלה. והוא תקף את ראש הממשלה על שהוא משתלח בשר המשפטים. את זה לא אמר איש אופוזיציה. אמר זאת יושב-ראש ועדה נכבדה בכנסת, חבר מפלגת העבודה.

זו ממשלה שיוצרת סטנדרדים חדשים ונורמות חדשות, עד כי ראש הממשלה מבטל החלטה להעניק את פרס ישראל לפרופסור. מה היה קורה, חבר הכנסת צוקר, לו היתה ממשלת הליכוד מתערבת ומבטלת החלטה להעניק את פרס ישראל לפרופסור? אבל זו ממשלה שגם יוצרת אווירה, שמאפשרת להעניק את פרס ישראל למי שהטיף לחיילי צה"ל לסרב לפקודות צה"ל, לפקודות הרמטכ"ל, לפקודות של המפקדים בצה"ל. אתם יוצרים את האווירה והנורמה, שמאפשרת לתת את פרס ישראל לאיש כזה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

השרה אלוני מכירה בסרבנות.

משה קצב (הליכוד):

זו ממשלה, אדוני היושב-ראש, שמבקשת מראש השב"כ לדווח לה על התארגנות הימין כנגד מדיניות הממשלה. צריך להזהיר, רבותי חברי הכנסת, שלא יחזירו אותנו לימים שבהם ראש השב"כ השתתף בדיון עם ראש הממשלה במדינת ישראל על התנאים לצירוף הפועל-המזרחי לקואליציה, וראש השב"כ נתן עצות לראש הממשלה באילו תנאים הפועל-המזרחי מוכן להצטרף לקואליציה הממשלתית.

זו ממשלה שמפתחת אשליה בקרב מדינאי ערב ועמי ערב, ומטעה את העם בישראל. זו ממשלה שמטעה את הכנסת. לעתים די קרובות היא מודיעה למליאת הכנסת – ואני מצטט – כי "חלה התקדמות מרחיקה-לכת, משמעותית, בשיחות עם סוריה". ומתברר שזה שקר, שאין רגליים לאמירה הזאת.

הממשלה הזאת מודיעה למליאת הכנסת בהודעה מוסמכת, שלא יוחזרו המחבלים שגורשו. ובאותה עת שהממשלה מודיעה לכנסת שהמחבלים שגורשו לא יוחזרו, באותה עת הממשלה מחליטה על החזרת המגורשים, על החזרת המסיתים, הרוצחים, המחבלים.

עמנואל זיסמן (העבודה):

איפה הם עכשיו, המגורשים?

משה קצב (הליכוד):

איך אפשר להתייחס ברצינות לממשלה שמטעה את הכנסת ומשקרת לעם ישראל?

זו ממשלה שרצה ריצת אמוק כדי להשיג הישגים בתחום המדיני, בכל תנאי, בכל מחיר, לא משום שהיא הבטיחה לבוחרים, לא משום שהיא מאמינה שהגישה הזאת נכונה, כי הממשלה הזאת הולכת יותר ויותר שמאלה, אלא משום שהיא לא יכולה להצביע על הישגים בשום תחום אחר, לא כלכלי, לא חברתי, והיא עושה הכול, בכל מחיר, להישג מדיני לפחות.

אדוני היושב-ראש, זו ממשלה שעשתה במשך השנה האחרונה 30 ויתורים מהותיים, מרחיקים-לכת, לטובת ארצות ערב, לטובת המחבלים, לטובת הפלשתינים, ללא שום תמורה.

אפרים סנה (העבודה):

חבר הכנסת קצב, ביבי אומר 40, אתה אומר 30, יש פה פער בלתי מוסבר.

משה קצב (הליכוד):

כל הכבוד, חבר הכנסת אפרים סנה, הגעת לתגלית גדולה. יש ויכוח אם זה 30 או 40.

אפרים סנה (העבודה):

שניכם משקרים. אתה משקר מעל הדוכן.

משה קצב (הליכוד):

חבר הכנסת סנה, אני מכבד אותך, אני לא אשתמש כלפיך באותו ביטוי.

אפרים סנה (העבודה):

30 או 40?

רחבעם זאבי (מולדת):

על 30 אתה מסכים?

אפרים סנה (העבודה):

לא 30 ולא – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת סנה, אני מבקש להפסיק.

משה קצב (הליכוד):

אני לא אשתמש כלפי חבר הכנסת אפרים סנה באותו מונח שהוא השתמש כלפי – שקרן. אני רק אומר לך, חבר הכנסת סנה – –

אפרים סנה (העבודה):

אמרתי שעכשיו, בנאום הזה, אתה משקר.

משה קצב (הליכוד):

– – אני מאשים אותך בבורות. לך תלמד ותשאל את ראש הממשלה מה הם 30 הוויתורים שהוא עשה לטובת המחבלים. לך תלמד, חבר הכנסת אפרים סנה. אתה חבר ועדת החוץ והביטחון, אתה תת-אלוף, אתה משכיל. מותר היה לך להכין שיעורי בית לפני שאתה מתריס כלפי על דברי שקר. אינך יודע, אין לך מושג מה הממשלה שלך עושה.

אפרים סנה (העבודה):

הגסות לא מוסיפה – – –

משה קצב (הליכוד):

אין לך מושג, חבר הכנסת אפרים סנה.

אפרים סנה (העבודה):

אני שומע אותך פה רבע שעה, אני מתאמץ לשמוע אותך – – –

היו"ר ע' עלי:

עשר דקות, לא רבע שעה. מתוך זה הפרעת שתי דקות, שאני אוסיף לו אותן.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אתה צודק במספר, חבר הכנסת קצב, אבל יש הבדל, זה לא ויתורים – – –

משה קצב (הליכוד):

זה מחוות, לא ויתורים.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

זה לא מחוות.

משה קצב (הליכוד):

זו התקפלות, אלה 30 נסיגות, אלה 30 מחוות חד-צדדיות, בלי שום תמורה.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אלה לא מחוות, אלה צעדים מדיניים.

רון נחמן (הליכוד):

השר שריד, פעם אחת אמר אבא אבן: התקדמות לאחור. זה כמו הצעדים המדיניים.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת רון נחמן, אני מבקש להפסיק.

משה קצב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, זו ממשלה שבזויתורים המדיניים שלה גרמה להתגברות פעולות הטרור. זו ממשלה שהזויתורים שלה הביאו לכך ששיחות השלום נקלעו למבוי סתום, שיחות שאנחנו, ממשלת הליכוד, בכל כך הרבה עמל, מאמצים, דאגה כנה – הצלחנו להביא למשא-ומתן ישיר ודו-צדדי. לא הצלחתם לעשות זאת 30 שנה. אנחנו הצלחנו להביא למפגש יהודי-ערבי, ישראלי-ערבי, פעם ראשונה בהיסטוריה היהודית. ואתם מבזבזים את הקרדיט האדיר הזה, את הסיכוי הגדול שהיה לשלום בינינו לבין הערבים.

זו ממשלה שגרמה להקצנה בעמדות של ארצות ערב, בעמדות הפלשתינים, ומשום כך אתם מסכנים את תהליך השלום ומשבשים אותו.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

היו"ר ע' עלי:

סליחה, אתה מפריע, החברים שלך מפריעים כאן, ואת כל הזמן הזה אני אוסיף לו. עוד לא ראיתי כאן ששרים קוראים קריאות ביניים. ואתה מתפלא שאני מוסיף לו את הזמן הזה?

משה קצב (הליכוד):

זו ממשלה שבה ראש הממשלה דורש משר המשפטים שלו לקצר בדבריו בישיבות הממשלה, כי דבריו כבר גרמו נזק למדינה.

היו"ר ע' עלי:

אני מודיע לכם, את כל הזמן שהפרעתם אני אוסיף לו.

שר האוצר א' שוחט:

לא הפריעו לו. אתה מפריע.

משה קצב (הליכוד):

קצת כבוד ליושב-ראש הישיבה, אדוני שר האוצר. מעולם לא היה דבר כזה.

היו"ר ע' עלי:

אדוני שר האוצר, אני קורא אותך לסדר. אתה לא תדבר כך אל היושב-ראש. אל תדבר כך אל היושב-ראש.

אברהם יחזקאל (העבודה):

מה זה? מה ההשתלחות הזאת שלך?

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת אבי יחזקאל, אני קורא אותך לסדר.

משה קצב (הליכוד):

לעולם אסור ששר יתבטא כך כלפי יושב-ראש הישיבה. יצחק רבין דיבר כך כלפי שבח וייס, כן. אבל לשוחט אסור לדבר כך כלפי עובדיה עלי.

זו ממשלה שהתחייבה לחסל אבטלה, והאבטלה לא זו בלבד שלא צומצמה אלא אף גדלה בתקופת כהונתה בשנה האחרונה. זו ממשלה שרשמה שיא במינוי סגני השרים מקרב מפלגת השלטון, מפלגת העבודה, כי ראש הממשלה איננו מסוגל לעמוד בלחצים של חברי מפלגתו. זו ממשלה שנקלעה למשברים קואליציוניים ולחילופי תיקים שמבלבלים אף את הכנסת. עדיין לא יודעים מי מופקד על התרבות במדינת ישראל.

חגי מירום (העבודה):

דבר על מינויים פוליטיים.

משה קצב (הליכוד):

זו ממשלה שיצרה סטנדרד חדש של פיטורים פוליטיים, שלא היה מאז ומעולם. זו ממשלה שבית-המשפט ביטל את המינויים שלה. מעולם לא קרה בתקופת שלטון הליכוד שבית-המשפט ביטל מינוי של נציב שירות המדינה.

גדעון שגיא (העבודה):

הנאום רצוף שטויות.

משה קצב (הליכוד):

זו ממשלה ששילמה – – –

חגי מירום (העבודה):

גם אם נפטר ארבע שנים לא נספיק להגיע למה שאתם הגעתם.

משה קצב (הליכוד):

קשה לכם לשמוע, זו האמת.

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש להפסיק, הוא צריך לסיים את דבריו.

משה קצב (הליכוד):

אני לא כיניתי את הממשלה ממשלה שמשתייה שלטון פחד, חבר הכנסת חגי מירום.

זו ממשלה, אדוני היושב-ראש, ששילמה מאות מיליוני שקל פיצוי לקבלני בניין עקב הפסקת בנייה למגורים, לא רק ביהודה ובשומרון, אלא בנגב ובגליל. אם מסיבות אידיאולוגיות הפסקתם בנייה למגורים ביהודה ובשומרון, מדוע הפסקתם בנייה בגליל? מדוע הפסקתם בנייה למגורים בנגב?

זו ממשלה שמתייherת ומצטעצעת בהישגים של הממשלה הקודמת. אדוני שר האוצר, המחלף בתל-השומר, בכביש-גהה, הוא של ממשלת הליכוד; המחלף בגבעת-אולגה-חדרה הוא של ממשלת הליכוד.

דוד צוקר (מרצ):

גם האבטלה של הליכוד.

עוזי לנדאו (הליכוד):

נכון, לכן הם הורידו אותנו.

משה קצב (הליכוד):

ההשקעות הנרחבות ב"נתיבי איילון" הן של ממשלת הליכוד; המחלף של – – –

חגי מירום (העבודה):

גם המחלף של השלטון הוא של המערך.

משה קצב (הליכוד):

המחלף בכניסה הצפונית לחולון הוא של ממשלת הליכוד; החיבור של ראשון-לציון ל"נתיבי איילון" הוא של ממשלת הליכוד – ואתם תמשיכו לפרסם מודעות בעיתונים על הישגים שלכם, שהורדתם את האבטלה, כשהאבטלה בתקופת הכהונה שלכם גדלה, אף שאנחנו קלטנו 400,000 עולים ואתם לא קלטתם כל כך הרבה עולים.

אברהם יחזקאל (העבודה):

שקר גס.

דוד צוקר (מרצ):

של מי האבטלה, כבודו?

משה קצב (הליכוד):

אדוני שר האוצר, מה אתה אומר לשר בממשלה שמתריס כלפיך כשר האוצר ואומר: "אני מסתובב בארץ עם פנס ומחפש צמיחה, שאתה, שר האוצר, כל הזמן מספר עליה. אני לא רואה כלום"? את זה אמר שר בממשלה היום.

דוד צוקר (מרצ):

אתם – – – בערבויות, אנחנו לא.

משה קצב (הליכוד):

אתם, הממשלה, ההוכחה הטובה ביותר כמה הליכוד היה טוב, כמה מדיניות הליכוד היתה נכונה וצודקת. אתם הממשלה שמוכרת את המדינה, אתם הממשלה שקנתה את השלטון בכסף, כפי שהאשימה אתכם מבקרת המדינה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה.

הצעה לסדר-היום

שנה לפעולות הממשלה בתחום חברתי-הכלכלי

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת שאול עמור, בבקשה, הצעה לסדר-היום מס' 1883 בנושא: שנה לפעולות הממשלה בתחום חברתי-הכלכלי.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

כמה זמן יש לכל נואם?

היו"ר ע' עלי:

לכל נואם יש עשר דקות, פלוס ההפרעות. השר יוסי שריד, כמה פעמים אתה עמדת כאן וקיבלת תוספת זמן? גם על זה דיברת?

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

רצו לשמוע.

היו"ר ע' עלי:

אה, רצו לשמוע. גם אותו רצו לשמוע.

שאל עמור (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מקווה שבאמת יהיו עשר דקות נטו.

הממשלה הזאת וראש מפלגתה יצחק רבין הבטיחו לציבור שינוי סדרי עדיפויות לאומיים. יש לי הרושם הברור, שהממשלה הזאת רוצה להיטיב עם העם כדי לרכוש קולות למערכת הבחירות הבאה, ובשביל זה היא אפילו מיטיבה עם אלמנטים ותושבים שפועלים נגד מדינת ישראל, אנטי-ציונים.

בנימין טמקין (מרצ):

אולי תתרגם את זה?

שאל עמור (הליכוד):

הממשלה הזאת הולכת לחלק את העם בחזרה, כפי שהיה בעבר: הם ואנחנו. זו ממשלה שהולכת בכיוון של חלוקה – לתת לחזקים יותר ולהעניש את החלשים, ואני אנמק את זה בהמשך. זו ממשלה אליטיסטית, בפירוש, ואם מדובר על שינוי סדרי עדיפויות לאומיים, בואו תראו מה הם סדרי

העדיפויות החדשים של הממשלה. הממשלה הזאת, במקום להשקיע את המיליארדים בערי הפיתוח ואצל חיילים משוחררים, להיטיב בנושא המשכנתאות ובנושאים אחרים, העבירה מאות מיליונים –

דוד צוקר (מרצ):

למתנחלים.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

לקופת-חולים.

שאול עמור (הליכוד):

– לסקטורים כושלים של ההסתדרות ולסקטורים פוליטיים אחרים. ובו בזמן, כפי שאומר דדי צוקר, הממשלה הזאת החליטה להעניש אזרחים טובים במדינת ישראל שמשרתים בצה"ל, וכל הפשע הגדול שלהם הוא שהם יושבים באריאל ובקדומים. הם, אותם אנשים שמשרתים בצה"ל, לא זכאים לזכויות אלמנטריות של תושב עיר פיתוח, ובאותו זמן אותה ממשלה מעניקה זכויות יתר לאזרחים שאינם משרתים בצה"ל. זהו סדר עדיפויות לאומי נוסף.

עוד סדר עדיפויות לאומי: מי ששם לב לדוח-שבס יראה בבירור – דיברתי על כך לפני כשבוע – שיש פה עדיפות מפלגתית לערי פיתוח שבראשן עומדים ראשי ערים ממפלגת העבודה, ובראשן עומדים ראשי מועצות – באותם יישובים, כפי שאמרתי – אזרחים שאינם משרתים בצה"ל. קחו את הדוגמה הבולטת ביותר: קריית-גת מוכת האבטלה, שקלטה עשרות אלפי עולים, וכמוה גם באר-שבע – מסווגות כאזור פיתוח ב'. ערד, לא הרחק משם, פנינה יפה, עיר פיתוח משגשגת – אזור פיתוח א'.

יותר מזה: הממשלה הזאת עלולה – אני אומר בכאב – להגביר את השנאה בעם. לא יעלה על הדעת, שלא יהיה שוויון לפחות בין ילד שלומד בעיר פיתוח לבין ילד שלומד בקיבוץ; שוויון, אני אומר, אפילו איני מדבר על העדפה. לא יעלה על הדעת, שילד בכינרת או בדגניה יקבל סל חינוך גדול יותר מזה שיקבל ילד עולה חדש מאתיופיה, שבא לגור באיזו עיר פיתוח.

משה קצב (הליכוד):

זה מדהים.

שאול עמור (הליכוד):

אני מזהיר את חברי מתנועת העבודה, שנחזור לתופעות של ניכור ושנאה בעם. אל תיתנו יד לדבר הזה, ואת הדוח הזה צריך למחוק מהר.

רון נחמן (הליכוד):

הם עושים את זה בכוונה. תקרא את "הארץ" מהיום. הם עושים את זה בכוונה.

שאול עמור (הליכוד):

ותשימו לב, דוח-שבס מדבר רק על גיאוגרפיה, לא מעניין אותו בכלל הנושא הסוציו-אקונומי. כל השיקולים החברתיים, שערי הפיתוח קולטות את האוכלוסיות הקשות ביותר מבחון, מברית-המועצות, מאתיופיה – הן לא מגיעות לצפון תל-אביב, אנחנו קולטים אותן – הממשלה הזאת מתעלמת מהם.

גדעון שגיא (העבודה):

גיליתם את ערי הפיתוח.

שאול עמור (הליכוד):

הרי אתם אומרים, שאתם לא רוצים לתת עדיפות ליהודה ולשומרון, אבל לפחות לערי הפיתוח. כך הבטחתם לציבור ולשכונות המצוקה.

יש תופעה חמורה מאוד במדינת ישראל, לצערי הרב, והיא תופעה אוניברסלית: נגע גדול, נגע הסמים במדינת ישראל. עשרות אלפי בני נוער נגועים בנגע קשה ביותר. הבטחתם שתתקפו את הנושא הזה, וכדי להשתיק אולי את מצפונכם, הענקתם איזה נזיד עדשים לנושא הזה, כשאנחנו, ועדת הסמים, שבראשה עומד רפול, נלחמים ומנסים להתמודד עם בעיה כואבת כל כך. אילו נתתם רק 10% מכל המשאבים שהענקתם למוסדות ההסתדרות הכושלים כדי להתגבר על אותה מכה לאומית, דיינו. אבל אתם לא נתתם אפילו 1%.

"נערי רפול" – פתאום מגבילים אותם בזמן השירות בצה"ל. והרי הילדים האלה הם תוצר של המחבלים של החינוך בארץ-ישראל.

סגן שר הביטחון מ' גור:

מה פתאום? הגדילו את המספר.

שאול עמור (הליכוד):

הגדילו את המספר, זה למראית עין, אבל לא ביחס למספר המתגייסים.

דוד צוקר (מרצ):

— — —

סגן שר הביטחון מ' גור:

סליחה, אבל זה קשקוש.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אבל מוטה, קיצרו את הזמן. הם לא משרתים שירות מלא.

שאול עמור (הליכוד):

אני שוחחתי היום עם הרמטכ"ל בנושא הזה.

דוד צוקר (מרצ):

הגיעה אליך איזו שמועה ואתה — — —

היו"ר ע' עלי:

אל תענה לו.

חבר הכנסת דדי צוקר, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. אתה קורא היום יותר מדי קריאות ביניים. קראתי אותך לסדר בפעם הראשונה. אני מבקש להפסיק עם זה, מספיק.

סגן שר הביטחון מ' גור:

שאל עמור (הליכוד):

ועוד עדיפות לאומית נוספה היום. מי שקרא בעיתונות, לא די בכך שמחירי הדירות קפצו בגלל חיזוק הדולר, אלא גם העלו את הריבית על המשכנתאות. והבנק המתנדב הראשון שהתחיל בזה הוא בנק סוציאליסטי מאוד, בנק "משכן" של בנק הפועלים. הוא הראשון שהחל בזה.

אנו גם שומעים בשורות קשות לגבי היהדות הנפלאה באתיופיה, שהממשלה עושה מאמצים לא להביא את כולה לכאן.

על כל אלה הזהרתי ואני מזהיר את הבית הזה, שאנחנו הולכים, חס וחלילה, ליצור "ישראל ראשונה" ו"ישראל שנייה". זו אזהרה לא רק לכם כמפלגה, אלא כהנהגה שצריכה להנהיג את המדינה הזאת.

תוסיפו על זה את העובדה, שכ-50% מכלל העובדים במשק עובדים בימי שישי. אתם הולכים להחליט החלטה גורלית, שרירותית, להתחיל בחמישה ימי לימוד בשבוע. מה יעשו האנשים, בעיקר בערי הפיתוח, עם ילדיהם, כאשר אין להם אלטרנטיבה להעסקת ילדיהם? האם הילדים ישבו "על הברזלים"? האם נדרדר אותם לפשע?

לכן, המסקנה שלי היא, שזאת ממשלה שתעמיק הפער החברתי ואת הפער החינוכי ותנציח את המספר הנורא של מי שנמצאים מתחת לקו העוני, כ-560,000 נפש בישראל, ומתוכם כ-235,000 ילדים.

סגן שר הביטחון מ' גור:

ומה עם החזרת הקצבה?

שאל עמור (הליכוד):

אני אגע בזה. אני רוצה גם לציין, שיש איזו מגמה קטנה מאוד בנוגע לאבטלה – – –

משה קצב (הליכוד):

בחדשים האחרונים, ברבעון הראשון של השנה, האבטלה היתה גבוהה יותר מאשר קודם לכן – – –

שאל עמור (הליכוד):

אני יודע, אני רק רוצה להסביר ממה זה נובע. גם נושא הקצבאות, סגן השר גור, הוא נושא שאפשר לדבר עליו בחיוב, ולא אחת חלקתי גם על מפלגתי. אבל, רבותי, למעשה זוהי אחיזת עיניים. יש לי הרושם, שהדבר הכי חשוב הוא החזון הציוני של מניעת הירידה מהארץ ושל הגברת העלייה, שלצערי הופסקה כליל. גם זו אחת הסיבות לאותה מגמה שדיברתי עליה. יש ממשלה שאיבדה את החזון – –

גדעון שגיא (העבודה):

והירידה התחילה השנה?

שאל עמור (הליכוד):

הירידה לא התחילה השנה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת עמור, עליך לסיים.

שאל עמור (הליכוד):

אני מתקרב לסיים, ואני רוצה לקוות שתיתן לפחות מחצית הזמן שנתת לחבר הכנסת קצב.

היו"ר ע' עלי:

סליחה, יש לך בדיוק אותו זמן כמו לחבר הכנסת קצב, וזמנך תם.

שאל עמור (הליכוד):

אני רוצה לסיים ולומר: אם אתם רוצים לשנות סדרי עדיפויות לאומיים, אדרבה, לכו והגשימו את חוק חיילים משוחררים, שאני הבאתי לבית הזה והכשלתם אותו; מעונות יום חנם בערי הפיתוח,

שהבטחתם בזמנכם; לתת לסטודנטים מערי הפיתוח ומשכונות המצוקה ללמוד חינוך; הקלות במס הכנסה לאלה שעברו ליישובים המרוחקים; אזור עדיפות א' לכל תושבי ערי הפיתוח, ולא רק למגזר פוליטי זה או אחר; דיור בתנאי שכירות והקלה במשכנתאות.

רק לאחר שתעשו את כל זה, נוכל אולי בעתיד לומר עליכם מלה טובה. כרגע אינכם ראויים להנהגה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת עמור.

הצעה לסדר-היום

שנה למהפך

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת אבי יחזקאל, בבקשה, הצעה לסדר-היום מס' 1856. עכשיו בוודאי תרצה גם את ההגנה שלי, שלא יפריעו לך. אני אגן עליך, שלא יפריעו לך כפי שאתה הפרעת לאחרים. זו ישיבה קשה, ויכולה להיות גם סוערת. אנחנו חייבים להקפיד על הזמן.

שר הבריאות ח' רמון:

היו"ר ע' עלי:

אני מתאר לי שאת זה תעשה היטב מעל הדוכן. נאפשר לך.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אולי קודם הערה לממשלה שלי. נדמה לי שמן הראוי היה, שבדיון המתקיים במלאות שנה למהפך תהיה כל ממשלת ישראל נוכחת כאן. אני חושב שאין לנו במה להתבייש, ולכן מן הראוי היה שבדיון ישתתפו כולם.

אשר לנושא, שנה למהפך – ממשלה זו היא אולי בת שנה, אבל צריך להודות על האמת: היא התפתחה כנראה הרבה מעבר לגילה. ואתחיל אולי בדבר הבסיסי שמאפיין את הממשלה הזאת, בניגוד לממשלה הקודמת. רבותי חברי הכנסת, האם מישהו שמע על מודעי? היה לנו שר אוצר כזה. הוא לא דיבר עם השר נסים, היה לנו שר מסחר ותעשייה כזה. השר נסים לא דיבר עם השר שרון, שלא דיבר עם השר מודעי. ושלושת אלה לא הפריעו לשר התחבורה משה קצב, היום חבר הכנסת קצב, לעסוק במינויים פוליטיים, ולו לא היה זמן לדבר אתם.

אבל יותר מכל אלה, הרביעייה הכלכלית הזאת לא דיברה עם שמיר, שפשוט לא הבין ולא רצה להבין כלכלה.

משה פלד (צומת):

לא זה נושא הדיון.

אליעזר זנדברג (צומת):

חבר הכנסת אבי יחזקאל, השרה אלוני והשר דרעי הם חברים טובים?

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש את הגנתך.

היו"ר ע' עלי:

כן, אבל אתה תלמד כמה זה מפריע לנואם כאשר קוראים קריאות ביניים.

אברהם יחזקאל (העבודה):

ואתה רוצה ללמד אותי לקח עכשיו?

היו"ר ע' עלי:

בוודאי, זה חלק – – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

לא ידעתי שאתה גם מחנך.

היו"ר ע' עלי:

אני מחנך במקצועי, ורציתי שקצת תבין – – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

טעית בחינוך.

משה פלד (צומת):

יש בידי חוברת, ובה כתוב שיושב-ראש הישיבה היום הוא גם מחנך. זה כתוב כאן שחור על גבי לבן – הוא בוגר בית-ספר לחינוך.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אתה יודע כמה רישומים פיקטיביים יש בחוברת הזאת. אני לא התכוונתי ליושב-ראש.

היו"ר ע' עלי:

אני מקווה שאתה לא מתכוון אלי.

אברהם יחזקאל (העבודה):

חלילה, חלילה, אתה יושב-ראש עכשיו.

היו"ר ע' עלי:

סליחה, לא רק מפני שאני יושב-ראש.

אברהם יחזקאל (העבודה):

לא, בכלל לא, חלילה.

אבל יותר מכל הדברים האלה, הרביעייה הכלכלית הזאת, כפי שאמרתי, לא דיברה עם שמיר, כי הוא לא הבין ולא רצה להבין כלכלה. זאת, לאחר שנים רבות של שלטון שדרדר את המשק.

צריך להודות על האמת, הממשלה שלכם התנהגה בעבר התנהגות אינפנטילית. זו אותה התנהגות שהובילה למעשה לאופוזיציה. אם לא תודו בכך, לא תוכלו לעולם לחזור לשלטון.

לעומת זאת, הממשלה שלנו מתברכת במערכת יחסים בריאה, שבה ראש וראשון הוא ראש הממשלה, זה נכון.

יצחק לוי (מפד"ל):

ראש וראשון – – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

הוא מעורב בצורה ישירה ואמיתית בנושאי כלכלה וחברה. לא חייבים להסכים עם כל החלטותיו, אבל איש לא ישנה את העובדה, שראש הממשלה הזה יושב בצורה מסודרת עם שריו הכלכליים ומקבל דיווח שוטף על פעולות המשרדים הכלכליים. הוא מביע את דעתו, הוא פוסק, הוא מצהיר, הוא אכפתניק. הוא לא מנותק מהעם.

הוא יודע שהממשלה הקודמת נפלה על הדגל החברתי-הכלכלי, והוא לא ייתן לזה לקרות גם בממשלה שלנו.

יש לנו שר אוצר, שיהיה בריא, שאינו עוסק לא בסקי ולא בסחי. השר הקודם עסק בסקי ולפעמים שבר את רגליו, פעם בשווייץ ופעם בהונולולו.

שר הבריאות ח' רמון:

בהונולולו אין שלג.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אין דבר, הוא המציא שלג גם שם. אבל את האוצר לא ניהל. ושר האוצר הנוכחי, בעבודה קשה ותוך הפגנת נחישות, התחיל לקיים דיונים בממשלה על שנת התקציב 1994, כבר עכשיו, דבר שיעניק לאוצר אפשרות לקבוע סדר עדיפויות חדש.

צריך לומר את האמת: שר האוצר הזה נקלע עם המהפך למשק הנמצא במיתון וסובל מאבטלה עולה, ואם היתה צמיחה, היא היתה בגלל בנייה מטורפת של אריק שרון, בניית דירות שלא לצורך.

רון נחמן (הליכוד):

איזו בנייה מטורפת?

אברהם יחזקאל (העבודה):

ואתה אחראי לחלק מהטירוף שפקד אותו.

רון נחמן (הליכוד):

איזו בנייה מטורפת?

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת רון נחמן, חבר הכנסת רון נחמן, אני מבקש להפסיק.

אברהם יחזקאל (העבודה):

שר האוצר הצליח, אחרי שבע שנים רעות שלכם, לכופף את עקומת האבטלה לכיוון 10% אבטלה, ירידה במגמת האבטלה לאחר שבע שנים של עלייה מתמדת. בשבילנו כל מובטל הוא 100% אבטלה, אבל הכיוון ברור, ותימשך הדרך של מלחמה באבטלה. רציתם נתונים, תקבלו. במקביל עלתה התפוקה של ענפי התעשייה. התוצר התעשייתי עלה ב-1.2% ברבעון הראשון של 1993, והתוצר העסקי עלה ב-4.5%. ההשקעות היצרניות במשק יגדלו ב-20%, בחמישית, והיצוא יגדל ב-10% ויוביל את המשק לאופקים חדשים.

הגידול בהשקעות במשק ודרישת היזמים לקבל מענקים גורמים ללחץ על מרכז ההשקעות, ואלו מבקשים עוד 350 מיליון שקלים תוספת על 650 המיליון הקיימים – שלא לדבר, כמובן, על תהליך ההפרטה התופס תאוצה. כל הביקושים האלה הם עדיין תוך שמירה על המדרגה הנוכחית של האינפלציה – וגם זה קשה – ומאבק מתמיד שלנו שלא להעלותה.

אדוני שר האוצר, תמשיך בדרך הזו, אם כי לדעתי עדיין מן הראוי שתנסה להכניס רפורמות בתחום המיסוי – ואני מתאר לי שזה מה שיהיה – ותשקול בזהירות את נושא אזור הסחר החופשי, אבל זה בוודאי יבוא לדיון גם בכנסת.

אשר למשרדים הכלכליים-החברתיים האחרים, מי יתווכח עם השר פואד על כך שהצליח בכמה חודשים להטות את משק הבנייה לכיוון בריא? הוא הקפיא את הבנייה המטורפת בהתנחלויות, הוא צמצם את בניית הדירות המיוותרות, את הבנייה הלא-רציונלית, אבל עדיין נמצאים הקבלנים בעידן של שגשוג. תקציבי ענק מוזרמים לבניית כבישים, מחלפים – –

רון נחמן (הליכוד):

אז למה העם מאוכזב?

דוד צוקר (מרצ):

— — —

לימור לבנת (הליכוד):

— — —

אברהם יחזקאל (העבודה):

— — גשרים, וכביש חוצה-ישראל, כביש מס' 6. בשנת 1994 יגיע המשק להשקעה של 2 מיליארדי שקל בתשתיות, תוך ניצול כושר הייצור של החברות הקבלניות המקומיות.

גם בתחום לקיחת המשכנתאות, חבר הכנסת עמור, יש תפנית ויש גידול בביקוש, דבר המעיד על האופטימיות בשוק הדיור.

מכאן לנושא התחבורה. בשנה הבאה יושקעו עוד 500 מיליון שקלים בדרכים עירוניות. מגיע לממשלה הזאת קרדיט על נושא התשתית.

בנושא עבודה ורווחה, תצינו את העובדה הפשוטה ביותר: שנים רבות לא היה לממשלה שר עבודה ורווחה, ובוודאי לא שרה, ואולי היה די בכך שבשנה הזו יש שרת עבודה ורווחה, שמשמשת אפילו עזר כנגדו, כנגד שר האוצר, אבל בשנה הזו היא נלחמת בתרבות האבטלה שפשתה בחברה הישראלית. לא תהיינה עוד עבודות צדדיות. צריך להיאבק בזה, צריך לשפר את הנורמות.

ומה לעשות? גם קצבת הילד הראשון והילד השני חזרה, וצריך גם להודות ולהגיד שעשינו.

רון נחמן (הליכוד):

גם חיילים משוחררים.

אברהם יחזקאל (העבודה):

גם נושא חיילים משוחררים משתפר. תראה, בניגוד לכם, אנחנו יודעים על מה ניפול. אתם לא שמתם לב שאתם נופלים. אנחנו יודעים כבר על מה ניפול.

רון נחמן (הליכוד):

אבל למה מאוכזבים?

אברהם יחזקאל (העבודה):

למדנו מהלקח שלכם. אנחנו ניפול אם לא נעמוד במרבית הדברים שלנו.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

זה בסדר.

אברהם יחזקאל (העבודה):

ואני מאמין שנעמוד במרבית הדברים שלנו.

לנושא החשוב ביותר, המשפיע על כל אחד מילדינו – מערכת החינוך. זו הופכת להיות מערכת, שתהיה ספינת הדגל של ממשלת ישראל.

לימור לבנת (הליכוד):

באמת, אני שומעת טוב?

אברהם יחזקאל (העבודה):

מיליארדים יופנו לחינוך.

לימור לבנת (הליכוד):

כמה?

אברהם יחזקאל (העבודה):

מיליארדים יופנו לחינוך, אם כי פה אני פונה אליך, שר האוצר, ואל שר החינוך והתרבות.

לימור לבנת (הליכוד):

— — —

היו"ר ע' עלי:

חברת הכנסת לימור לבנת, נא לראות את הפתק — — —

אברהם יחזקאל (העבודה):

אנא, אני מבקש לשקול את המגמות, שחלקן לא בריאות, במערכת החינוך, של פנייה לכיוון אליטיסטי, הנושא הזה של חמישה ימי לימוד בשבוע. זה נושא, שבעיני יש בו טעם לפגם. צריך להשקיע בתשתיות, צריך להשקיע קודם כול בבסיס, ולאחר מכן לדבר על שונות במערכת החינוך, על מצוינות. קודם כול תשקיעו בבסיס; אבל נכון שבתקופת הליכוד היתה שחיקה במערכת החינוך, וצריך להודות בכך.

אני בא ואומר, שבנושא העלייה והקליטה אתם החמצתם את הסיבוב הקודם. היו צריכים להיות כאן עוד מיליון עולים, אבל אין ברירה, אנחנו נכשיר את התשתית, ויעלו עולים מחדש.

שאול עמור (הליכוד):

מתי?

אברהם יחזקאל (העבודה):

השר צבן עושה את עבודתו נאמנה, אדם חרוץ, ואתם יודעים את זה ואתם צריכים להודות בכך.

אז אם נבוא ונאמר, שהממשלה הזו הצליחה בשנה הראשונה לסמן מגמות, אני בטוח שאם נמשיך באותו כיוון, אנחנו נמשיך ונחגוג גם את חגיגת הבר-מצווה של הממשלה, כן יהי רצון.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת אבי יחזקאל. שר האוצר, בבקשה.

שר האוצר א' שוחט:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מוכרח להודות שבניגוד לחלק מהדוברים, ובעצם כל דוברי האופוזיציה, אני אשתדל לשנות ולהתייחס בדברי לעובדות. קל מאוד לעמוד כאן ולמסור נתונים ומספרים ועובדות, שבינם לבין המציאות, לצערי הרב, אין כמעט קשר, ואני אתייחס לדברים אחד לאחד. אבל הייתי רוצה להגיד, שלאחר 11 חודשים וחצי של קיום הממשלה הזאת, בתחום הכלכלי ובתחום החברתי יש רשימה של הישגים, ואני אפרט אותם, ותאמינו לי, אני לא אעסוק בדברים ערטילאיים, בדברים שאומר אותם חבר כנסת כזה או אחר, אלא אני אתייחס לעובדות כהווייתן, ובתחומים שעליהם אני מופקד אפשר למדוד, אפשר לראות את התוצאות ואפשר לדעת במה מדובר.

זה נכון שהממשלה קיבלה החלטה על הפסקת בנייה של כ-15,000 יחידות דיור, בעצם לא הפסקת בנייה, אלא אי-הפעלתן של היחידות האלה, שחלקן היו בתחומי מדינת ישראל, וחלקן – בתחומי יהודה, שומרון ועזה.

נכון שמדובר בהיקף כספי של 3-3.5 מיליארדי שקל, אבל מי שמסתכל נכוחה על הדברים, והיום הדברים כבר ידועים וברורים – הדירות שלא הופעלו, כולן במקומות שבהם יש רמת ביקוש נמוכה, כולן במקומות שהממשלה היתה צריכה לקנות אותן, ולמדינת ישראל – ואני אומר את זה עם היותי תושב הנגב – לא היתה שום תועלת, לא כלכלית ולא חברתית, מכך שיהיו באופקים, במקום 2,500

יחידות דירות ריקות, 4,000 יחידות דיור ריקות – שום תועלת, לא כלכלית, לא חברתית ולא לאומית, אבל מדינת ישראל היתה משועבדת בתקציב 1993 למצב שבו כל אותם דברים שאנחנו עושים היום, ואני אפרט אותם, לא היו יכולים להתקיים.

אנחנו לא ביצענו את הבנייה הזאת, ואמר פה אחד מחברי הכנסת – אינני זוכר מי – ששילמנו מאות מיליוני שקלים או מיליארדים לקבלנים. אני רוצה להגיד באופן אחראי ביותר, שעד היום הסכומים אשר שולמו התבטאו בעשרות מיליוני שקלים, ולא במיליארדי שקלים, ואני מקווה שתהליך הפיצויים, אם יתקיים לפי החוזים ולפי פסיקה של בית-המשפט, יהיה ברמה הרבה יותר נמוכה ממה שנאמר כאן.

הכסף שלקחנו וחסכנו מאי-הפעלת בנייה מטורפת, שהיו לה רק מטרות פוליטיות, והיתה מאחוריה דחיפה של שר מסוים, שכפה על הממשלה בנייה בהיקפים כאלה, בניגוד לדעת חלק מהשרים – הכסף הזה הלך למטרות חשובות, שאני אפרט אותן כאן.

אני שמעתי את חבר הכנסת קצב מתאר את המחלפים והכבישים שהתחילו בהם בימי הליכוד. נכון, אני לא בא ואומר שכל מה שנעשה – נעשה על-ידי הממשלה הזאת. מי שיגיד את זה יגיד דבר לא נכון. אבל אני יכול לומר במלוא האחריות, שהתקציב לכבישים ולמחלפים הוכפל השנה, והוא לא 800 מיליון שקל, אלא הוא 1.5 מיליארד שקל, ושנה קודם לכן הוא היה בסך הכול 300 מיליון שקל. כשחבר הכנסת שאול עמור, ידידי, נוסע לביתו במגדל-העמק, אם הוא מחליט לנסוע דרך ואדי-מילק, הוא רואה שהופכים את כביש ואדי-מילק לכביש של ארבעה מסלולים. ואם יושב-ראש הישיבה, חבר הכנסת עובדיה עלי, נוסע לעפולה, הוא יודע שהוכפל קצב העבודה בוואדי-עארה – התחילו בזה קודם לכן – וכי עובדים על כביש-הסרגל.

רחבעם זאבי (מולדת):

נחל עירון.

שר האוצר א' שוחט:

נחל עירון. ויודעים חברי הכנסת האחרים, כשהם נוסעים לבתיהם, שנעשית עבודה כפולה בהיקף.

רון נחמן (הליכוד):

איך אני נוסע הביתה, אדוני שר האוצר? לא מגיע לי גם – – –

גדליה גל (העבודה):

אפשר לבקש מנחמן שיצחק משם? זה כדי לבלבל.

שר האוצר א' שוחט:

לכן, כשאני לא רוצה להתווכח על קטע כביש זה או אחר או על עבודה כזאת או אחרת, ממשלת ישראל, ואני בהצעת התקציב שלי החלטתי, שבמקום לבנות אלפי דירות במקום שלא צריך אותן, כאשר הכסף הלאומי ירד לטמיון, והיום אנחנו יודעים בדיוק מה היו התוצאות של הבנייה הזאת – השקענו את זה בכבישים.

אני רוצה להגיד משהו על דבר אחר, כדוגמה – על אזורי תעשייה. התקציב ב-1991 לתשתית לאזורי תעשייה היה כ-40 מיליון שקל. ב-1992 הוא היה כ-90 מיליון שקל. השנה אנחנו מדברים על תקציב של רבע מיליארד שקל לפיתוח אזורי תעשייה, בעיקר בגליל ובנגב, וזאת העדיפות הנכונה.

חיים קופמן (הליכוד):

מה עם הביצוע?

שר האוצר א' שוחט:

הביצוע מתקיים. אבל אתה תראה שהתקציב של השנה – – –

חיים קופמן (הליכוד):

40% – – –

שר האוצר א' שוחט:

תסלח לי, חבר הכנסת קופמן, אתה תראה שהביצוע של השנה יהיה ביצוע אחר לחלוטין מהביצוע בשנים שאתם שלטתם.

אני גם אלך לדבר אחר לכאורה, שדיבר עליו חבר הכנסת שאול עמור. יש גם דבר מצער, יש עובדות, ועם העובדות צריך להילחם. תקציב הפיתוח של שיקום השכונות עלה מ-70 מיליון שקל בשנת 1992, כאשר אתם הכינותם את התקציב, ל-200 מיליון שקל השנה. זאת עובדה.

אני רוצה לומר שבענייני חינוך, לאחר הרבה מאוד שנים של קיצוצים, במדיניות מאוד אגרסיבית כלפי החינוך וכלפי מספר השעות – ואני אומר את זה בידיעה, שכן הייתי ראש עיר וראיתי את הדברים – ניתנה תוספת משמעותית של שעות במערכת החינוך. אני לא מדבר על ההחלטות שקיבלנו לגבי

שנת הלימודים שתיפתח בעוד כמה חודשים, החלטות שאני מקווה ובטוח שנבצע אותן, שמעלות את מערכת החינוך מבחינת ההשקעה הכספית במדרגה, לא בשוליים, במדרגה, מבחינת מתן שעות, מבחינת יישום דוח-הררי, מבחינת פיתוח פיסי וכל מה שכרוך בעניין הזה.

כבר הוזכרו פה קצבאות הילדים; דבר שולי לחלוטין. אני יודע מחברי כנסת מהאופוזיציה, שבאו אלי ואמרו: כל הכבוד, אתה כשר אוצר, אחרי שמונה שנים החזרת את העניין הזה. 400,000 משפחות, אני חוזר ואומר, 400,000 משפחות שלא קיבלו קצבאות ילדים, החל מ-1 בחודש מרס, מדי חודש בחודשו, מקבלות את הקצבאות. במי מדובר? מדובר, למשל, בזוג צעיר עם שני ילדים, שהשתכר 3,000 שקל, וכתוצאה מהקריטריונים שהיו לא קיבל את הקצבה, והוא קיבל, מבחינת מס הכנסה והטבות מהמדינה, בדיוק כמו זוג בלי ילדים. וב-1 בחודש מרס הוא קיבל 220 שקל נטו תוספת על הכנסתו, וזה סכום נכבד. היו גם 40,000 משפחות, החלשות שבחלשות, שלא ידעו שהן יכולות לקבל קצבאות ילדים, שכן התהליך היה על-פי פנייה, והן לא קיבלו פרוטה אחת. החלשות שבחלשות בחברה הישראלית. המשפחות האלה החלו לקבל את הכסף באופן סדיר ואוטומטי לחשבון הבנק שלהן כתוצאה משינוי ההחלטה.

אני רוצה להגיד מלה על מגזר המיעוטים. אנחנו הוספנו בתשתיות, בפיתוח, בכיתות לימוד, בסעיפים שלא היו מעולם בתקציב. במשרד השיכון לא היה תקציב לפיתוח היישוב הערבי. במשרד התחבורה, בכבישים עורקיים, לא היה כסף לפיתוח ביישוב הערבי. אנחנו הוספנו כ-180 מיליון שקל בתחום הזה.

אני רוצה גם להגיד מלה על האינדיקטורים ועל התוצאות הכלכליות. אגיע בסוף, כמובן, גם לנושא האבטלה. אנחנו נמצאים היום במשק מערבי – קוריאה וסין מתפתחות מהר יותר – ששיעור הגידול בו הוא הטוב ביותר בעולם. אנחנו נמצאים במשק, שגידול היצוא בו הוא למעלה מ-10%. אנחנו נמצאים במשק, שאני מקווה שהשנה – – –

חיים קופמן (הליכוד):

בחודשיים האחרונים יש נסיגה.

שר האוצר א' שוחט:

לא אמרתי את זה. אנחנו נמצאים במשק, שלפי הערכתי, במקום ההשקעות שגדלו בשנה שעברה רק ב-8% – אני מוציא את ההשקעות בבנייה – ההשקעות תהיינה למעלה מ-20%. אנחנו נמצאים במשק, שההתעניינות הבין-לאומית בו היא אדירה. היא אדירה גם בגלל השינוי של הממשלה וגם בגלל התהליכים המדיניים.

אני רוצה לומר משהו, אני רואה שחבר הכנסת קצב לא נמצא באולם, אבל הוא אמר כמה מלים. חבר הכנסת קצב נוהג לשאת נאומים, שבינם לבין המציאות פשוט אין קשר; אין קשר באופן מוחלט. הוא חושב בוודאי שהוא מדבר באספת בחירות במקום כלשהו, ואפשר להתעלם מהנתונים, ואפשר להתעלם מהעובדה שההשקעה בכבישים היא כפולה מההשקעה בשנה שעברה, ואפשר להתעלם

מהעובדה שיש צמיחה במשק. הוא משחק משחק, שבוודאי כוונתו לרכוש את אוזנו של הציבור, אבל בין הדברים שהוא אומר לבין הנתונים והמספרים הנכונים לא היה שום דבר.

רון נחמן (הליכוד):

שר האוצר, אפשר שאלה?

שר האוצר א' שוחט:

לא. אני מבקש לא להפריע לי.

לידידי חבר הכנסת שאול עמור שנמצא פה, מה זה שינוי סדרי עדיפויות? אם אנחנו נותנים יותר שעות לחינוך, ואנחנו נותנים יותר שעות לחינוך, זה שינוי סדר עדיפויות חברתי. כי אתה באת וציירת תמונה, שאני מאוד מודאג ממנה.

שאול עמור (הליכוד):

שישה ימים.

שר האוצר א' שוחט:

עזוב את הנושא של שישה ימים. אתה יודע מה אני אענה לך על שישה ימים? ב-12 בדצמבר 1989 החליטה ממשלת ישראל לקיים יום לימודים של חמישה ימים בשבוע.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

בלי תוספת שעות.

שר האוצר א' שוחט:

אולי תגיד לי מי היה ראש הממשלה אז? תנסה להיזכר.

דוד מגן (הליכוד):

תזכיר שזו היתה ממשלת מערך-ליכוד.

שר האוצר א' שוחט:

אני שואל מי היה ראש הממשלה אז. אתה יודע מה הם החליטו? הם החליטו על חמישה ימים בשבוע בלי תוספת של שעות; בלי שעה נוספת אחת. תנסה להיזכר מי היה ראש הממשלה.

שאל עמור (הליכוד):

אתה חושב שכל מה שהיה בממשלה – – –

דן תיכון (הליכוד):

אתה היית יושב-ראש ועדת הכספים, אתה נתת יד לעניין.

שר האוצר א' שוחט:

למה? זה לא הגיע.

דן תיכון (הליכוד):

יכולת לשים לזה סוף.

שר האוצר א' שוחט:

עם כל הכבוד לך, אני מדבר על החלטת ממשלה שנוהלה על-ידי הליכוד.

דן תיכון (הליכוד):

אתה היית חלק מהממשלה.

שר האוצר א' שוחט:

זה לא הגיע אפילו לוועדת הכספים. עזוב את זה.

דן תיכון (הליכוד):

מה זה "לא הגיע"? ודאי שהגיע.

שר האוצר א' שוחט:

כשראש הממשלה היה יצחק שמיר, תיארו אותו כבן-אדם שהוא בתוך העם, כך הוא תואר פה, כבן-אדם שמכיר את העם, מסתובב בתוך העם, מכיר את הבעיות, יוצא ממשרדו אל הרחוב, מכיר את כל מה שקורה, והוא קיבל החלטה – חמישה ימים בשבוע, בלי תוספת שעה אחת.

דוד מגן (הליכוד):

מי היה שר האוצר?

שר האוצר א' שוחט:

כך כתוב בהחלטת הממשלה.

רון נחמן (הליכוד):

מאיפה תיקח עודפים ב-1994?

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

חמישה ימים בלי תוספת שעות.

דן תיכון (הליכוד):

תוך שבוע הפכת להיות מומחה לחינוך? את התקשורת גמרת?

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

— — —

חיים קופמן (הליכוד):

— — —

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת קופמן, אני מבקש להפסיק.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

העובדות לא נכונות.

היו"ר ע' עלי:

אדוני שר החינוך, אבקש להפסיק. חבר הכנסת דן תיכון, אני מבקש שתפסיק.

חבר הכנסת המר, יש לך עוד נאום על החינוך, תאמר את הדברים שלך. אתן לך עוד דקה.

זבולון המר (מפד"ל):

אני רק רוצה לתקן, שממשלת הליכוד בזמן שנבון היה שר קיבלה החלטה עקרונית — — —

שר האוצר א' שוחט:

לא עקרונית.

זבולון המר (מפד"ל):

היתה החלטה לעבור, אבל כאשר הייתי שר החינוך ביטלו את ההחלטה הזאת.

שר האוצר א' שוחט:

דחו, לא ביטלו.

זבולון המר (מפד"ל):

הממשלה הסכימה לבטל. דחינו לשלוש שנים – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

עד היום יש שישה ימי לימוד. מה שר החינוך והתרבות אומר?

גדעון שגיא (העבודה):

— — —

היו"ר ע' עלי:

רבותי, אני מבקש לאפשר לשר האוצר לדבר.

שאול יהלום (מפד"ל):

ההחלטה לא טובה. היא נדחתה, זה נכון.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת שאול יהלום, אני מבקש להפסיק.

שאול יהלום (מפד"ל):

אתם מבצעים החלטות לא טובות. רק החלטות טובות בוצעו, זה ההבדל.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת שאול יהלום, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

שאול יהלום (מפד"ל):

מה קרה?

היו"ר ע' עלי:

אתה מפריע. כשמדובר כאן בקריאות ביניים מתמשכות זה מפריע, עם כל הכבוד. קריאת ביניים אחת, משפט אחד, בבקשה, אבל אלה נאומים.

שאול יהלום (מפד"ל):

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש ממך לא להתווכח, אחרת אקרא אותך לסדר בפעם השנייה.

שר האוצר א' שוחט:

אני רוצה לחזור למה שאמר חבר הכנסת שאול עמור. אני אומר: תוספת בחינוך, קצבאות ילדים, השקעות בכבישים, שיקום שכונות – כל הדברים האלה מפריכים מן היסוד את הטענה הבלתי אחראית שהוא העלה.

הוא גם העלה טענה מוזרה מאוד, כאילו נעשתה איזו פגיעה בקריית-גת או בבאר-שבע. ובכן, ידידי חבר הכנסת שאול עמור, באר-שבע, בתוכנית המוצעת לצורכי תעשייה היא אזור פיתוח א', ובאר-שבע לא היתה אזור פיתוח א' אלא בהכשרה נקודתית, לזמן מוגבל.

שאול עמור (הליכוד):

שר האוצר א' שוחט:

רק רגע אחד. ולכן, מה שקרה, מצבה של באר-שבע שופר. תרשה לי להגיד, שגם כדאי לקרוא את הנתונים ולדעת אותם לפני שאומרים מה שאומרים.

הערת בעניין הסמים. אני יכול להגיד, שבנושא הסמים אולי סכום של 8 מיליוני שקל או 9 מיליוני שקל תוספת – הסכום לא גדול. אבל צריך לזכור מה היה הבסיס. היתה לכם כל האפשרות, בזמן שישבתם בממשלה, לדאוג לכך שהסכומים יגדלו. אנחנו כמעט הכפלנו את בסיס התקציב השנה, דרך ועדת הכספים, בהסכמה שלנו, את הסכום המוקצב לנושא הסמים. להגיד שהסכום מספיק – לא אומר. לומר שהכפלנו את הסכום – – –

דוד מנע (הליכוד):

כמה הקצבתם, אדוני השר?

שר האוצר א' שוחט:

9 מיליוני שקל.

דוד מנע (הליכוד):

כמה היה בשנה שעברה?

נעמי בלומנטל (הליכוד):

קיצצו. היה 12 מיליון שקל.

שר האוצר א' שוחט:

9 מיליוני שקל. לא קיצצנו, תסלחי לי, זו היתה העברה משנה קודמת.

אני רוצה להגיד משהו על מערכת היחסים, אבל לא אכנס לפסיכולוגיה ולכותרות שהיו בעיתונים, בין מודעי, משה נסים ואריק שרון. הרי תפקידי כחבר ועדת הכספים היה לאסוף את הכותרות האלה. והכותרות האלה היו כותרות שהעידו כאלף עדים, שאין עבודה בממשלה. אבל אני אספר סיפור, למה לי ללכת אחורה? בכניסתי לתפקיד הונחה בפני ערימה של מסמכים אשר מתייחסת לערעורים על החלטות של מרכז ההשקעות. במרכז ההשקעות, כאשר מפעל איננו מקבל אישור, יש לו זכות ערעור בפני ועדה ציבורית. הוועדה הציבורית מקבלת החלטה, חיובית או שלילית. בכל מקרה צריכים לחתום עליה שני שרים – שר התעשייה והמסחר ושר האוצר. ובכן, אני יכול להגיד לכנסת, לך, אדוני היושב-ראש, שהונחו בפני ובפני שר התעשייה והמסחר מסמכים, ששנתיים-וחצי לאחר אישור הוועדה הציבורית לא נחתמו, כי שר האוצר ושר התעשייה והמסחר לא היו חותמים על אותו נייר.

לימור לבנת (הליכוד):

שר האוצר א' שוחט:

לא היו חותמים על אותו נייר. מישהו יכול להגיד לי איזו אחריות יש לממשלה ולראש הממשלה הקודם, ששני שרים, אחרי החלטה של ועדה ציבורית על אישורים להשקעות בתעסוקה, לא בשום דבר אחר, לא חתמו כי הם לא דיברו זה עם זה, ושניהם לא חתמו על אותו נייר? האם אפשר להאמין שיש ממשלה כזאת בעולם? האם אפשר להאמין, שיש ראש ממשלה שהיה עושה דבר כזה ונותן לשריו להתנהג ככה? האם אפשר להאמין, שיש מפלגה במדינת ישראל שנתנה שעשרות מפעלים –

--

חיים קופמן (הליכוד):

משר הבינוי והשיכון הבינונו בוועדת הכספים, שגם בנושא פיצוי הקבלנים לא אישרו.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

דן תיכון (הליכוד):

מה אתה עשית? מה אתה מבלבל את המוח?

שר האוצר א' שוחט:

הרי אתה במבוכה. אתה היית אומר לי בשקט בוועדת הכספים שאני צודק – על היחסים בין מודעי לנסים.

דן תיכון (הליכוד):

אני לא אומר שאתה לא צודק. דבר על מה שעשית השנה. עזוב את ההיסטוריה.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

— — —

לימור לבנת (הליכוד):

— — —

שר האוצר א' שוחט:

אני מייד אגיד לך, אתה רק לא שמעת. ממה נובעות הצעקות שלכם?

חיים קופמן (הליכוד):

— — — חבר הכנסת זיסמן. נאום ביקורת בלי — — —

שר האוצר א' שוחט:

הצעקות שלכם נובעות מהעובדה, שאי-אפשר להאמין שהסיפור המחריד הזה מתקיים במדינה מודרנית. אי-אפשר להאמין ששר אחד שיושב בבניין אחד ושר אחר שיושב בבניין אחר לא חותמים על אותו מסמך.

חיים קופמן (הליכוד):

איזו קופה השאירו לך? אילו עודפים השאירו לך?

נעמי בלומנטל (הליכוד):

— — —

שאול יהלום (מפד"ל):

— — — מס נסיעות, מס על הבורסה, ראש הממשלה — — —

שר האוצר א' שוחט:

חבר הכנסת יהלום, הרי אתה יודע שהבושה צריכה לכסות את פניכם, ובעיקר את פני ראש הממשלה לשעבר, שנתן שכר יתנהלו הדברים.

יצחק שמיר (הליכוד):

אתה עוד לא התנסית בכול.

שר האוצר א' שוחט:

אני מדבר על עובדות.

דן תיכון (הליכוד):

אתה ושטרית בסדר?

שר האוצר א' שוחט:

גובה המסמכים היה כזה: כ-35 מפעלים שהוגש עליהם ערעור שנתיים-וחצי לפני שנכנסנו לממשלה.

רחבעם זאבי (מולדת):

שמעון פרס היה שר האוצר.

היו"ר ע' עלי:

רבותי, אני מבקש לאפשר לשר האוצר לסיים את דבריו.

שר האוצר א' שוחט:

אני רוצה להגיד משהו בעניין האבטלה.

יצחק שמיר (הליכוד):

תראה מה היו התוצאות של המדיניות שלך.

גדעון שגיא (העבודה):

התוצאות אמרו שאתם באופוזיציה.

שר האוצר א' שוחט:

תשמע, הרי הסיפור הזה עוד ייכתב בתולדות מדינת ישראל. הוא ייכתב והוא יילמד.

חיים קופמן (הליכוד):

תשמע מה נגיד בנק ישראל אומר בדוח שלו – – – הוא לא אומר שבנק הפועלים – – –

לימור לבנת (הליכוד):

שר האוצר א' שוחט:

חבר הכנסת שמיר, הסיפור הזה עוד יירשם בתולדות מדינת ישראל, ואנשים ירצו ללמוד איך ניהלו מדינה כאשר שני שרים לא חתמו ביחד על אותו מסמך.

יצחק שמיר (הליכוד):

תיזהר בדבריך.

שר האוצר א' שוחט:

אני לא נזהר. זאת עובדה. תאמין לי, אני אומר רק דברים שראיתי בעיני ולא שמעתי מאף אחד.

חיים קופמן (הליכוד):

לא בטוח שרבין ופרס יודעים על אותו מסמך.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת קופמן, אני מבקש שלא תאלץ אותי לקרוא אותך לסדר. אני מבקש להפסיק. הזמן של השר תם מזמן, והוא צריך לסיים את דבריו.

חיים קופמן (הליכוד):

רוצים לשמוע על הישגים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אנחנו לא היינו בסדר?

שר האוצר א' שוחט:

אני אסכם בעניין האבטלה. אני אומר את הדברים במלוא הזהירות ולא מתוך אופוריה, ולא תוך הצגת הישג שמחייב להרפות מהמאמץ ולהגיד: הגענו לזה, הדברים מתנהלים בסדר. אני לא אומר זאת. יש הרבה מה לעשות, יש הרבה מה לדאוג ויש הרבה מה להתאמץ. אבל לראשונה זה שבע שנים עקומת האבטלה שינתה כיוון, לא דרמטי – – –

חיים קופמן (הליכוד):

זה זמני. שוב, תקרא את הדוח על בנק הפועלים – – – יורם בליזובסקי – – – זה קוסמטי.

שר האוצר א' שוחט:

חבר הכנסת קופמן, תן לי להציג את הנתונים, אל תפריע לי.

חיים קופמן (הליכוד):

אתה יודע שזו לא ירידה בעלייה. נשים יושבות בבית.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת קופמן, אני מבקש להפסיק עם קריאות הביניים.

שר האוצר א' שוחט:

אני אמרתי בתחילת דברי, שיש בעיה בנאום שלי, שכן הוא יהיה נאום עם מספרים ועובדות. אני יודע שאצל חלק מחברי האופוזיציה – חלק – עניין העובדות הוא בעיה, עניין התוצאות הוא בעיה.

חיים קופמן (הליכוד):

תשווה את המספרים.

שר האוצר א' שוחט:

אני אענה לך כעת במה שאמרת בדיוק.

היו"ר ע' עלי:

אדוני שר האוצר, סליחה, אל תענה לו, תסיים את הנאום שלך, אני מבקש.

שר האוצר א' שוחט:

אני יכול להגיד שבסקר על המס, אני אומר במלוא הזהירות, לחודשים ינואר, פברואר, מרס, לפני הסגר – הסגר ישפר את מצב האבטלה ללא ספק, יש גידול אדיר במספר המועסקים במשק, של עשרות אלפים, יש ירידה באבטלה. אתם, שהבאתם את התקציב, הנחתם בשנת 1993 – 11.4%, אני פשוט קראתי את ספר התקציב שאתם הבאתם בשנת 1992.

חיים קופמן (הליכוד):

שר האוצר א' שוחט:

למה אתה מפריע לי?

דוד מגן (הליכוד):

מול גידול של 10% באוכלוסייה. מה שאתה עושה זו דמגוגיה זולה. מדובר על עלייה ב-10% במספר האוכלוסין במדינת ישראל. אצלכם יש ירידה בעלייה ועלייה באבטלה.

שר האוצר א' שוחט:

חבר הכנסת מגן, יכול להיות שאתה – – –

דוד מגן (הליכוד):

מדוע אתה מתעלם מהעלייה?

שר האוצר א' שוחט:

יכול להיות שאתה קורא הפוך את המספרים.

דוד מגן (הליכוד):

לא, אני קורא את העובדות.

שר האוצר א' שוחט:

אתה קורא הפוך את המספרים.

דוד מגן (הליכוד):

אצלכם אין עלייה במעגל העבודה – – –

חיים קופמן (הליכוד):

תקרא את דוח מס' 44 של בנק הפועלים.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת קופמן, אני מבקש להפסיק.

חיים קופמן (הליכוד):

האופוזיציה של בייגה היא בנק הפועלים.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת קופמן, אני מבקש להפסיק.

שר האוצר א' שוחט:

אני חוזר ואומר, ואני מקווה שגם חבר הכנסת קופמן שמח וישמח אם יתברר לו שיש ירידה באבטלה, אני מניח שכולנו מסתכלים על התופעה של האבטלה באותה חומרה, ושמחים באותה מידה, ולא הייתי אומר באותה מידה, אבל בוא נגיד: מסתכלים בהנאה על העניין. אפשר להתווכח אתי באשר

לסיבה. אפשר להגיד כך וכך. אני קובע שלראשונה אחרי שנים רבות הוקצו יותר משאבים לחינוך, אחרי שמונה שנים הוחזרו קצבאות הילדים, ולאחר הרבה מאוד שנים, לשמחתי הרבה, עקומת האבטלה שינתה כיוון. אני אמרתי בדברי – – –

היו"ר ע' עלי:

סליחה, אני מבקש להפסיק. זה כבר עובר כל גבול. אני מבקש להפסיק. אתה דיברת כבר שש דקות מעל הזמן.

שר האוצר א' שוחט:

כמה זמן יש?

היו"ר ע' עלי:

20 דקות, ואתה דיברת 26 דקות.

דן תיכון (הליכוד):

תן לו לגמור. תן לו.

שר האוצר א' שוחט:

אני הבנתי שאתה נתת חצי שעה לחבר הכנסת קצב.

היו"ר ע' עלי:

סליחה, אתה מתווכח אתי כעת? קיבלת עוד שש דקות. הוא לא דיבר 30 דקות.

שר האוצר א' שוחט:

הוא דיבר 30 דקות כשהוא היה צריך לדבר עשר דקות.

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש ממך לסיים.

שר האוצר א' שוחט:

ואתה אמרת שהוא מדבר 30 דקות כי הפריעו לו.

היו"ר ע' עלי:

נכון, לכן נתתי לך עוד שש דקות.

שר האוצר א' שוחט:

אבל לו נתת 20 דקות תוספת.

היו"ר ע' עלי:

נתתי לך. האם אנחנו כאן – – –

שר האוצר א' שוחט:

טוב, אני לא רוצה – – –

היו"ר ע' עלי:

אם אתה רוצה לדבר עוד כמה דקות – דבר. אני לא רוצה שתרגיש שמקפחים אותך.

שר האוצר א' שוחט:

אני עומד לסיים. אני עומד לסיים.

היו"ר ע' עלי:

אבל אתה כל הזמן הערת לי על השעון. נאה דורש, נאה מקיים. אני מבקש לסיים.

שר האוצר א' שוחט:

אני רוצה לסכם ולומר, שכשבדקים את מערך ההחלטות, מערך התוצאות, מערך ההישגים, יש, לשמחתי, עובדות שמוכיחות שחלק גדול מהטענות שהועלו כאן אינו מבוסס לא על נתונים, לא על מספרים ולא על קריאה נכונה של המפה.

אני חוזר ואומר, לא נפתרו כל הבעיות. הממשלה צריכה להמשיך בכיוונים שהיא החלה בהם, ואני מקווה שכך ייעשה. אבל אם תצטרכו כעבור שנה לסקור את שורת ההחלטות הקרדינליות, האסטרטגיות, בתחום התשתית, בתחום החינוך, בתחום התעסוקה, בתחום ההפרטה, בתחום מכירת הבנקים, בתחום יציאת הממשלה ממעורבות – נדמה לי שלא היתה ממשלה שבשנה אחת עשתה כל כך הרבה, החליטה החלטות נכונות, ואני מקווה שיהיה לה – – –

דן תיכון (הליכוד):

לא החלטות, מעשים. עזוב את ההחלטות. כל ממשלה מקבלת החלטות.

שר האוצר א' שוחט:

חבר הכנסת תיכון, הרי אתה יודע שמבצעים את ההשקעות בתשתית. אתה יודע שקצבאות הילדים הוחזרו. אתה יודע שהוקצבו השעות. אתה יודע שנמכרו בחודש – – –

דן תיכון (הליכוד):

ונתנו לקופת-חולים – – –

שר האוצר א' שוחט:

אתה יודע שנמכרו שני בנקים, אחרי שאתה קשקשת תשע שנים על העניין. נו, באמת.

דן תיכון (הליכוד):

שני בנקים? איזה בנקים נמכרו? – בחיך.

שר האוצר א' שוחט:

אני רוצה לסיים, ואני חוזר ואומר: יש בעיה עם העובדות, וכשיש בעיה עם העובדות צריך להסתגל אליהן. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לשר האוצר. אדוני שר האוצר, מה אתה מציע? מה אתה מציע לעשות עם ההצעות?

קריאה:

היו"ר ע' עלי:

סליחה, אני מנהל את הישיבה ולא שר האוצר. מה אתה מציע?

שר האוצר א' שוחט:

אין לי התנגדות שההצעות תועברנה לוועדה.

היו"ר ע' עלי:

רבותי, שר האוצר מציע להעביר את ההצעות לוועדה.

חבר הכנסת דן תיכון מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת קצב, בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

נכון, אתה צודק, צריך להסיר אותה מסדר-היום.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להסיר את ההצעה של חבר הכנסת קצב מסדר-היום, מטעמי פרוצדורה, כמובן.

שר האוצר מרבה לדבר על החלטות. אחת הטענות שהיו לי כלפי ממשלת הליכוד היתה שהיא הרבתה להחליט, ובתחום הכלכלי היו לה קשיים בביצוע.

אדוני השר, חלפה שנה והגיע הזמן שאנחנו נעשה מאזן באשר למעשים, ולא באשר להחלטות. החלטות לא הופכות למעשים.

דוד צוקר (מרצ):

כמה בנקים וחברות מכרתם בעשר שנים?

דן תיכון (הליכוד):

אתם לא מכרתם שום בנק בשלב זה.

דוד צוקר (מרצ):

מה?

חיים אורון (מרצ):

דן תיכון (הליכוד):

תסלח לי, רק רגע, רק רגע. זה נכון. חבר הכנסת אורון, אתה מתקן אותי? תאמין לי שאני בקיא קצת, קצת.

חיים אורון (מרצ):

אבל אתה טועה.

דן תיכון (הליכוד):

אני הרי לא אקבל ממך ציונים. אתה יודע יפה.

חיים אורון (מרצ):

לא, אבל – – –

דן תיכון (הליכוד):

אתה לא תיתן לי ציונים. אתה לא מכרת את בנק הפועלים. אתה מעביר את בנק הפועלים בחזרה להסתדרות, אז שתוק.

קריאה:

מה זה צריך להיות?

דן תיכון (הליכוד):

אתה העברת 600 מיליון שקלים לקופת-חולים. את זה עשית. אתה יכול להתגאות בזה.

חיים אורון (מרצ):

דן תיכון (הליכוד):

אדוני השר, לפני כשלושה שבועות פורסם דוח בנק ישראל, והדוח הוא אובייקטיבי. הוא אומר ששנת 1992 היתה שנה טובה ביותר לכלכלה. אבל כשאתה מנתח את השנה אתה רואה שמרבית ההישגים היו בתחילת 1992, ובעצם בחלק השני של 1992 וב-1993 המשק לא ממשיך לצמוח כפי שעשה זאת בתחילת 1992. אני רוצה לציין את העובדה הזאת, שהרי רצינו לשמוע מה עשתה הממשלה במשך 365 הימים שבהם היא מכהנת. תודה.

חיים אורון (מרצ):

יש לך הוצאה מיוחדת של דוח בנק ישראל.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת טלב אלסאנע מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת עמור. בבקשה.

דן תיכונ (הליכוד):

אתה הרי יודע שזה כך.

חיים אורון (מרצ):

לא נכון, לא כתוב.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שמענו משר האוצר את הדברים הטובים, והייתי רוצה לשאול אותו שאלה. אומנם יש סדר עדיפויות חדש, אבל מה אומר סדר העדיפויות החדש לאותם תושבים – ואתה כתושב הנגב יודע זאת – הנמצאים מחוץ ליישובי הקבע, שאין להם השירותים הבסיסיים, ואפילו מים אין להם? מדוע, למשל, היישוב רהט, הסמוך ליישוב שובל, איננו מוכר כאזור פיתוח א', כשהיישוב שובל ממול, שהוא יישוב מבוסס, בעל אמצעים ויכולת, נכלל באזור פיתוח א'? מדוע הערים ערד ודימונה נכללות במסגרת עדיפות א', ולא כן היישובים כסייפה וערוער, שרק עתה קמו? מדוע בסדר העדיפויות החדש הזה לא מצאתם לנכון לנסות לשלב את היישובים הערביים הסובלים מאבטלה גואה ומהעדר מקורות תעסוקה?

אני חושב שסדר עדיפויות חדש הוא לכלל האוכלוסייה ולא לחלק ממנה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת אלסאנע. חבר הכנסת משה פלד מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת אבי יחזקאל. אחר כך אנחנו עוברים להצבעה.

משה פלד (צומת):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת אבי יחזקאל, לא מפני שדבריו אינם נכונים, לא מפני שכל הדברים הם הונאה גדולה אחת. אני מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת אבי יחזקאל בשל הגדרתה, והיא: שנה למהפך.

ובכן, כבוד היושב-ראש, זה לא היה מהפך. זאת היתה תאונת דרכים קטלנית.

דוד צוקר (מרצ):

בן-אהרון אמר את זה.

משה פלד (צומת):

ועליה עם ישראל עוד ישלם ביוקר. אני תובע להסיר את הצעתו מסדר-היום.

היו"ר ע' עלי:

רבותי, חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת להצבעה. שר האוצר הציע להעביר את ההצעות לוועדה. לאיזו ועדה, אדוני שר האוצר?

שר האוצר א' שוחט:

לוועדת הכספים.

היו"ר ע' עלי:

אנחנו מצביעים על הצעתו של חבר הכנסת משה קצב. מי בעד העברתה לוועדת הכספים?

אלי דיין (העבודה):

אנחנו מסכימים שתערוך ביחד את ההצבעה על שלוש ההצעות.

היו"ר ע' עלי:

יש הסכמה להצביע על ההצעות ביחד. מי בעד העברת שלוש ההצעות לוועדת הכספים?

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הנושאים לוועדה – 27

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושאים בסדר-היום – 2

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושאים שהעלו חברי הכנסת מ' קצב, ש' עמור וא' יחזקאל לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

בעד – 27, נגד – 2. ההצעות תועברנה לדיון בוועדת הכספים של הכנסת.

הצעה לסדר-היום

השנה החולפת – מה נשתנה במשרד החינוך?

היו"ר ע' עלי:

אנחנו ממשיכים בסדר-היום. הנושא הבא: השנה החולפת – מה נשתנה במשרד החינוך? – הצעה לסדר-היום מס' 1864. חבר הכנסת זבולון המר, בבקשה.

אני מבקש מחברי הכנסת להתיישב. חבר הכנסת דן תיכון, נא לשבת.

זבולון המר (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הממשלה אומרת שמהפך יש בחינוך, ואני שואל: מהו מהפך? או: מהו המהפך הזה?

למשל, בספר אזרחות, שיצא השנה מטעם משרד החינוך, נכתב כך: "היהודי הדתי-לאומי הוא קנאי ולא סובלני, מוכן לפגוע בחוק ובסדר, בזכויות הפרט ובהחלטות הרוב. שלמות הארץ היא ערך העולה בעיניו על ערכי הדמוקרטיה וסמכות החוק. הוא קורא תיגר על הממשלה. זה מיעוט מתנשא ואקטיבי המפר את נוהלי הדמוקרטיה". כך, בספר לימוד של משרד החינוך מלמדים את ילדי ישראל מה נקרא יהודי דתי-לאומי.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

והוא לא אוהב ריבית ונשך?

דן תיכון (הליכוד):

תשאל את השר רובינשטיין.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

והוא לא בעל אף ארוך?

דן תיכון (הליכוד):

זה ספר של משרד החינוך?

זבולון המר (מפד"ל):

כן, של משרד החינוך.

אלי דיין (העבודה):

איזה ספר הוא זה?

זבולון המר (מפד"ל):

ספר לימוד אזרחות, "מדינה וממשל".

דוד צוקר (מרצ):

מה זה? מאמר של מישהו?

זבולון המר (מפד"ל):

— — — זה קטע מתוך — — —

אברהם פורז (מרצ):

מי המחבר של הקטע הזה?

זבולון המר (מפד"ל):

מה זה משנה? סמי סמוחה. מה זה משנה?

דוד צוקר (מרצ):

— — — מישהו — — —

זבולון המר (מפד"ל):

— — — לא מישהו. כשאתה מביא את זה — — —

דוד צוקר (מרצ):

אין מאמרים אחרים?

זבולון המר (מפד"ל):

אין מאמרים אחרים מהסוג שאתה מתכוון לו, שיש בהם היבט יותר כולל. זה — אין.

אברהם פורז (מרצ):

יש הבדל אם מישהו כתב זאת או שזו עמדה של משרד החינוך – – –

זבולון המר (מפד"ל):

ראשית, אין הבדל במובן הזה, שאתה לא תסכים שיכתבו באופן קיצוני כזה נניח על מרצ – שהיא לא ציונית, אליטיסטית, צפוניסטית, נגד המדינה, רוצה למכור את הכול. לזה גם אתה לא תסכים.

דוד צוקר (מרצ):

אין מאמר כזה?

זבולון המר (מפד"ל):

אין. אין וגם לא צריך להיות באופן כל כך בוטה. בעצם זוהי דה-לגיטימציה של ציבור שאומר שהוא מחוץ לחוק. זה חינוך.

ומהי תרבות? – השבוע התחננו שרים, וגם יושב-ראש ועדת החינוך, בפני אלטון ג'ון שיואיל לחזור לארץ ולשיר פעם אחת. זה תפקידה של ממשלה במובן התרבותי? זה תפקידו של יושב-ראש ועדת החינוך, לקרוא לאלטון ג'ון ולבקש ממנו: תחזור? אני חושב שזו בושה.

דוד צוקר (מרצ):

זו היתה הופעה מצוינת.

אלי דיין (העבודה):

אתה ראית את זה עם הבן שלך.

זבולון המר (מפד"ל):

אני לא אומר שאתה לא יכול להופיע שם. אני מדבר על השרים ועל יושב-ראש ועדת החינוך.

מי שחושב שבהבטחות אדמיניסטרטיביות ובמניפולציות בתקציב אפשר להגשים משימות חינוכיות – זורה חול של תעמולה בעיני העם. בחינוך אין קפיצות, בחינוך אין קסמים, אין תכתיבים, אין שטיפת מוח, אלא צריך לגשת לזה בגישה רצינית, שיש בה גם חזון, אבל יש בה התמדה, מסירות, מקצועיות.

מהלך חינוכי אמיתי הוא אטי, ויש בו קשיים. שר חינוך יותר מכול צריך להיזהר מציפיות מופרזות. מי שרוצה באמת בשינויים צריך ומחויב בצניעות.

אני אומר לשר החינוך החדש, והוא שר חינוך חדש, שהססמה שאני הייתי טובע כשר חינוך, בשונה ממה שקרה השנה, היא "הצנע לכת"; ולא כאילו-מהפכות בהצהרות פולמוסיות, קנטרניות, התגרויות אימפולסיביות. השנה שחלפה היו בה הרבה ברקים, היו בה הרבה רעמים, אבל גשם לא כל כך, ובייחוד היא הצטיינה בהדהוד של תופים כיתתיים.

אברהם פורז (מרצ):

השנה אפילו ירד שלג.

זבולון המר (מפד"ל):

אני מדבר על החינוך. הנושא שלי הוא חינוך ולא איכות הסביבה.

עבודה שחורה, יומיומית ורצינית לא נעשתה. אני אומר זאת בצער, אבל אני אומר זאת גם לכנסת באחריות.

אי-אפשר לפתור את הבעיות האלה בדרך טכנית, אדמיניסטרטיבית. לא זה יביא גאולה לחינוך. קודם כול צריך לתכנן, לחשוב, בעיקר לעשות מאמצים שלא לשחוק את המורים ולא למצוא במורים רפיון מוסרי ולחשוב שהמאבק שלהם על מעמדם הוא מיותר, מעצבן וחסר שחר. מוטב היה להבליט במערכת המורכבת והרגישה שלנו את המאחד ולא להדגיש את המפריד, ב"עליהם" על דתיים, על לאומיים, על אוהבי ארץ-ישראל, על ציונים.

הייתי אומר אולי בפראפרזה על דבריה של שרת החינוך, שהיתה – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

לשעבר.

זבולון המר (מפד"ל):

כן. צריך ללמוד את ביאליק. אני חושב שצריך ללמוד את ביאליק. אבל צריך גם ללמוד את רבי יהודה הלוי, את אבן-גבירול ואת שבזי.

אברהם פורז (מרצ):

יש על זה ויכוח?

זבולון המר (מפד"ל):

כן.

אברהם פורז (מרצ):

האם יש מישהו שטוען שלא צריך ללמד זאת?

זבולון המר (מפד"ל):

בפועל בוודאי.

אברהם פורז (מרצ):

שרת החינוך הקודמת טענה את זה?

זבולון המר (מפד"ל):

כשאני אגיע להקצאת שעות – נדבר על זה.

ולא לסמן, ולא לסווג, ולא למיין, כאילו אם אתה יודע מנין באת, אתה יודע לאן אתה הולך. לא כך בונים במערכת חינוך דו-שיח, אמון, הקשבה והבנה.

אברהם פורז (מרצ):

זבולון המר (מפד"ל):

אולי אומר במשפט אחד: לא נכון להעמיד את החינוך כך, באופן מפריד שכזה, שאם יהיה שר ממרצ – הוא שר של שמאלנים, של צפוניים, של חילונים, ואם יהיה שר עם כיפה – הוא לדתיים. כלומר, אין מונופול למישהו על פתיחות ואין לו זכות לומר על מישהו שיש בו סגירות. ההתמודדות עם הבעיות החינוכיות הרציניות והאמיתיות שיש לנו ומתן מענה לאתגר החינוכי האדיר של התחדשות העם היהודי בארץ כאן – צריכים גישה אחרת.

אם לא רוצים בתרבויות מתנגשות כאן, חייבים להציג פתרון לאומי נבון, שיתווה לחינוך שלנו תרבות יהודית, שורשית, לאומית, אנושית, עם הניואנסים המגוונים שבחברה שלנו.

אין שום תועלת במעבר, כפי שהאוצר דורש, לחמישה ימי לימודים בשבוע ובהארכת יום הלימודים על חשבון גידול טבעי, עולים חדשים או טעוני טיפוח.

בשנה הזאת נוצל משרד החינוך – ואנחנו מסכמים שנה – כבמה להתגוששות קולנית, לפליטות פה, לפרשנות מקרא, לפלפולי תרבות, להגיגי שבירי פילוסופיה. וזה כלפי חוץ. אבל עקביות והתמדה לא היו, והיתה קפיצה והיתה שליפה. כך, למשל, ביטול התוכנית של מבחני המשוב, שהיתה באמת יכולה, לולא הופסקה, לאבחן תפוקות של החינוך שלנו כדי לתקן היכן שצריך לתקן. הדבר אמור גם לגבי הרצון לבטל את המשלחות לפולין, מפני שהן חוזרות, כטענת השרה, יהודיות יותר ולאומיות יותר, ומפני שלא לומדים בהן על ה"בונד". וכל זאת במקום להודות שיש המשכיות – ואני אומר זאת לשר החינוך – באימוץ תוכניות שהוכנו שנים. תוכניות של חינוך לא מכינים בשבועות. שנים עובדים עליהן עד ששר יכול להפעיל אותן. למשל, ועדת-הררי לחיזוק המדע, שאושרה, לרבות התקציב שלה – להגיד: אנחנו המצאנו זאת? או ועדת-פלד למחשוב בתי-הספר. זאת התחזות בעצם לומר כאילו בשבועות ספורים, רק נכנסת במהלך השנה וכבר יש לך תוכנית מדעית, כאילו היא לא אושרה קודם לכן, כאילו לא הוקצב לה כסף קודם לכן, כאילו כאן המציאו את הגלגל וכאן התחילו להניע את הגלגלים.

חברי הכנסת, 80,000 ילדי עולים ויותר קלטה מערכת החינוך בשנתיים שהמדינה קלטה בהן 400,000 עולים. הוקצו לכך אמצעים רבים בממשלה הקודמת, שעות סיוע של קליטה בלימודים, בנייה של כיתות בהיקף ללא תקדים. באין עולים עובר הכסף הזה – שהוקדש לעולים, אם הם היו מגיעים באותו קצב – למערכת החינוך כולה. זאת התוספת שמדובר עליה.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

זבולון המר (מפד"ל):

כמעט שלא. אני לא אומר, משהו אולי. לא ספרתי במדויק. אבל אני ראיתי את ספר התקציב.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

תדייק.

זבולון המר (מפד"ל):

אני מדייק. תוספת שעות הלימוד שמנויה בסעיף 10 היא לשתי שנות לימוד. היא כוללת גידול טבעי – 42 מיליון, 30 מיליון שהיו צריכים לתת להכשרת מורים עולים, 20 מיליון ליום חינוך ארוך על-פי חוק של חינוך מיוחד, מיליון תגבור לעולים מאתיופיה, והמשך קיצוץ זכאות עזר שבועית לתלמיד עולה, כשלפי דעתי צריך לנצל את התקופה הזאת – ואתה אולי תנצל זאת – ולתת שנתיים לעולים, כדי שלא נחזור עוד הפעם על השגיאות שנעשו לגבי העולים בשנות ה-50 ובשנים הקודמות.

אני אומר, יש טעות בדבר הזה. יש גם תוספת מסוימת, אבל זה לא מיליארדים. רוב הכסף הוא מעבר בתוך מערכת החינוך עצמה. כשאין עולים, זה כמו שאתה אומר לגבי האבטלה: האבטלה ירדה – אין עולים.

היינו צריכים לנצל חלק מהכסף, שהעולים לא יהיו קורבנות של הקשיחות והאטימות שלנו. הם צריכים וראויים ליותר שעות. משברים אדירים יש שם, ולא מוסיפים את השעות האלה. היינו צריכים להשקיע יותר בתוכניות רציניות לתלמידים החלשים. אפילו חבר הכנסת מהקואליציה ציין כאן, שהתוכניות של משרד החינוך רובן נוטות אל המצוינים ולא אל החלשים. ולא לחלק לכולם בשווה – – –

ענת מאור (מרצ):

אתה צודק לגבי היום, אבל זה התחיל קודם.

זבולון המר (מפד"ל):

כן. כשאתה לוקח את סלי הטיפוח, הרווחה, השיקום והעולים ומכניס את הכסף הזה לסל אחד לכיתות א'-ב', עשית עוול. כשאתה אומר: אני לוקח 30 ערים ונותן להן יתרון, אתה אומר לעניים ולעשירים יחד. אם אתה רוצה לעשות את המאמץ, תעשה אותו לעניים.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

ביישובים חלשים.

זבולון המר (מפד"ל):

אין יישוב חלש. בכל יישוב יש חזקים ויש חלשים.

קריאה:

יש משוב.

זבולון המר (מפד"ל):

ברור, אבל כשאין משוב אתה לא יודע איפה להכניס. לפי המשוב שלנו, המשוב של מוסד ון-ליר, של הוועדה שמטפלת בזה, המשוב קובע איזה בית-ספר ואיזו כיתה הם חלשים, לא איזה יישוב חלש.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

יש תיקון שחייבים להבהיר אותו. השעות שהועברו לכיתות א'-ב' הן לא שעות שנלקחו מהעולים.

זבולון המר (מפד"ל):

בוודאי, לא נלקחו מהעולים.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

50,000 שעות באו כתוספת מעבר ל-30,000 שעות.

היו"ר ע' עלי:

סגן שר החינוך, זה כבר נאום ביניים.

זבולון המר (מפד"ל):

חלק קטן מהכסף הוא גם תוספת, אני לא אומר שלא. אבל עיקר הכסף הוא כסף מהעולים. יש לך ספר התקציב, תסתכל בו. תראה איפה הורידו.

אומר עוד משפט אחד באוזני השר החדש. על אף ההכחות, אני אומר בבירור, שהזרם הציוני-הדתי, כלומר הממלכתי-הדתי, שמחנך ליהדות ולשורשיות עם מסירות לבניין הארץ והגנתה ולשירות בצה"ל, עם שותפות מלאה עם הציונות ועם הציבור החילוני – – –

בנימין טמקין (מרצ):

ולפעמים גם להפגין.

זבולון המר (מפד"ל):

מה זה שייך? אגב, אני לא הערתי בזמני, בממשלת הליכוד, שהקיבוצים גם באו להפגין בשעות היום. לא אמרתי כלום.

בנימין טמקין (מרצ):

אתה משווה בין הקיבוצים לבין המערכת הממלכתית-דתית?

זבולון המר (מפד"ל):

בתי-ספר של הקיבוצים. ודאי שאני משווה. מה ההבדל?

בנימין טמקין (מרצ):

גם הקיבוצים וגם הממלכתי-דתי אסור שיפגינו, לא צריכים להפגין בזמן הלימודים.

זבולון המר (מפד"ל):

אני מקבל שראוי ששניהם לא יעשו הפגנות בזמן הלימודים.

הזרם הזה, אולי בגלל מה שאמרת עכשיו, הוא סומן במקום כלשהו במשרד החינוך לייבוש. ראש הממשלה סימן אותם, כמו שאתה אמרת, כבשר תותחים של הפגנות, ופגעו בהם. תקן לתלמיד במקום תקן לכיתה, לזרם שהרוב בו טעוני טיפוח והוא מיעוט שפרוס על כל הארץ, המשמעות שלו היא כוונה זדונית, לא בלי משים, לפגוע בו, ואולי מסיבות שאינני רוצה להיכנס אליהן. למשל, שינוי שיטת בחינות הבגרות בלי לחייב ללמוד תנ"ך, פירוש של דבר לא רק פגיעה בחלשים, שהגיוון בבחינות הבגרות אפשר להם לתפוס צורות שונות של בגרות כדי להגיע אל האוניברסיטה בכל זאת; פירוש הדבר גם שלא ילמדו תנ"ך בבתי-הספר הכלליים. כמעט שלא, כבר היום כמעט שלא לומדים; אבל כשלא יהיה תנ"ך בחובה, לא ילמדו בכלל.

אלה רק סימנים. אני אומר שגם קיצור שבוע הלימודים הוא מתנה לעשירונים העליונים, על חשבון החלשים, שההורים שלהם עדיין עובדים שישה ימים. הם יהיו נתונים לפיתוי הרחוב, והתוצאות יתגלו בהקדם.

אדוני היושב-ראש, היתה שנה עם הרבה רעש בתקשורת, עם הרבה בלבול ותסכול במערכת. יש לך הזדמנות, השר רובינשטיין, לתקן. המעשים ירחיקו והמעשים יקרבו. יש סכנה, אני אומר באוזני הממשלה, שבלי תשתית משותפת, בלי ספרים שמאחדים, ספרים יהודיים שמאחדים אותנו, ידברו בארץ שתי שפות עברית ויהיו פה שני עמים.

אם ישכיל השר רובינשטיין – אם הממשלה תחזיק שנה נוספת ואם השר יחזיק מעמד בכיסאות המוסיקליים האלה – ליצור מצב שלא תהיה היהדות בחינוך רק תפקידו הבלעדי של שר חינוך דתי, אם ייצור דו-שיח בין הספרות היהודית לבין הלימודים הכלליים, אנחנו נאמר לו: כל הכבוד; אחרת, לא רק נהיה מפולגים אלא ננתק גם מהעם היהודי בגולה. הם הרי לא יכולים בלי יהדות, ואם אנחנו נדבר עברית בלי תוכן יהודי, יהיה נתק.

אני אומר שהיתה נסיגה בשנה הזאת בגלל כל הבלבולים והרעשים, והבלבולים של מספרים לא יועילו, והדברים נוגעים לפנימיות החינוך, וזה העיקר.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת המר. שר החינוך, בבקשה.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, קודם כול, אני חייב לומר, שבניגוד לדברים שהושמעו בשני הדיונים הקודמים על תפקודה או אי-תפקודה של הממשלה, חלק גדול מהדברים שאמר חבר הכנסת המר מקובלים עלי. מקובל עלי שאין מהפכות פתאומיות בחינוך, שיש צורך בהמשכיות – – –

דן תיכון (הליכוד):

למה שנה שלמה מספרים לנו על מהפך אדיר בחינוך, פתאום אתה אומר שאין?

שר החינוך והתרבות אל רובינשטיין:

אני התחלתי את דברי ואמרתי, שבניגוד לדוברים קודמים אני הסכמתי עם חלק מהדברים של חבר הכנסת המר, ותנחש למי התכוונתי בדוברים קודמים.

אני חושב שיש כאן בהחלט גם בעייתיות גדולה מאוד. אנחנו כולנו רוצים בהשגת מטרות מסוימות, אבל יש חילוקי דעות מקצועיים גדולים מאוד בשאלה, איך לממש את המטרות האלה, משום שעוסקים בבני אדם, ובילדים, והוויכוח הזה בין אנשי מקצוע נמשך גם בארץ וגם בחוץ-לארץ. אין זבנג וגמרנו.

אני גם מסכים עם חבר הכנסת המר, השר לשעבר, שיש לנו צורך בדו-קיום, בדו-שיח, ברב-שיח, ובשמירת תוכן יהודי של מערכת החינוך גם בחינוך הממלכתי. אין לי כל ספק בכך. אני גם לא שמעתי שמישהו מדבר כנגד לימוד של שירי אבן-גבירול ושלום שבזי. לא שמעתי. אם אשמע ואם תביא לי דעות כאלה, אני גם אגיב עליהן. על כל פנים, עמדתי האישית ידועה בעניין הזה. מעבר לחילוקי הדעות שיש בינינו בתחום הפוליטי, אנחנו חייבים לשמור על מסגרת דמוקרטית, שיוודעת להתווכח, לקבל הכרעת רוב, לכבד את המיעוט. אני משוכנע שבעניין הזה לא יהיו בינינו חילוקי דעות.

אני רוצה להתייחס לחלק מהדברים שאתה אמרת, חבר הכנסת המר. קודם כול, הקטע של סמי סמוחה הוא לא קטע מטעם משרד החינוך והתרבות. הוא קטע שהובא בשמו באסופה שהוציא משרד החינוך והתרבות. אני שומע על כך בפעם הראשונה, אני אשמח לברר זאת, ואני אשמח לקבל גם הערות ממך לעיצומו של הפרסום הזה. אתה בוודאי מתאר לעצמך, ששום שר חינוך אינו יודע את כל מה שכתוב בכל הפרסומים של משרד החינוך. את זה אתה בוודאי יודע מניסיוןך.

הדבר השני, לגבי עניין המשוב. אין שום כוונה להפסיק את הפעולה החשובה, אלא לעשות רפורמה לאור ההערות שהושמעו. המדען הראשי של משרד החינוך, ד"ר פרלה נשר, היא זו שמעבדת דגם חדש כדי לעמוד על אותם ממצאים חשובים, שציננת שבלעדיהם אין לנו נתונים מספיקים לגבי השכבות החלשות, בתי-הספר החלשים, הכיתות החלשות.

אני לא מסכים אתך על הדברים שאמרת על השרה שולמית אלוני, על דברים שבוצעו במשרד, וגם לא על העניין שיש כאן איזו כוונה אליטיסטית כביכול להעדיף שכבות חזקות. להיפך, התוכנית הזאת של 30 היישובים הרי נבחרה במיוחד כדי טיפול כוללני, אני לא אוהב את המלה "הוליסטי", אבל טיפול כוללני ליישובים, שלפי האינדיקטורים של המשוב ושל תוצאות בחינות הבגרות יש צורך להשקיע בהם מאמץ מיוחד. קל לי להגן על הדברים האלה, זה לא פרי מעשי, אני לא מהלל את מעשי ידי. אני מסביר כאן מהי המדיניות של המשרד שהיתה בתקופתה של השרה אלוני.

אין שום כוונה, ואני מצהיר כאן במפורש, אין שום כוונה לפסוח על החובה שלנו לתת שוויון הזדמנויות לילדי ישראל, שהוא אולי זכות האזרח החשובה ביותר במדינה. הוויכוח הגדול הוא, איך עושים זאת. כשלעצמי – יזדמן לנו עוד לדבר על כך – אני לא מאמין, ובכך אני מסכים אתך, חבר הכנסת המר, אני לא מאמין בכוח הצווים הבלתי מוגבלים, הכפייה והשיטה שמישהו, אח גדול למעלה, מוריד הוראות

וכל הארץ הולכת באותו כיוון. זה לא הוכיח את עצמו, ואם יש לי מסקנה ראשונית מהחומר שקראתי וצללתי לתוכו, ומשיחות עם המומחים, היא שיש ויכוח גדול מאוד, ומשום כך צריך להימנע מצנטרליזם בחינוך, מפני שבצנטרליזם בחינוך, כשאתה עושה שגיאה אחת, זו שגיאה לדורות. לעומת זאת, כשאתה מבזר ונותן סמכויות לרשויות, יש לך אפשרות להגיע לאיזון של תוצאות. אני חושב שהרעיון הזה של ביזור ושל מתן יותר סמכויות למוסד החינוכי ולהורים – ההורים עצמם הם בעלי הבית כאן, הם דואגים ראשונים לעתיד ילדיהם.

אני חושב שנלך קדימה. אני לא חושב שיש כוונה לפגוע בחינוך הממלכתי-דתי. אין שום כוונה, ואני מצהיר זאת מעל הדוכן כאן. יש בהחלט בעיה של הקריטריון להקצאת משאבים. אפשר לומר שביישוב קטן, שאין בו די תלמידים, צריך להיות כלל מיוחד; אבל ביישוב גדול, למה שלא יהיה סטנדרד אחד לכולם? אני אומר זאת לגבי כל צורות ההתיישובות.

שאלו יהלום (מפד"ל):

אם יתברר לשר שאותו קריטריון, מה שהוא עושה היום – פוגע בחינוך הממלכתי-דתי?

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

אני לא רוצה לפגוע בשום זרם חינוכי.

שאלו יהלום (מפד"ל):

זה מה שקורה היום.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

אני אבדוק את העניין הזה.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

שאלו יהלום (מפד"ל):

היו"ר ע' עלי:

סגן שר החינוך. חבר הכנסת שאול יהלום.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

שאול יהלום (מפד"ל):

חיים אורון (מרצ):

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת שאול יהלום. חבר הכנסת אורון. אני מבקש ממך, חבר הכנסת שאול יהלום, תפסיק עם קריאות הביניים האלה. שאלת שאלה, ישיבו לך. כל הוויכוח בגלל סגן שר החינוך. אני מבקש להפסיק.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

אני מבקש להבהיר כאן, שאין כוונה לפגוע בשום זרם חינוכי. אנחנו חברה פלורליסטית, אבל צריך גם לקבוע קריטריונים, שמצד אחד לא יפגעו בשום זרם, לרבות הממלכתי-דתי, ומצד שני, במקום שהדבר ניתן, ייקבעו קריטריונים שווים, למשל ביישובים הגדולים. הרי אתם לא רוצים גם שתהיה תחושת קיפוח, שזרם אחד מקבל על חשבון האחר. אבל אני אשמח להיפגש אתכם, כבר קבענו פגישה, גם סיעת המפד"ל הזמינה אותי, אשמח לבוא, לשמוע את הטענות, ונדבר על כך.

אני רוצה לומר לחברי הכנסת, נכון שאין מהפכות גדולות אבל יש תפנית, מה שקוראים תפנית אונייה, ביחס הממשלה למערכת החינוך. אולי זה לא הכול, אבל זה הרבה מאוד, וזה לא היה לנו. אתם יודעים שהיה קיצוץ הדרגתי, אני אומר משנת 1974, למה להגיד משנת 1977; מאחרי מלחמת יום כיפור היה קיצוץ הדרגתי ואכזרי במערכת החינוך.

אלי דיין (העבודה):

כל שנה.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

בתקציב הבינוי והפיתוח העקומה יורדת ממש מטה-מטה, ואני בטוח שהשר לשעבר חבר הכנסת המר נלחם במגמה הזאת. הגענו למצב של כיתות עם 40 ילד, שלומדים ארבע שעות ביום. בכל זאת עשינו משהו, ואני אמנה זאת.

בשנת 1993 הוספו לתקציב המשרד כ-350 מיליון שקלים. זה לא הרבה בהשוואה לצרכים, אבל זה הרבה בהשוואה לעבר. והעיקר, ראש הממשלה ושר האוצר קיבלו החלטה להוסיף למערכת החינוך 225,000 שעות בהיענות לדרישה של שרת החינוך, חלקן מוקדש לעניין ביצוע דוח-הררי, חלקן ליום לימודים ארוך. זה לא היה. אגב, זו משכנתה גדולה מאוד לתקציב המדינה, רק שתדעו לכם. זאת התוספת הריאלית הגדולה ביותר שקיבלה מערכת כלשהי. לא מערכת הביטחון ולא החקלאות ולא התעשייה והמסחר, אף אחד לא קיבל תוספת כזאת. התוספת באה לידי ביטוי השנה בשעה נוספת בכיתות א'-ב', אבל בשנה הבאה היא תבוא לידי ביטוי בממוצע שבועי של חמש שעות נוספות. במקום קיצוץ הולך ונמשך משנת 1974 – תוספת משמעותית ביותר. לא רק בעניין של השעות השבועיות אנחנו עושים מהפכה, אלא גם בבינוי. 1,427 כיתות חדשות ועוד 400 כיתות שנמצאות במבנים דליקים, שנחליף אותם בתוך שלוש שנים. רבותי, תראו את המספרים. זה גידול של מאות אחוזים.

זבולון המר (מפד"ל):

1,400 חדרים, זו היתה ההקצבה בשנה שעברה למשרד החינוך, לרבות העולים. העולים לא הגיעו –

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

אני מוכן להתייצב כאן בשנה הבאה – – –

דוד מנע (הליכוד):

זה בסדר, אנחנו ניתן לך קרדיט.

היו"ר ע' עלי:

סליחה, לחבר הכנסת רפאל איתן יש שאלה. הוא יושב תמיד בשקט. בבקשה.

רפאל איתן (צומת):

אני מקבל את ההישגים הגדולים והחיוביים האלה כהישגים של ממש. אז למה החלפתם את שרת החינוך?

חיים אורון (מרצ):

זו שאלה חינוכית מאוד.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אלה שצריכים לענות נעדרים מהאולם.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

זאת שאלה שאין לי עליה תשובה.

רבותי, במשך שנים נשחק שכר המורים. אני אומר לכם, כשרואים את הנתונים האמיתיים של שחיקת שכר המורים, זו בושה וחרפה למשק הישראלי. גם יש לי טבלאות השוואה בין-לאומיות, ואני אוכל להציג אותן בפניכם. השרה אלוני הגיעה להסכם שכר עם המורים, 25% תוספת ריאלית במשך שלוש שנים ושקט תעשייתי. נוסף על כך, הסכמה להשתלמות בית-ספרית, על כל המשמעות החיובית האדירה שיש לכך על מערכת החינוך.

ביצוע דוח-הררי – נכון, חבר הכנסת המר, הוחלט קודם ואומץ קודם, אבל ביצוע הכרוך בהשקעת כספים רבים מאוד, אנחנו מתחילים אותו קודם כול באזורים החלשים בדרום ובצפון, בניגוד לכל מה שנאמר כאן, ואנחנו הולכים – אני לא מתבייש ואני גאה בכך – לתיקון הפערים הגדולים שנוצרו נגד המגזר הערבי, ואני אביא לכם רק דוגמאות קטנות. תוספת של 226 כיתות בהתשנ"ג, לעומת 158 כיתות בהתשנ"ב. תוספת של 74 כיתות במגזר הדרוזי, לעומת 41.

49,000 שעות שבועיות המיועדות השנה לקליטת תלמידים עולים. הגדלנו את תוכניות נעל"ה – נוער עולה ללא הורים – להבאת נוער יהודי מברית-המועצות, ואנחנו מקווים להגיע ל-1,500 עד 2,000 משתתפים בתוכנית החשובה הזו. במשך השנה הוכשרו 1,300 מורים בתחומי המדע והאמנויות. תקציב התרבות גדל ב-25% יחסית, ריאלית, בהשוואה לשנים קודמות.

אין שחור ולבן בפוליטיקה. אני גם מתנגד לאנשים שאומרים, שבעבר לא נעשה שום דבר. אבל אי-אפשר להתעלם מדבר אחד, שבמסגרת שינוי סולם העדיפויות של הממשלה החינוך הפך להיות עניין ראשון במעלה. אני אומר לכם במפורש: זה לא מספיק. אם תשאלו אותי, מה קרה כאן בתקציב הבינוי והפיתוח של בתי-הספר? – שערורייה רבתי. בתי-ספר שוכנים במבנים שלא ראויים ללימודים, עם חדרי שירותים שהם בושה וחרפה. רק ב-50% מבתי-הספר יש אולמות ספורט, ובאזורים חמים עדיין אין מיזוג אוויר בבתי-הספר, ובאזורים קרים אין – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

אז איך אתם רוצים ללכת לחמישה ימי לימוד ולהארכת זמן – – –

דוד מנע (הליכוד):

האם יש לכם תשתית ליום לימודים ארוך?

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

אני מציע – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

הרי בינתיים אין לכם בכלל תשתית בשביל כל זה.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

אני מציע שתשמעו את עמדת הממשלה בנושא הזה לאחר שהיא תתגבש. הרי הודעתי, ואני חוזר ומודיע, ואודיע זאת גם מחר, מכיוון שהדברים חוזרים מכיוונים שונים, שנושא המעבר ליום לימודים ארוך יובא להחלטת ממשלה, ויובא לאישור מוסדות הכנסת, ואני משוכנע שכאשר תראו את זה – – –

יצחק לוי (מפד"ל):

לפני הניסוי או לאחר הניסוי?

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

לפני הניסוי, לפני הניסוי. חבר הכנסת לוי, אתה מכיר אותי. אני אומר לך: לפני הניסוי, ובלי יצירת עובדות מוגמרות.

שאול יהלום (מפד"ל):

זאת אומרת, שום יישוב לא יקבל הודעה שהולכים לבצע, לפני שהשר – – –

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

אני רוצה לומר לכם, שבינתיים הכיוון הוא הפוך. ראשי רשויות מקומיות, לרבות עיירות פיתוח ויישובים חלשים, באים אלינו בזרם גדול בבקשה לעבור לשבוע לימודים מקוצר. אבל כל העניין הזה יגיע.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה, אדוני השר.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אפשר לשאול שאלה, אדוני היושב-ראש?

היו"ר ע' עלי:

השר סיים את דבריו וירד מן הדוכן. זה לא מקובל.

אדוני השר, מה אתה מציע?

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

להסתפק בדברי.

קריאות:

להעביר לוועדה.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

להעביר לוועדה.

היו"ר ע' עלי:

לוועדת החינוך.

חבר הכנסת המר, האם אתה מסכים שזה יועבר לוועדת החינוך?

זבולון המר (מפד"ל):

כן.

חיים אורון (מרצ):

לשם השינוי, אני מציע שזה יועבר לוועדת הכספים.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת שאול יהלום מבקש להסיר את ההצעה מסדר-היום. בבקשה.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אני, כמובן, מסכים לכל מלה בדברי השר המר, אבל כל עוד זאת השיטה, הריני להביא לידיעה – – –

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת המר איננו שר – – –

דוד צוקר (מרצ):

– – –

שאול יהלום (מפד"ל):

שר לשעבר, שיהיה שר. לשעבר ולעתיד, עם הפסקה קטנה בהווה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת חיים אורון, היום כולם טעו. גם השר רובינשטיין פנה אליו במלה שר, גם אני פניתי אליו כאל שר. וגם לחבר הכנסת יהלום מותר לטעות.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני השר רובינשטיין, אדוני שר החינוך והתרבות, אי-אפשר לבוא לכאן ולדבר גבוהה-גבוהה על התוכניות ועל השעות וכמה שיש, ובאותו שבוע, לפני ארבעה ימים, בעמוד הראשון של עיתון "הארץ" – ואני חושב שהשר היה בעבר, ואולי גם היום, חבר מערכת העיתון – – –

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

לא, לא חבר מערכת.

שאול יהלום (מפד"ל):

– – – היה חבר מערכת עיתון "הארץ", ובכן – – –

דוד צוקר (מרצ):

– – –

שאלו יהלום (מפד"ל):

— — — ובכן, בעמוד הראשון, מסמך פנימי של משרד החינוך והתרבות: אלפי שעות תגבור והעשרה יקוצצו בהתשנ"ד. ובין השאר, 540 שעות עזר לתלמידים מאתיופיה, המתקשים בלימודים. זה, דרך אגב, קיצוץ בחינוך הממלכתי-דתי. ועוד ועוד. 297 שעות בסעיף העמקת החינוך היהודי ותגבור לימודי היהדות בזרם הממלכתי, שהשר דיבר עליו. 340 שעות בסל השעות המיועד לרבנים בחינוך הממלכתי-דתי. זו פגיעה בחינוך הממלכתי-דתי. והסעיף האחרון – 120 שעות בסעיף המדרשות הציוניות.

ובכן, אדוני השר – — —

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת יהלום, נא לסיים.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

לא היו דברים מעולם.

שאלו יהלום (מפד"ל):

המסמך פה, הטיטה פה, בבקשה לדייק יותר.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. חבר הכנסת צוקר, אתם תמיד נוהגים להעיר לי שאני נותן לחברי הכנסת מהאופוזיציה לדבר יותר. מדוע לא הערתם לי כשנתתי לשר רובינשטיין לדבר עוד עשר דקות?

דוד צוקר (מרצ):

לפי מה שנתת לדוברים מהאופוזיציה, הגיעו לשר עוד 20 דקות.

היו"ר ע' עלי:

צריך לסמוך גם על ההגנות של מי שמנהל את הישיבה.

אנחנו עוברים עכשיו להצבעה. מי בעד העברת ההצעה לסדר-היום לוועדת החינוך של הכנסת, יצביע.

חבר הכנסת המר, האם אתה מסכים שזה יועבר לוועדת החינוך?

זבולון המר (מפד"ל):

כן.

היו"ר ע' עלי:

בבקשה להצביע.

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 23

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

23 בעד, אין נגד ואין נמנעים. פה-אחד הוחלט להעביר את ההצעה לוועדת החינוך של הכנסת.

הצעה לסדר-היום

הנעשה בהתיישבות בתום שנה לכהונתה של הממשלה

היו"ר ע' עלי:

אנחנו ממשיכים בסדר-היום שלנו. הנושא הבא: הנעשה בהתיישבות בתום שנה לכהונתה של הממשלה, הצעה לסדר-היום מס' 1865, של חבר הכנסת רפאל איתן. בבקשה.

רפאל איתן (צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, התנועה הציונית, משחר ימיה במאה הקודמת, הציבה לעצמה כמטרה לקבץ – – –

היו"ר ע' עלי:

סליחה רגע. רבותי חברי הכנסת, אני מבקש לפזר את האספה שם. זה מפריע לנואם.

רפאל איתן (צומת):

– – – הציבה לעצמה כמטרה לקבץ את הפזורה וליישוב בארץ-ישראל. במסירות נפש, ברוח חלוצית, תוך הקרבה ובתנאים קשים קמה מדינת ישראל, הודות להגשמת החזון הציוני. העלייה וההתיישבות היו בעבר ויהיו בעתיד עמודי האש שלאורם יתבסס העם היהודי בארץ-ישראל, מכל מקום בעולם, בכל מקום בארץ-ישראל.

הממשלה שקמה אחרי הבחירות ב-1992 פוגעת ביסודות החזון הציוני בכך שאינה מקיימת תנופת התיישבות בכל חלקי ארץ-ישראל, בכך שאינה ממריצה אוכלוסייה יהודית להתיישב באזורים שלגביהם קיימת סכנה פוליטית, כלומר – ניסיון לחלק את הארץ ולקרוע מאדמתו של העם היהודי חבלי ארץ, שחיוניותם הביטחונית והלאומית אינה מוטלת בספק, וזאת כדי לזכות בתואר השדוף "עושה שלום", "שלום" שיגרום למלחמה נוראה ובתנאים קשים מנשוא.

מדיניות הממשלה הזו תגרום לכך, שבעוד שנים ספורות ייסגרו שערי המדינה לעלייה, כי לא יהיה מקום ליישוב עולים – או לפזר אוכלוסייה מאזורים צפופים.

אל תאמרו: "למען השלום"; את אשר אתם גורמים בלהיטות שלכם לוותר על שטחים ניתן לכנות כקץ הציונות הלאומית, לא עלייה, לא התיישבות.

זו הממשלה הראשונה מאז הכיבוש הרומי שמונעת מיהודים להתיישב במרחבי ארץ-ישראל. האם אלה הדברים שאמרתם לפני הבחירות? האם קיבלתם רוב להרכבת קואליציה כי אמרתם בפירוש וביושר מה אתם מתכוונים לעשות?

ביום 23 בנובמבר 1992 החליטה הממשלה לאשר את החלטת שר הבינוי ושר האוצר להפסיק את הבנייה. אני מצטט: "הממשלה החליטה לאשר את הפסקת פעולות הבנייה ביישובים הישראליים באזור יהודה, שומרון וחבל-עזה, שנעשו מכוח החלטות הממשלה הקודמת".

אתם ביטלתם החלטות של ממשלה קודמת, ומדוע אתם מתלוננים על מי שאומר שיבטל את החלטותיכם?

ההתיישבות לדורותיה היתה פוליטית, ומטרותיה – קיבוץ הגלויות והקמת מדינה; וביטחונות, לפני קום המדינה, כאשר ההתיישבות היוותה את כוח המגן העברי – ההתיישבות בכוחה להגן על עצמה והיא שקבעה את הגבולות.

רק במלחמת העצמאות נלחמו יישובים כיחידות צבא. ומאז קום המדינה משמשים היישובים מטרות לטרור, להפגזות, למעשי רצח וחבלה.

מעולם, מאז קום המדינה, לא ניטש יישוב כתוצאה מטרור וממלחמת התשה. היישובים ספגו בגבורה רבה ובנחישות אבדות ונזקים והחזיקו מעמד. במלחמת יום הכיפורים פונו יישובי רמת-הגולן, ובצדק, כי אף אחד מהם לא הוכשר לעמוד בפני מלחמה מודרנית, משוריינת, ומול עוצמה – אז הרסנית.

ממשלת ישראל פוגעת בהתיישבות, פוגעת ביכולתה של המדינה להתקיים כמדינה יהודית וציונית. ראש הממשלה המיועד אז אמר, בין היתר: לא יורדים מרמת-הגולן גם תמורת שלום; לא סנטימטר מרצועת-עזה בתקופת הממשל העצמי; לא משא-ומתן עם אש"ף. כיבוד חוזי בנייה, התחלות בנייה תימשכנה, תורשה בנייה פרטית, תימשך התיישבות ממזרח לכביש-אלון, ברמת-הגולן, בגוש-עציון ובירושלים רבתי, ממעלה-אדומים ועד אפרת – דברים שאמר לי ראש הממשלה המיועד בזמן המשא-ומתן על אפשרות צירוף צומת לממשלה.

מה מאלה התגשם? האם היו אלה פיתיונות? אם זו היתה מדיניות, מדוע אין לה מימוש? אם לא – מדוע נאמרו דברים ללא כוונת כיסוי? על אלה קיבלתם מנדט מהעם?

ההתיישבות והעלייה מהוות חלק חשוב וחיוני בכושר ההרתעה, כי אלו מסמלות את יכולתו של העם היהודי לקיים מדינה, לשמש משענת לתפוצות, להוות כוח משיכה. אם אין התיישבות, על מה אתם מבססים את ההמשכיות? אילו אתגרים מציבים בפני הנוער? לשם מה נחוצות תנועות הנוער החלוציות? חבל על הכסף.

אולי תסבירו לציבור, לעם, לנו כאן, איזה שלום בפיכם? מי הולך לקראתכם בירושלים? מי מוותר לכם על זכות השיבה? פליטי מחנות שועפאט, ג'נין, שאטי, אל-ערוב, יריחו, שחלק מכם – גם היישוב שלך, קיבוץ נתיב-הל"ה – התנחלו על אדמותיהם? תמורת שלום תחזירו את אדמותיהם? זו צביעות, וחבל שחבר הכנסת טמקין איננו כאן, לגור ב"קולוניה" לשעבר, זו מבשרת-ציון, ולדבר על עתיד של שלווה ושלום; לעבד את אדמות בית-נר, להב ויפעת, ולייחל לקיום של זה לצדו של זה.

לכן, באין נכונות מצדכם להתקדם לעברם, עצרו, חדשו את הציונות, עם תנופת התיישבות. זו התשובה להמשך קיומנו. זו התגובה על האלימות הבלתי פוסקת שמטרתה להכריטנו ממולדתנו. ואולי ברבות הימים יבינו שליטי ערב הדיקטטורים, או הדיקטטורים שיבואו במקומם, שמדינת ישראל קיימת ותתקיים לצמיתות.

ומשפט שלפני האחרון לאלה מכם המטיחים האשמות בממשלות קודמות. אתם כולכם הייתם שותפים לכול מאז 1984 ועד "התרגיל המסריח" בשנת 1990. שש שנים הייתם יחד.

דרך אגב, וזה המשפט האחרון, מי שמשתמש במלה "מתנחלים" כמלת גנאי, את הוריו הוא מגנה, אותם הוא מגדף, כי הם היו מגדולי המתנחלים וחלוצי המתיישבים בארץ-ישראל.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני שר החקלאות, בבקשה.

שר החקלאות י' צור:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת רפאל איתן, לא תוכלו לקחת מהזיכרון של הציבור, שמערכת הבחירות האחרונה התקיימה כאשר העם נדרש להכריע בין שני קווי מדיניות. גם אם תחזרו אלף פעם על כך שלא קיבלנו רוב למדיניות זאת – קיבלנו רוב למדיניות של שלום. את השאלות שאתה מציג פה היום הציגו בפני העם בבחירות. איש לא יכול להיות מופתע. יכול להיות שהמצביעים של הליכוד היו מופתעים מהחלטתו של בגין לגבי סיני. אבל אין שום סיבה להיות מופתעים. אנחנו קיבלנו רוב. מפלגת העבודה קיבלה את קולותיה כשהיתה בחירה בין שתי אפשרויות.

אינני אומר שלא היו שיקולים נוספים – למה אנשים הצביעו. מי בכלל יודע איך בדיוק מצביעים. אבל ההוגנות הציבורית מחייבת לומר, שבעם ישראל זה קו השסע המרכזי, שמחלק את המפה הפוליטית.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אבל, אדוני השר, לא אמרתם שתקפאו את ההתנחלויות.

שאול יהלום (מפד"ל):

— — —

שר החקלאות י' צור:

זאת היתה הבחירה. ועכשיו – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

לא נכון, זאת היתה הונאה.

שר החקלאות י' צור:

וכולם יודעים שאין מדיניות של שלום בלי נכונות לפשרה. ההונאה הגדולה היא של מי שמנסה לומר, שיהיה שלום תמורת שלום. הרי אין מורים גדולים יותר מהסכם השלום שכבר קיים. והכוח של המודל הזה שנקבע מלווה אותנו, לצערי, בטטליות שבו, שזה היה עד הגרגר האחרון.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

— — —

רפאל איתן (צומת):

— — —

שר החקלאות י' צור:

אבל המינימום, חברי הכנסת, כל מי שאומר את התזה שיהיה שלום תמורת שלום הוא זה שמוליך בכחש את הציבור, כי הוא יודע שאין שלום בלי נכונות לפשרה. אם היא צודקת או לא, אם היא כאובה או לא – אבל אלו הן העובדות הפשוטות. זאת ההונאה הגדולה, שמנסים "לעבוד" על הציבור, כאילו יש בחיים מעין אופציה כזאת.

שאול יהלום (מפד"ל):

את הנאום הזה היה צריך רבין לנאום לפני הבחירות.

שר החקלאות י' צור:

יכול להיות גבול של פשרה כאן או שם, אבל אין מצב שיכול להיות שלום בלי נכונות לפשרה.

זה נכון, חבר הכנסת איתן – – –

רפאל איתן (צומת):

שר החקלאות י' צור:

זה נכון, חבר הכנסת איתן, שתמיד ההתיישבות היתה פוליטית. אבל ההתנחלות בלב האזורים המאוכלסים היא פוליטית במובן שכוונתה לסגור את האופציה לשלום, שלא יהיה אפשר לעשות שלום של פשרה. זאת כוונתה.

רון נחמן (הליכוד):

איפה האזורים האלה? איפה האזורים הצפופים?

שאול יהלום (מפד"ל):

אפשר לעשות שלום עם בקעת-הירדן?

רון נחמן (הליכוד):

בגוש-עציון אפשר לעשות שלום? מסביב לירושלים אפשר לעשות שלום?

שר החקלאות י' צור:

ההתיישבות שנדחפת ללב האזורים המאוכלסים היא פוליטית במובן שהיא מנסה למנוע הסדר.

רון נחמן (הליכוד):

איפה?

שאול יהלום (מפד"ל):

מה זה משנה?

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, כולכם שואלים בבת אחת, הנואם לא יכול לשמוע את קריאות הביניים.

שר החקלאות י' צור:

זה שיש ויכוח אנחנו יודעים. הוויכוח הזה לא היה מוסתר מפני הציבור.

רון נחמן (הליכוד):

השר צור, איפה המקומות המאוכלסים? אפשר לקבל שם של מקום שהוא צפוף? האם מעלה-אפרים במקום צפוף אוכלוסייה? האם קרני-שומרון במקום צפוף אוכלוסייה? אלפי-מנשה? אריאל?

שר החקלאות י' צור:

בחלק מתפקידי הציבוריים גם חינכתי וגם הייתי שותף להחלטות על התיישבות בבקעת-הירדן וברמת-הגולן, לא פחות מרוב חברי הבית הזה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

זה לשבחר.

שר החקלאות י' צור:

נכון, אני גא בזה. ואני אומר לכם גם היום – – –

רפאל איתן (צומת):

שר החקלאות י' צור:

אני גאה בזה, ואני אומר לכם גם היום: כשאני רואה את החברים באלרום ובאור-טל, אני אומר להם: אין בידנו ערבות מלאה באשר לעתיד של כל יישוב. כאשר יהיה הסדר מדיני נעשה כל מה שניתן כדי להבטיח את המירב לביטחונה של ישראל – –

שאול יהלום (מפד"ל):

לא אמרתם להם שהם ירדו.

שר החקלאות י' צור:

– – אבל תהיה פשרה, כי בלעדיה לא יהיה שלום.

שאול יהלום (מפד"ל):

כשהעליתם אותם לא אמרתם להם את זה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

ובקעת-הירדן?

שר החקלאות י' צור:

ואני אומר את זה.

חבר הכנסת רון נחמן, אני שייך לתנועה ולציבור שבחרנו לא רק היכן לעלות להתיישבות, אלא בניגוד למה שסובר חבר הכנסת איתן, גם החלטנו איפה לא לעלות להתיישבות כדי לא לסגור את האופציה, לא לסגור את האפשרות.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

זה ברור, אבל הודעת עכשיו למתיישבים בבקעת-הירדן, שבסופו של דבר לא תהיה התיישבות בבקעת-הירדן.

שר החקלאות י' צור:

לא, זה הפירוש שלך. אני אמרתי שעמדתנו הברורה – –

רון נחמן (הליכוד):

השר צור, תרשה לי.

שר החקלאות י' צור:

– – שקו הירדן, שבקעת-הירדן היא גבול הביטחון לישראל.

דוד מנע (הליכוד):

למה העליתם את אריאל?

שר החקלאות י' צור:

אמרנו שתהיה פשרה טריטוריאלית גם ברמת-הגולן – בכל אחד ממצעי מפלגת העבודה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

על בקעת-הירדן תהיה פשרה?

שר החקלאות י' צור:

אני אמרתי – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

בקעת-הירדן תהיה בריבונות ישראל על-פי תוכניתכם?

שר החקלאות י' צור:

אני אמרתי בבקעת-הירדן שצה"ל ישב על הירדן, שקו היישובים הוא קו ביטחון – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

ורבונות?

שר החקלאות י' צור:

– – שאנחנו נהיה מוכנים לפשרות כדי להגיע להסדר מדיני של שלום וביטחון – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

כבוד השר, קשה לי להבין – – –

שר החקלאות י' צור:

– – ולזה לא רק שיש לנו אופציה.

רחבעם זאבי (מולדת):

גלגל ופצאל יישארו?

שר החקלאות י' צור:

אני אעשה הכול כדי שהיישובים יישארו על מכונם, ואני רוצה להבטיח, בכל ריבונות שלא תהיה, את קיומם של היישובים, וזה יהיה חלק מהמשא-ומתן באזורים האלה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

שר החקלאות י' צור:

אל תהיו לי גיבורים, כי כל המדיניות שלכם נועדה למנוע את ההסדר, והמדיניות שלנו נועדה להבטיח את ההסדר.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אני שואל על המדיניות שלכם על-פי מצעכם: בקעת-הירדן תהיה בריבונות ישראל?

שר החקלאות י' צור:

שמעתי.

רחבעם זאבי (מולדת):

תישארו אתם על מה שביססותם והקמתם.

שר החקלאות י' צור:

אנחנו אמרנו את הדברים בכנות וביושר למתיישבים בכל העליות על הקרקע.

רון נחמן (הליכוד):

לא.

רחבעם זאבי (מולדת):

לא נכון. השר צור, יחד אתך הקמנו יישובים בבקעת-הירדן – –

שר החקלאות י' צור:

בהחלט.

רחבעם זאבי (מולדת):

– – ומעולם לא אמרנו להם את זה.

שר החקלאות י' צור:

אתה לא אמרת. אני אמרתי, ותקרא את המצעים של מפלגת העבודה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אבל הלכנו והקמנו יישובים ביחד – –

שר החקלאות י' צור:

בהחלט.

רחבעם זאבי (מולדת):

– – ומעולם לא אמרנו להם שהם זמניים שם.

שר החקלאות י' צור:

אמרנו שלא הוכרע המשא-ומתן לשלום וזה חלק מהמאמץ הכולל, ההתיישבות הזאת, להבטיח ביטחון ולא למנוע את השלום.

שאלו יהלום (מפד"ל):

אמרתם שהגולן כולו יישאר במדינת ישראל.

שר החקלאות י' צור:

לכן לא התיישבנו באזורים המאוכלסים אלא בקווי הגנה, ולא בנקודות פזורות אלא בקו העימות.

שאלו יהלום (מפד"ל):

דבר על הגולן. מה זה שייך לגולן? אמרתם שהוא יישאר בריבונות ישראל, לא אמרתם לשום מתיישב שתורידו אותו.

שר החקלאות י' צור:

אמרנו שבהסדר של שלום תהיה נכונות לפשרה בכל הגזרות, ומה שאתם מנסים – אתם מנסים בכוח ההתיישבות ובכוח ההטפה הזאת למנוע את השלום, והעם החליט נגדכם. מה קרה? החליטו נגדכם – –

שאלו יהלום (מפד"ל):

זה לא נכון.

שר החקלאות י' צור:

– – ואתם, בכוח הרחוב, רוצים להשיג את זה? העם ידע על מה הוא מכריע – –

רפאל איתן (צומת):

– – – להחזיר את נתיב-הל"ה.

שר החקלאות י' צור:

— — ולא בכוח הרחוב אפשר לשנות את הכרעת העם.

שאול יהלום (מפד"ל):

הוניתם את העם.

רחבעם זאבי (מולדת):

בואו נשאל את העם, בואו נשאל את העם.

שר החקלאות י' צור:

שאלנו אותו.

רחבעם זאבי (מולדת):

לא.

שר החקלאות י' צור:

שאלנו אותו.

רחבעם זאבי (מולדת):

שאלתם אותו על דברים אחרים. בואו נשאל את העם.

שר החקלאות י' צור:

שאלנו אותו. אתם מנסים להציג עם חסר דעה. העם הכריע בדיוק בברירה הזאת, בין שתי השקפות

— —

אסתר סלמוביץ (צומת):

על סמך השקרים שלכם.

שר החקלאות י' צור:

-- בין דרך של שלום לבין דרך של סגירת הדרך לשלום.

שאול יהלום (מפד"ל):

רוב מתיישבי הגולן, 55% הצביעו בעדכם, ותשמע את ההקלטה של רבין.

שר החקלאות י' צור:

אני לא יודע, אתה פוגש את החברים על גבעת ההפגנות. אני פוגש אותם בחיים. לך תדבר אתם. איש לא הונה אותם.

שאול יהלום (מפד"ל):

אני פוגש אותם בחיים.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

הם מוכנים לווייתור?

שר החקלאות י' צור:

חבר הכנסת איתן מודאג משטח המחיה שיהיה במדינת ישראל.

אסתר סלמוביץ (צומת):

כולם מודאגים, לא רק הוא.

שר החקלאות י' צור:

הוא דיבר.

אני רוצה לומר לך: צא ושוטט. אתה משוטט, ברוך השם, ברחבי ישראל מבאר-שבע עד אילת. מחצית ארץ-ישראל, מדינת ישראל, ריקה מתושבים, והפיתוח יגיע לשם. ובינתיים לא זזים כל כך יהודים לשם, אלא כולם רצים למטרופולין של מדינת העיר הגדולה, ועוד מיליונים ייקלטו.

והערה אחרונה, אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, אני הוספתי לך כמה דקות כי היו לך קריאות ביניים.

שר החקלאות י' צור:

נכון, אתה צודק.

הערה אחרונה: לצערי – ואני לא אומר רק בתקופתך, אבל גם בתקופת כהונתך כשר החקלאות – החקלאות הלכה מטה-מטה, והיא עדיין הגרעין לקיום ההתיישבות. חבל ומזיק שמשתמשים לא אחת בהתיישבות רק כבאיזה מכשיר פוליטי, אבל כדי שהיא תהיה מכשיר של חיים בגליל ובנגב ובבקעת-הירדן וברמת-הגולן צריך מדיניות חקלאית-התיישבותית שתהיה מדיניות תומכת, שתהיה מדיניות מלווה, כדי שאנשים יוכלו להתקיים, להתפרנס בכבוד, גם כשהם חיים בגליל המרוחק, גם כשהם חיים באזור המרחבים בנגב, וגם אם הם חיים ברמת-הגולן ובבקעת-הירדן. לצערי, בתחום הזה מצאתי הרס גדול של המערכות, שקיעה גדולה של החקלאות, כמעט אפס תמיכה של הממשלה בקיום חקלאות בישראל. הרבה רעיונות שאתה ליווית, כמו פאניקת המים הנוראה, כמו הפירוק הטוטלי של מערכת שיווק ההדרים, היו גם הם מסמרים נוספים באותו ארון, שאנחנו עכשיו נפתח אותו ונסיע את החקלאות וההתיישבות קדימה.

אני מציע להעביר את הנושא לדיון בוועדה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

חבר הכנסת דוד מנע, הצעה אחרת.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לא ברור לי, אדוני שר החקלאות, כשאתה עומד פה ומדבר – היית שותף והעלית יישובים. אתה היית שותף להחלטת הממשלה לייבש יישובים, בכלל זה יישובים שאתם העליתם. אתם תמכתם ואתם גיביתם.

דבר שני: אם מצב החקלאות טוב כל כך, והרי עברה שנה שאתם בשלטון, מדוע לפני שבוע הפגינו פה החקלאים הפגנה מאוד אלימה נגד הממשלה? הרי עברה שנה. עד כמה תוכלו תמיד לבוא ולטעון – עשיתם, לא הייתם בסדר? לא היינו בסדר? אבל שנה שלמה, מה אתם עשיתם? מדוע החקלאים עודם מפגינים נגדכם? מה שיפרתם? מה שיניתם? במה היטבתם את מצבם?

באת ודיברת נגד שר החקלאות לשעבר רפאל איתן, באתם וטענתם טענות רבות. מה אתם עשיתם בשנה האחרונה, ומדוע עדיין מפגינים החקלאים נגדכם?

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. ובכן, מה אתה מציע?

דוד מנע (הליכוד):

להסיר, כמובן מטעמים טכניים.

היו"ר ד' שילנסקי:

בפני יש הצעה להסיר.

חבר הכנסת רפאל איתן, האם אתה מסכים שהצעתך תועבר לוועדה?

רפאל איתן (צומת):

כן.

רחבעם זאבי (מולדת):

איזו ועדה?

היו"ר ד' שילנסקי:

איזו ועדה הציע השר?

רפאל איתן (צומת):

ועדת הכלכלה.

שר החקלאות י' צור:

ועדת הכלכלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

ובכן, יש לנו שתי הצעות: האחת – להעביר לוועדה, האחרת – להסיר. כבר הפעלתי את השעון.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 12

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

12 בעד, אין נגד, אין נמנעים. אני קובע שהצעתו של חבר הכנסת רפאל איתן בנושא: הנעשה בהתיישבות בתום שנה לכהונתה של הממשלה, תעבור לוועדת הכלכלה.

הצעה לסדר-היום

שנת "הישגים" מדיניים לממשלת ישראל

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מזמין עכשיו את חבר הכנסת זאב בנימין בגין, שיעלה את ההצעה לסדר-היום מס' 1862 בנושא: שנת "הישגים" מדיניים לממשלת ישראל.

קריאה:

חבר הכנסת בגין בחליפה, ואתה, השר רמון, בחולצה קצרת שרוולים?

שר הבריאות ח' רמון:

ראיתי קודם את חבר הכנסת בגין בחולצה ללא חליפה וחשבתי שכך הוא יופיע גם על הדוכן.

היו"ר ד' שילנסקי:

השר חיים רמון ישמע את התייחסותו של חבר הכנסת בני בגין לעניין החליפה. כנראה אתה מתכוון לחליפה מיניסטרילית, לא כן?

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני לא בטוח שהדברים נרשמו בפרוטוקול, ואני רוצה להבהיר את הסוגיה ה"מרכזית" הזאת. כבוד השר חשב שאני אעלה לדוכן ללא חליפה ועניבה. אני נוהג לכבד את השרים המשיבים לי בלבוש הולם, אבל אני חושב שלכבוד השר היה יסוד להניח שאני אעלה בחולצה קצרת שרוולים, ואני חושב שנוכל לפטור אותו מן החובה הזאת של הפרוטוקול.

דוד צוקר (מרצ):

זאת באמת הפעם הראשונה שהשר רמון משיב בלי עניבה וחליפה מן הדוכן...

זבולון המר (מפד"ל):

אפשר לתקן את זה. אתה יכול – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אני יכול להשאיל לו.

אתה, כבוד השר, אתה וחברייך תהיו בממשלה עוד זמן קצר, עד בוא חליפתכם.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שמעתי בצער רב את הדברים האחרונים מפי כבוד שר החקלאות. ייתכן שלא היה צריך להרבות דברים אחריו. הרי מדובר בפשיטת רגל במלוא מובן המלה. עד לפני עשר דקות חשבתי, שמצד מפלגת העבודה היתה הבחנה, בוודאי מצד אותו פלג במפלגת העבודה שהשר צור התחנך על ברכיו, שעל-פיה יש יישובים "פוליטיים" ויש יישובים "ביטחוניים". ודאי שעל-פי האסכולה של מפלגת העבודה, היישובים ברמת-הגולן ובבקעת-הירדן, אני מקווה גם בגוש-עציון ואולי בסביבות ירושלים, נמנו עם היישובים הביטחוניים; בקעת-הירדן בוודאי.

אבל, מה אומר לנו עכשיו השר צור? – שהיישובים האלה הם למעשה קלפי מיקוח. הוא אומר: אמרנו למתיישבים שבבוא היום אנחנו נעשה מאמץ להשאיר אותם, אבל למען השלום הם יצטרכו כנראה לרדת. יישובים פוליטיים על-פי הגדרתם שלהם, קלפי מיקוח – ודאי שלא כך הוצגו הדברים בפני המתיישבים, לא רק ב-24 השנים האחרונות, מאז 1967, אלא בוודאי לפני הבחירות, על-פי המשנה הסדורה של מפלגת העבודה: בבוא היום בקעת-הירדן, על-פי מצע מפלגת העבודה, תהיה בריבונות ישראל. ולכן ההבחנה שלהם בין – – –

גדעון שגיא (העבודה):

חבר הכנסת בגין, מפלגת העבודה לא הורידה יישובים.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לו שמעת – הרי בכל זאת בלינו זמן לא קצר במילואים בחולות; לו שמעת את השר צור, לא היית ממהר להשמיע את הערתך.

כל אדם סביר היה מבין מהדברים שהושמעו בשם הממשלה לפני עשר דקות, שהיישובים האלה יורדו. מפני שכנראה בלעדיהם, לפי דברי השר, לא יהיה אפשר לקדם את הסכם השלום בינינו לבין הצד הערבי. יכול להיות שנגיע כך להסכם – לשלום בוודאי לא נגיע.

אבל מכיוון שאני ציטטתי את חבר הממשלה, קודמי בדוכן זה, אני חושב שכדי לסכם את שנת המחדל הזאת מבחינה מדינית – אני מודה לך, אדוני היושב-ראש, שהואלת לצרף את המרכאות למלה "הישגים" בכותרת, כפי שאני הצעתי אותה – כדי לסכם את השנה הדלה הזאת, די לצטט את דבריו של חברי, יושב-ראש ועדת החוץ והביטחון של הכנסת מטעם מפלגת העבודה, חבר הכנסת אורי אור, אשר בדיון ברדיו בשבוע שעבר השיב על שאלת המנחה: איפה אנחנו נמצאים היום? – אמר חבר הכנסת אורי אור, והוא בוודאי בקיא בדברים, על-פי תפקידו: "אנחנו נמצאים היום באותו מצב שבו היינו כאשר נכנסנו לשיחות".

את זאת אמר חבר בכיר במפלגת העבודה, הכול אמר. ובדבריו הוא צדק, אבל גם טעה. אנחנו נמצאים באותו מקום מבחינת המשא-ומתן בינינו לבין הערבים, מבחינת קרבתנו להסדר. אפילו סדר-היום עוד לא הושג אחרי שחלפה השנה הזאת.

אבל טעה חברי, חבר הכנסת אור. אנחנו לא מצויים באותו מצב, מפני שבמהלך השנה הזאת הממשלה ויתרה ויתורים מהותיים, פומביים, בטרם משא-ומתן, בתוך המשא-ומתן, על נכסים מדיניים. זאת, לא לדידנו, אלא על-פי שיטתכם, על-פי שיטתו של ראש הממשלה, ואני אביא דוגמאות אחדות.

ראש הממשלה הודיע בפומבי, שהוא מתנגד לשינוי הפקודה למניעת טרור, הידועה כ"חוק המפגשים עם אש"ף". לאחר חודשים אחדים הוא ויתר על התנגדותו והחוק עבר בכנסת. על-פי הודעתו של שר החוץ שמעון פרס, זו היתה מחווה כלפי הצד הערבי.

ראש הממשלה הודיע, שהוא מתנגד לשיתוף אש"ף במשא-ומתן. היות שהוא חילק את העבודה עם שר החוץ, או מסיבות אחרות, זה חודשים רבים נציגי אש"ף הם שותפים למשא-ומתן באופן מלא ורשמי בשיחות הרב-צדדיות. בין השאר, אדוני השר המשיב בשם הממשלה, אולי אתה תסביר לי מדוע דרוש נציגי אש"ף למשא-ומתן בשיחות הרב-צדדיות, בוועדה העוסקת בבקרת נשק במזרח התיכון.

דוד צוקר (מרצ):

כאשר רוצים להגיע להסכם, מדברים עם בעל הבית.

שר הבריאות ח' רמון:

כי יש להם נשק, חבר הכנסת בגין.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

רבותי, עם כל הכבוד, אני מבקש לנקוט בוויכוח הזה – לשיטתכם. הרי ראש הממשלה הודיע והוא חוזר ומודיע, שהוא חושב שאש"ף הוא מכשול לשלום, שמעורבותו של אש"ף במשא-ומתן תכביד על

המשא-ומתן. כך הוא אומר. והנה, הוא ויתר גם בשאלה זאת של שיתוף אש"ף רשמית – ב"ירושלמית" אולי אומרים "אשכרה", אם זה ביטוי פרלמנטרי – במשא-ומתן הרב-צדדי, ובייחוד בשיחות על בקרת נשק, שהן עניין של מדינות, לא של איגודים, לא של ארגוני טרור.

הממשלה הזאת, וראש הממשלה, התנגדו זמן רב לפתיחת כללי מדריד ולשיתופו של נציג ערבי מירושלים, הלוא הוא מר פייצל חוסייני. הממשלה הזאת, לשיטתה, שינתה מטעמה, ויתרה ויתור מהותי בניגוד לכל ההזהרות שאנחנו הזהרנו, והעלתה בזאת את ירושלים לראש המשא-ומתן.

זאת תחילת הדרך, זה איננו סופה. זאת בהמשך לאותה נכונות מצד הממשלה, מצד מפלגת העבודה, לאשר לתושבים הערבים בירושלים לבחור בבוא היום למועצה המינהלית. גם זה לא סוף הדרך. על סדר-היום גם אפשרות שערבים תושבי ירושלים ייבחרו כחברים במועצה המינהלית הזאת. מעמד ירושלים בסכנה. אתם גרמתם לכך, בניגוד למדיניותכם המוצהרת. מסרתם, התחלתם למסור, המשכתם למסור נכסים מדיניים, אפילו לשיטתכם, לאו דווקא לשיטתנו.

אני צריך להביא לידיעת הבית, שכבסיס לשיחות המתנהלות על-פי טיוטת ההסכם אשר הוצעה על-ידי ממשלת ישראל, טיוטה שהיא בעצמה בסיס למשא-ומתן, וגם ממנה עוד יהיו בוודאי נגיסות, הסכם קמפ-דייוויד איננו הבסיס לשיחות. הבסיס לשיחות הוא מכתב הזימון למדריד. אנחנו עמלנו עמל רב – לא אני, חברי בממשלה – על כך שארצות-הברית תתחייב בפנינו במכתב הביטחונות, שהסכם קמפ-דייוויד יהווה אבן פינה למשא-ומתן. ממשלה זו ויתרה על החדרת מושג קמפ-דייוויד, הסכם קמפ-דייוויד, כבסיס למשא-ומתן, בכתב הסמכות, כחלק מהותי של המשא-ומתן, בוודאי בניגוד למדיניותה המוצהרת. גם כאן – ויתור על נכס מדיני ראשון במעלה.

מה אנחנו מוצאים באותה טיוטה ישראלית למשא-ומתן? היפוכו של קמפ-דייוויד. דיברנו בקמפ-דייוויד, וכך הוסכם, על אוטונומיה לתושבים, וממשלת ישראל אחראית לביטחון ואחריות לשטח. בטייטה כפי שהוגשה לצד הערבי, עדיין נושא למשא-ומתן בעצמה, כאשר מוזכרת סמכות ממשלת ישראל, אדוני השר רמון, מוזכרים ישראלים, כלומר אנשים; כאשר מוזכרת סמכות המועצה המינהלית הערבית, נאמר שתהיה סמכותה בשטח. גם לשיטתכם זה היפוכו של קמפ-דייוויד. במקום שישראל תהיה אחראית לביטחונה בשומרון, ביהודה ובחבל-עזה, כתוב בטייטה שאתם הגשתם: ישראל תהיה אחראית לביטחון השטחים; לא לביטחונה, לביטחון השטחים. גם זה ויתור גדול, שבוודאי עוד יתבטא בעתיד בדרישות ערביות נוספות.

ואולי חשוב יותר מן הדברים האחרים, אם כי כולם חשובים – על-פי דעתו של ראש הממשלה, על-פי דעתכם, לא צריכה היתה להיות למועצה המינהלית סמכות חקיקה. שיניתם את השם, לא מינהלית אלא ביצועית. ביצועית, לא חקיקתית. המסמך כפי שהוגש, בניגוד למדיניותכם המוצהרת, מדבר על כך שלמועצה הביצועית, המינהלית לגרסתנו, תהיה סמכות חקיקה. לא מדובר על חקיקה משנית, לא מדובר על חקיקת משנה, לא מדובר על חוקי עזר. מדובר על חקיקה במלוא מובן המלה. היא כבר לא תהיה, על-פי זאת, מועצה מינהלית או ביצועית, זה יהיה פרלמנט לכל דבר ועניין. בוודאי צעד ראשון בדרך להקמת מדינה ערבית עצמאית, טרוריסטית, 5 קילומטרים מן האולם הזה, שבו אנחנו מקיימים היום את הדיון.

וראש הממשלה הודיע לפני שנה ומעלה, כפי שכבר אומרים רבים, חזרו על זה, וזה בוודאי מטבע לשון שגור, שבתוך שישה עד תשעה חודשים – – –

אדוני היושב-ראש, זה השעון שלנו?

היו"ר ד' שילנסקי:

בדיוק.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אני לא רוצה לערב אותך בדיון, אבל אתה יכול להניח שלא יספיקו אפילו 20 ו-25 דקות כדי למנות את כל הנכסים המדיניים שהממשלה מכרה במהלך המשא-ומתן הכושל בשנה האחרונה, אבל אני אשתדל בכל זאת.

בנימין נתניהו (הליכוד):

25 דקות יספיקו, חבר הכנסת בגין, כי מנית כבר – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אז אני אוסיף בקצרה, בדקה אחת או שתיים.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת בגין, אני מנוע מלהביע את דעתי כשאני יושב על הדוכן, אבל חזקה עליך – – –

שר הבריאות ח' רמון:

— — —

אפרים סנה (העבודה):

— — —

קריאות:

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, מאחר שהיו כמה קריאות ביניים, אני מאריך בדקה וחצי — — —

אפרים סנה (העבודה):

— — —

דוד צוקר (מרצ):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, לא.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

זאב בנימין בגין (הליכוד):

חבר הכנסת צוקר, לי בכלל קריאות ביניים לא מפריעות, הן לא מפריעות.

היו"ר ד' שילנסקי:

רבותי, טוב שבנושא רציני — — —

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אתם יודעים, הרי אני לא מרבה להטריד את המליאה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, טוב שבנושא רציני מכניסים גם קצת הומור, אבל כפשרה אני אתן דקה. הנה יש חילוקי דעות על הזמן.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אשתדל להתחיל בדקה.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, לא, לסיים בדקה, התכוונתי.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

הרי כבוד השר איננו מוגבל בתשובתו, והוא לא מקצר בדרך כלל.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, לא, חבר הכנסת בגין, מה שאני מוסיף לך אני אוסיף גם לשר. גם השר מוגבל.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת בגין, אם יהיו אצלי קריאות הביניים ברמה של קריאות הביניים שהיו אצלך, אני אדבר דקה אחת פחות ממך.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

תדבר 17 דקות, כבוד השר, ויהיה בסדר.

היו"ר ד' שילנסקי:

השר ידבר עשר דקות.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

סיכמנו על 17 דקות לכבוד השר, זה יהיה דקה פחות ממני. ויתרו לך על החליפה, יהיה לך קל לדבר.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, לא, סליחה, חבר הכנסת בגין, על מנת למנוע אי-הבנות בהמשך, בהתאם לתיקון בתקנון שהתקבל כבר לפני די הרבה זמן, גם השר מוגבל לעשר דקות.

עוזי לנדאו (הליכוד):

שרי הממשלה הזאת מוגבלים בדרך כלל.

שר הבריאות ח' רמון:

היו"ר ד' שילנסקי:

רגע אחד, השר רוצה לענות על כל ההצעות לסדר-היום ביחד? בבקשה, ודאי שאין בעיה.

שר הבריאות ח' רמון:

ידברו חברי הכנסת בני בגין ודדי צוקר, ואחר כך אני אענה.

היו"ר ד' שילנסקי:

טוב, לא הודיעו לי קודם.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אני מבין שהסיכום בין השר לביני הוא, שהשר ידבר דקה אחת פחות ממני.

שר הבריאות ח' רמון:

כן.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אתה מדבר 17 דקות, וזה מסדר את העניין. הוא שאמרתי. זה מסוכם, דקה אחת פחות ממני.

רפאל אלול (העבודה):

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מצטער, עם כל הכבוד לממשלה, היא איננה יכולה לקבוע את סדרי העבודה של הכנסת.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אנחנו מסכימים.

היו"ר ד' שילנסקי:

ואני חייב להקפיד על המועדים הקבועים בתקנון.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

עם כל הכבוד להומור ההכרחי, אני רוצה לומר דברים שהם באמת מדאיגים.

ראש הממשלה הודיע, שהוא חושב שבתוך שישה עד תשעה חודשים יגיע להסכם. הוא לא עמד בהבטחתו, זאת אנחנו יודעים, אבל מה שהדאיג אותי בשבוע שעבר הוא יותר מזה: ראש הממשלה סיפר, שהוא הגיע להערכתו זאת אחרי שיחות ודיונים עם התושבים הערבים ונציגיהם בשומרון, ביהודה ובחבל-עזה. זו לא סתם הערכה, ואם זה מה שהוא מבין מהשיחות, אם הם נותנים לו להשלות את עצמו, אם איננו מבין מה שמדברים אליו, אם איננו מבין למה הם מתכוונים באמת – לאן עוד הוא עלול להוביל אותנו אחרי כל הוויתורים? גם לגבי הגולן, גם לגבי "נסיגת הכוחות המזוינים של ישראל", נוסחה שהוא עמד עליה שלושה-ארבעה חודשים, מדברים עכשיו על "נסיגת ישראל" בגולן. גם כאשר דיבר על כך ש-32 יישובים לעומת 13 יישובים – אין הבדל גדול. מחר יהיו חמישה-שישה יישובים, גם הם לא חשובים.

כאשר ראש הממשלה אומר בלגלוג: אמרתם פעם שגם אום-חשיבה הכרחי, חיוני לביטחון מדינת ישראל – איך יפרש זאת אזרח ישראלי למרגלות החרמון? אם הוכח שתחנת ההתרעה באום-חשיבה איננה חשובה, מה יאמר הסורי לגבי מגמות ממשלת ישראל בויתורה האפשרי, חלילה, על החרמון?

ועל כן, כבוד השר, אחרי שנה של משא-ומתן, התוצאה היא אפס, אפס עגול מבחינת ההתקדמות לקראת הסדר. אינכם מדברים אתם על מהות, עדיין אין סדר-יום, אבל מבחינת הוויתורים המדיניים על נכסים חיוניים, לשיטתם של הממשלה הזאת וראשה, הזקתם נזק גדול למדינת ישראל.

זה איננו מקרי. שר החוץ, בשם הממשלה, הודיע לפני שבועות אחדים על החלוקה הבאה בתפקידים: על-פי מר פרס, "הצד הישראלי הוא הנותן, וכך צריך להיות, והצד הערבי הוא המקבל, וכך צריך להיות". כאשר כך קובעים את מסגרת המשא-ומתן, אין פלא שהוויתורים האלה הם רק תחילתה של הדרך המתדרדרת במדרון, דרך שלא תביא שלום ואשר מסכנת מאוד את מדינת ישראל.

תודה רבה לך, אדוני היושב-ראש, על הסבלנות.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה לחבר הכנסת בגין.

הצעה לסדר-היום

שנה לפעילות הממשלה בתחום המדיני

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מזמין את חבר הכנסת דוד צוקר, להצעה לסדר-היום מס' 1881.

דוד צוקר (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנושא שלי מוגדר כניסיון לסיכום של שנת פעילות ממשלת רבין בתחום המדיני, אלא שאי-אפשר להתייחס לנושא הזה ולגעת בו בלי לדבר על היריב, על מי שמבקר כאן היום בשעות אחר-הצהריים, ומכלל הלאומים כולם נוכל להבין מה הוא ההן של הממשלה הזו, ומכלל ההערה על הנגטיב – והכרחי לעשות את זה – אולי נבין משהו גם על הפוזיטיב.

אפשר היה לבלות פה עכשיו שעתיים-שלוש שעות בוויכוח עם חבר הכנסת בגין, שהרבה בדיון על הפרטים והתעלם לחלוטין מהשקפת העולם המנחה אותו ואת המחנה שלו, וניתן היה לדבר במשך שעה ארוכה על מה נאמר בשיחות הרב-לאומיות בחודש זה לעומת החודש האחר, אלא שאני מבקש, חבר הכנסת בגין, שנתייחס אולי לעיקר ולהבדל המהותי בין שתי הממשלות הללו.

לו היה חבר הכנסת בגין פה באולם ומקשיב – –

היו"ר ד' שילנסקי:

הוא פה, באגף הימני.

דוד צוקר (מרצ):

אמרתי: ומקשיב.

– – הרי צריך היה לומר לו, שאולי הוא באמת דוברת הרהוט של ההשקפה, שהעולם כולו כבר נפטר ממנה, שעם אחד יכול במשך זמן רב ומתמשך לשלוט בכוח הזרוע בעם אחר.

בני בגין הוא באמת דוברת המובהק של התפיסה שמביטה בבוסניה, פוערת עיניים מול בוסניה, ערב רב על עמים רבים ולאומים שחיים זה על גבו של זה, מביטה ולא לומדת דבר, מביטה ולא שוכחת דבר. חוץ מן הבהלה הגדולה בדבריו של חבר הכנסת בגין, שעל-פי גרסתו כבר מכרנו את הכול, והנה אנחנו אולי ערב כיליון, חלילה, הרי בגין ביטא פה תפיסה של מחנה שלם, תפיסת עולם שלמה, שהמציאות היא עבורו עניין שכדאי להתעלם ממנו, שראוי להתעלם ממנו.

מול התפיסה הזו, המאמינה באמת כי לאורך זמן נוכל להמשיך ולשלוט שם, ואינתיפאדה היא אורח חיים, וטרור אישי הוא מנת חלקנו היומיומית ההכרחית, גזירת שמים – צריך לומר שלכל הממשלה הזאת יש מכנה משותף, למרות חילוקי הדעות בתוכה, יש מכנה משותף שאומר: לא צריך ואי-אפשר לשלוט לאורך זמן בעם שאיננו רוצה בכך. ויש מכנה משותף לכל הממשלה הזאת, לכל מרכיבי הממשלה הזאת, שאומר שבלא חלוקת ארץ-ישראל המערבית ובלא כיבוד זכויותיו של השכן, לרבות זכויותיו לריבונות, אין ביטחון, וזה חשוב יותר מאום-חשיבה וזה אפילו חשוב יותר מן החרמון.

מי הם המבקרים? את מי שמענו כאן כל היום? אלה שהקיזו את ממונה של ישראל והקיזו את נכסיהם של אזרחי ישראל כדי ליישב 100,000 בעלי פריבילגיות ולהופכם למכשול הגבוה ביותר והמשמעותי ביותר בדרך בינינו לבין ההסדר המדיני עם העולם הערבי. זה מה שקיימתם במשך השנים האחרונות. במשך עשור השנים האחרונות הקזתם נכסים וממון, השפעתם רוב טוב על קבוצת מיעוט קטנה, משופעת בפריבילגיות, כדי לא לאפשר את התהליך המדיני, כדי לנסות ולסכל אותו.

פרט למגרעות רבות אחרות שאפשר למנות בהתנחלויות ובתנועת ההתנחלות, מגרעות מוסריות, כלכליות ופוליטיות, טמונה בהתנחלויות הללו המגרעת הגדולה בכולן: יש בהן פוטנציאל של סיכול ההסדר עם העולם הערבי. ראוי שגם הממשלה הזאת, ממשלתנו, תבין זאת.

נכון, הממשלה הזאת שמה קץ למגמה של 15 שנים, והיא החלה, צריך לומר את זה בפשטות וביובש, בייבושן של ההתנחלויות. הקפאת הגידול שלהן, של אותן התנחלויות, היא כורח פוליטי, ובלעדי הייבוש אין הסדר מדיני. אני מציע לנו, למחנה שלנו, לבוא ולומר את זה מקצה הארץ ועד קצה. עם התנחלות בסדר גודל כזה אין הסדר מדיני. ואם רק לצורך זה היה צריך לברוא את דוח-שבס, טוב שנברא וטוב שבא אל העולם.

הממשלה הזאת, חבר הכנסת בגין, הבינה שצריך להחזיר הביתה את מיליארדי השקלים, חזרה הביתה לישראל, לטובת מערכת החינוך, לטובת תשתית, לטובת כבישים, את כל מיליארדי השקלים שהשפעתם על ראשה של קבוצה קטנה כל כך, עם כל כך הרבה פריבילגיות. הגישה הזו, שמתנערת מן ההתנחלויות ואיננה רואה בהן פרויקט לאומי אלא מכשלה ומוקש, ובתושביהן היא רואה את ראש החץ הסרבני, הגישה הזו מנחה את הממשלה. גם אם מישהו התבטא באופן מתון יותר, כמו השר צור היום, אם מישהו התבטא באופן אחר, זהו המכנה המשותף. כן, צריך לשים קץ, ואני מקווה שהממשלה הזו החלה בצעדים הנחוצים לשים קץ למגלומניה הטריטוריאלית הזאת.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

חבר הכנסת צוקר, אתה מבחין בין התנחלויות פוליטיות לבין התנחלויות ביטחוניות?

דוד צוקר (מרצ):

לא. אינני מבחין בין שני המושגים הללו.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

ראש הממשלה יודע שאתה לא מבחין?

דוד צוקר (מרצ):

הוא יודע את מי הוא קיבל בתור פרטנר. אני חושב שמלכתחילה ההבחנה בין התנחלות ביטחונית לבין התנחלות פוליטית היתה מעשה שהיה אתו חוסר יושר, היה אתו חוסר אמת. כל ההתנחלויות מאז ומעולם היתה בהן מטרה פוליטית, ואני נגד המטרה הפוליטית.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אתה לא יכול לומר דברים כאלה על ראש הממשלה, הוא ראש הממשלה שלי.

דוד צוקר (מרצ):

אני יכול להתווכח אתו.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אתה אומר שהדברים לא הוגנים, לא ישרים.

דוד צוקר (מרצ):

חבר הכנסת בגין, אני מתווכח אתו כפרטנר וכמי שמרגיש ויודע שיש מכנה משותף ארוך, שאותו פירטתי בשבע הדקות האחרונות.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אתה אומר שהוא נוהג שלא ביושר.

דוד צוקר (מרצ):

חבר הכנסת בגין, את מה שאמרתי לפרוטוקול אפשר לקרוא בפרוטוקול. אמרתי שההגדרה הזאת לא היתה מקובלת עלי, אין בה ממש. כל התנחלות היא התנחלות פוליטית, ואני נגד המטרות הפוליטיות שהביאו להקמתן של אותן התנחלויות.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אני חושב שחשוב לציין, שבזאת יש הסכמה ברורה בין חבר הכנסת צוקר לביני.

דוד צוקר (מרצ):

זזה, אני מניח, מחמיא לך.

כן, צריך היה להתחיל, והחל בזה ראש הממשלה רבין, שלמרות ההבחנה בין שני סוגי ההתנחלויות, החל בתהליך הגמילה הזזה, הגמילה מן ההתמכרות למולך הזזה, שראה בהתנחלות ביטוי לביטחון וביטוי לריבונות וביטוי לקשר היסטורי. כל זה לא היה ולא נברא. היתה פה מגלומניה, היה פה תהליך של התמכרות.

במשך שנים, חבר הכנסת בגין, חברי הכנסת של הליכוד, סירבתם לראות בפלשתינים עם. יכולתי להתפלפל אתך עכשיו על מה שאמרת, את מי רואים בדו-צדדיות וברב-צדדיות, אבל סירבתם לראות בהם עם וראיתם בהם אוסף של פליטים, קהילת פליטים – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא נכון.

דוד צוקר (מרצ):

– – במקרה הטוב, הראויה לרחמים ולסיוע.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא נכון.

דוד צוקר (מרצ):

זה מה שראיתם בהם.

שר הבריאות ח' רמון:

ראו בהם אזרחים של מדינת ישראל.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

חבר הכנסת צוקר, זה חידוש מעניין. אומרים לך "לא נכון".

דוד צוקר (מרצ):

חברת הכנסת גוז'נסקי, על-פי הפרשנות הרביזיוניסטית באמת הם היו אח ורע, הם היו בן נצרת, שראוי לו ליהנות מרוב שפע וטוב, ובתנאי שהוא יהיה תמיד רק סגן ראש הממשלה ולעולם לא ראש הממשלה. אבל במקרה של הרוב במחנה של חבר הכנסת בגין – והוא נמנה עם מיעוט רביזיוניסטי קטן במחנה שלו – במקרה הטוב הם היו קהילת פליטים הראויה לרחמים, ובמקרה של רבים ולא כל כך טובים – הם ראויים לגירוש.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

חן וחלילה.

דוד צוקר (מרצ):

גם אם לא יאמרו את זה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

חן וחלילה.

דוד צוקר (מרצ):

גם אצלך בתנועה הדברים האלה נאמרים. אבל הם, חבר הכנסת בגין, לא היו זקוקים לאישורכם. איש בתנועה הציונית לא קיבל מעולם אישור להיותו עם. והם גם לא ביקשו אישור, לא ממני ולא ממך, והם נהיו לעם.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

גם ערבי בסח'נין לא מבקש את אישורך. שאל אותו מי הוא והוא אומר: אני ערבי פלשתיני תושב ישראל. קודם כול ערבי ואחר כך פלשתיני.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

דוד צוקר (מרצ):

מסתבר שערבי בסח'נין לקח שיעורים בדמוקרטיה יותר ברצינות מאשר רבים מחבריך, והוא מבין שאפשר להימנות עם העם הפלשתיני ולהיות אזרח לויאלי מאוד למדינת ישראל; מאוד לויאלי.

אתם הסכמתם, בלחץ, אולי בלחץ של זמן, אחרי שנים, מאוחר מדי, והואלתם לשוחח עם מנהיגים מן השטחים, תוך התעלמות, שתודה שהיא קצת נלעגת. הרי אתה לעגת לממשלה הזאת. היא קצת נלעגת, היא קצת מעוררת גיחוך, כאשר התעלמתם מן ההנהגה הזאת, מן ההנהגה האמיתית, ואתה יודע היכן יושבת ההנהגה האמיתית, ואתה הצבעת על המקום, על העיר, על המושב ועל החוף שלידו היא שוכנת.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

תואיל להפנות את טענותיך לשר המשיב בשם הממשלה הזאת, ולראש הממשלה. זו עמדתו המוצהרת.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת צוקר, קריאות הביניים של חבר הכנסת בגין לקחו לך דקה וחצי, קריאת ביניים נוספת עוד חצי דקה – אתה מקבל שתי דקות.

דוד צוקר (מרצ):

חבר הכנסת בגין, אתה צודק בדבר אחד: אתם לא הייתם יחידים בטעויות הללו.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

גם בהווה.

דוד צוקר (מרצ):

היו לכם שותפים רבים וטובים מדי בהתעלמות הזאת ובמחשבה הזאת, שאם לא ניפגש עם אש"ף לא יהיה אש"ף. היו רבים מדי שהיו שותפים להשקפתכם גם במחנה העבודה – אבל הם הולכים ופוחתים, יש לציין זאת – שחשבו שאם לא נדבר עם פייצל חוסייני לא יהיה פייצל חוסייני. וצריך לומר, ממש כפי שאתה אמרת, חבר הכנסת בגין, נכון, נעשו צעדים בכיוון של הידברות לא ישירה, אבל ממשית, עם תוניס.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

דוד צוקר (מרצ):

הרי בזה אנחנו מסכימים, רק שאתה רואה את זה לגנאי וזוקף את זה לחובת הממשלה, ואני חושב שזהו צעד משמעותי, איזו התבוננות קרה, מפוכחת, במציאות, שאומרת שאי-אפשר להתעלם עוד מתוניס, ששם נמצאים המפתחות, ששם נמצאת התשובה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

פייצל חוסייני מועיל למשא-ומתן?

דוד צוקר (מרצ):

כן.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

העלאת ירושלים על-ידו מועילה, לשיטתך, למשא-ומתן? יהיה לך הסכם?

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

יהיה הסכם.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

יהיה הסכם על ירושלים.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

פייצל חוסייני מועיל למשא-ומתן.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אני חושב שיש לך מחלוקת עם ראש הממשלה.

דוד צוקר (מרצ):

לא.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

לא. ראש הממשלה חושב שיש לפייצל חוסייני תרומה חיובית למשא-ומתן.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אולי זו גרסה מתוקנת. שמעתי אותו לאחרונה. אתה מוסמך לקרוא פרוטוקולים מסוימים. בדיוק ההיפך.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

השר רמון ישיב לך עוד מעט.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

השר רמון מומחה לכל נושא, לא רק לבריאות.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

זה שאדם מומחה לתחומים רבים לא אומר – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אני סומך עליו.

דוד צוקר (מרצ):

אנחנו בכלל בדור האנציקלופדיסטים, חזרנו שוב, זה רוורס.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

— — —

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

שמתי לב שהשר רמון מתמצא אפילו בבעיות איכות הסביבה.

שר הבריאות ח' רמון:

זה קרוב לבריאות.

דוד צוקר (מרצ):

חבר הכנסת בגין, לגבי תפקידו והערכת תפקידו של פייצל חוסייני אתה צריך לעשות רק שני דברים: א. לדבר עם ראש הממשלה, ואני מניח שהוא יאמר לך משהו; ב. אתה יכול לעשות משהו יותר פשוט, זה קילומטר וחצי מכאן – לקחת את האוטו, אתה גם יודע איפה הוא גר, לשוחח אתו שעה, לא יקרה דבר. לשוחח שעה עם מישהו שמדברים אתו, שהממשלה שלך, של כולנו, מדברת אתו. זה קילומטר וחצי מכאן. זה קרוב, הוא לא נושך, הוא מדבר עברית טובה. האנגלית שלך בוודאי תתמודד עם זו שלו. תעשה את זה. זה לא קשה. לא קורה כלום. הוא לא נשך אף פעם אף אחד. אולי תלמד משהו.

אבל אני אומר בהגינות, אתה ביקשת, אני אומר את זה, אני אומר גם לממשלה הזאת שאנחנו חברים בה, חבר הכנסת בגין, אין סיכוי להגיע להסדר קבע, להבדיל מהסדר הביניים, בלי הידברות ישירה עם ערפאת. אין סיכוי כזה. אינני מאמין בזה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, צריך לאפשר לחבר הכנסת צוקר לסיים. כמה פעמים הארכתי את זמנו כי הגיע לו.

דוד צוקר (מרצ):

אנחנו צריכים לומר לעצמנו, הממשלה הזאת, הקואליציה הזאת, מרכיבי הקואליציה הזאת צריכים לומר לעצמם, ובתום שנה, מועד ראוי לסיכום ביניים, ראוי שנאמר לעצמנו ולקהל תומכינו: המבחן האולטימטיבי, המוחלט, גם אם לא הבלעדי, של הממשלה הזאת הוא יכולתה להגיע להסדר עם העולם הערבי, בשלב ראשון הסדר הביניים עם הפלשתינים וההסדר עם הסורים.

זה איננו רק מבחן פוליטי, זה איננו רק מבחן מדיני, זה איננו רק מבחן ליכולת המשא-ומתן, זה קודם כול מבחן פנימה לעצמנו. זה מבחן עוז זה מבחן תעוזה וזה מבחן הדמיון וזה מבחן הנחישות וההחלטיות שלנו ושל ראש הממשלה בראש ובראשונה. האם יהיה לו כוח, האם יהיה לו עוז, לשרש מן העם הזה שפה ומילון והרגלים ודפוסי מחשבה וסטריאוטיפים, ולהנחיל לו דבר פשוט אחד: ביטחון עצמי בכוח שלו, ביכולת שלו, בעוצמה שלו, ולהחליט אחת ולתמיד שמנסים להתערות באזור הזה ולחפש בו, כי יש בו, בני ברית.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לחבר הכנסת דוד צוקר.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

התכוונת לבעלי ברית.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מזמין את השר חיים רמון.

שר הבריאות ח' רמון:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להעיר לך, חבר הכנסת בני בגין, שבסיום ההסבר על העדר החליפה ולבישת החליפה הערת הערה, שכבר בעבר אמרתי לך שלא להעיר אותה, על משך הזמן שהממשלה הזאת תכהן. אמרת – זמן קצר. למה לך, חבר הכנסת בגין? כבר לפני שנה וחצי אמרת שלנצח המפלגה הזאת תהיה באופוזיציה. וגם אז הערתי לך, והיינו באופוזיציה, למה לך להתנבא? טעית בזה אז, אני משוכנע שאתה טועה גם היום.

רחבעם זאבי (מולדת):

אם אתה משוכנע, אתה מתנבא. אתה יודע למי ניתנה הנבואה?

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת זאבי, אינני מתנבא ואינני מופיע ואומר כן תהיה או לא תהיה. העם נתן את קולו בקלפי, אלו הן התוצאות וצריך כך להתייחס. זה קשה? תאמין לי, אני מבין עד כמה זה קשה. עד לפני זמן לא רב הייתי במצבכם. היה קשה, לעתים קשה ממש. אבל זה חלק מהמשטר הדמוקרטי, שגוזר את גזירותיו, פעם עליכם, פעם עלינו. ובואו לא נתנבא מה יגזור הציבור בפעם הבאה שהוא יקרא לקלפי.

חבר הכנסת בני בגין, יש לך טעות בסיסית. נדמה לך שהממשלה הזאת קמה על מנת ליישם את מדיניותכם, ומכיוון שכך, בעיניך מה שאנחנו עושים זה ויתורים. בעינינו זו מדיניות שהתחייבנו עליה בפני העם. כי נקודות המוצא שלנו שונות. ולמה להתפלפל ולמה למצוא תת-סעיף זה או תת-סעיף אחר? היעדים של הממשלה שלכם והיעדים של הממשלה הזאת, היעדים הללו שונים בתכלית. היעד שלכם הוא, בסופו של דבר, להביא לכך שכל השטחים ותושביהם יהיו חלק בלתי נפרד ממדינת ישראל, יהיו אזרחים בה, יצביעו בה. אני מדבר על ההצעה של חבר הכנסת בני בגין, אני אקח את החלק ההגון בליכוד. הוא הגיש את ההצעה, ואני אתייחס לחלק ההגון בליכוד.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אין חלק הגון בליכוד. זו מפלגה רצינית והגונה, הרבה יותר ממפלגות אחרות.

שר הבריאות ח' רמון:

אני מוחה בכל תוקף על כך, שאתה אומר שאין חלק הגון בליכוד; אני עומד בתוקף על כך שיש, כי אחרת אצטרך לקבוע שכל הליכוד לא הגון, וזו תהיה קביעה לא הגונה.

רון נחמן (הליכוד):

יותר טוב תעשה כך.

שר הבריאות ח' רמון:

אתה, חבר הכנסת בני בגין, רוצה בסוף הדרך סיפוח מלא של השטחים ושל התושבים, ולהעניק להם זכויות אזרח מלאות. אחרים בתנועתך, ולצדדי הם רבים מאלה שסבורים כמוך, אומרים: נספח גם נספח, אבל כאזרחים מסוג ב', לעולם לא יקבלו זכויות. זה החלק שבעיני הוא לא הגון. זה כל ההבדל. ואם אני אשתמש בלשונך, בעיניך חבל-עזה הוא כחבל הבשור, דין תושביו כדין תושבי חבל הבשור. בשבילך זו הבשורה, וזו הבשורה שביושר, אם הייתם מעזים, הייתם מביאים לעם, ובשבילנו זו בשורת איוב. בשבילנו – לא לשלוח על עזה זה מעשה ציוני גדול, חיוני לקיומה של מדינת ישראל. בשבילכם – להפוך את עזה חלק בלתי נפרד הוא תמצית קיומכם הפוליטי. זה ההבדל.

אם אלו נקודות המוצא, ברור שהמדיניות תהיה שונה. אם אנחנו, בניגוד לכם, לא רוצים לשלוח בהם, לספח אותם, אזי אנחנו בשלב האוטונומיה, מיוזמתנו, לא כוונתורים, נרצה להעניק להם את כל הדברים שאינם חיוניים לביטחוננו – –

רון נחמן (הליכוד):

ואחר כך?

שר הבריאות ח' רמון:

– קרי, יישובים יהודיים שאנחנו נשלוח בהם וביטחון. דרך אגב, זה גם מה שכתוב בהסכמי קמפ-דיוויד. ואני מתפלא עליך, אתה, מטעמים שהם אפילו היסטוריים, אפילו משפחתיים, אמור להיות בקיא בהסכמי קמפ-דיוויד, ואתה אומר: אוטונומיה שהיא פרסונלית. המצאה מאוד מעניינת, דרך אגב.

קראתי לאחרונה כמה מאמרים על האוטונומיה. שמעתי שחבר הכנסת ביבי נתניהו מדבר על אוטונומיה ורציתי לדעת אם המודל שלו קיים באיזה מקום. גם המודל של חבר הכנסת ביבי נתניהו לא קיים. חבר הכנסת ביבי נתניהו אומר: אוטונומיה כמו בכל העולם – אבל בדבר אחד לא. הבאסקים מצביעים לפרלמנט הספרדי. אצלנו תהיה אוטונומיה של קבע, ואלה שגרים במסגרת האוטונומיה לא יצביעו לשלטון המרכזי ששולט בהם. מודל חדש לחלוטין, לא הגון, לא ישר, אני בטוח שלא מבית-מדרשך, חבר הכנסת בני בגין. אבל אני מצטט מפי קמפ-דיוויד. במטרה להעניק אוטונומיה מלאה אפילו לתושבים, ייסוגו, ייסוגו משטח, על-פי הסדרים אלה, הממשל הצבאי הישראלי ומינהל האזרחי. אם זו אוטונומיה לאזרחים, מה טעם מצא מי שכתב את הסכמי קמפ-דיוויד לבוא ולומר, שייסוגו גם המינהל האזרחי וגם הממשל הצבאי? מאיפה ייסוגו? מגופם של האנשים ייסוגו?

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אני יכול להבהיר לך כמי שמצוי בטקסטים. אבל זה לא חשוב.

שר הבריאות ח' רמון:

נכון, באמת זה לא חשוב.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

הרי אתה מייצג את הצד הערבי בקמפ-דייוויד.

שר הבריאות ח' רמון:

ודאי, אני מייצג את הצד הציוני שאיננו רוצה לשלוט ב-2 מיליוני תושבים פלשתינים בשטחים ואיננו רוצה להפוך את מדינת ישראל למדינה דו-לאומית. זה מה שאני מייצג – – –

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אני יכול להגיד לך בדיוק מה נאמר.

שר הבריאות ח' רמון:

אני לא יודע מה נאמר. חבר הכנסת אליהו בן-אלישר, כתוב, אני קורא את הכתוב. אני לא יודע מה נאמר וזה גם לא כל כך מעניין מבחינת החוק הבין-לאומי.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

זה לא מה שאתה אומר. היתה דרישה לבטל את הממשל הצבאי ואת המינהל האזרחי, ואנחנו לא הסכמנו. ישראל לא הסכימה. היא הסכימה רק לנסיגה – – – למשרד הביטחון.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת בן-אלישר, נו, ובשביל האוטונומיה הפרסונלית הזאת צריך, איך אמרתם, כוח משטרה מקומי חזק. לא, חס וחלילה, חלש; חזק. הוא גם יהיה פרסונלי, גם סיור הג'יפים של כוח המשטרה הזה יהיה פרסונלי. הוא ייסע על הגופות של הפלשתינים ולא ייגע בקרקע. זה מגוחך, זו המצאה שהמצאתם כאשר התחרטתם על החתימה הזאת. כאשר במשך עשר שנים ניסיתם – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

מעולם לא התחרטנו.

שר הבריאות ח' רמון:

במשך עשר שנים ניסיתם. אני טוען שהתחרטתם. התחרטתם למעשה, אם לא להלכה; חלקכם גם להלכה ולמעשה, וחלקכם למעשה. במשך עשר שנים לא התקדמתם ולא רציתם להתקדם, גם על-מנת לשמר את הסטטוס-קוו. כך המצאתם כל מיני מכשולים. הרי כל הנושאים שאתה מדבר עליהם לא נדונו כלל במשא-ומתן. הרי הדבר הנורא, הנושא המרכזי במשא-ומתן, מה הוא היה? – היכן יתקיימו הדיונים. על כך בזבזתם כמעט שנה שלמה של דיונים והפכתם זאת לסלע מחלוקת קיומי למדינת ישראל.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא נכון. לא.

שר הבריאות ח' רמון:

באתם פעם אחת בחודש לווינגטון. ואיך אתה אומר? – היום אנחנו קוראים פרוטוקולים. וזה היה הנושא המרכזי. הנושא המרכזי היה היכן תתקיימנה השיחות ומתי. כמעט שלא דיברו על דבר אחר. אני אומר "כמעט" מטעמי נימוס. ואנחנו – אם אתה רוצה לדעת מה קרה מאז הגענו – התחלנו לנהל משא-ומתן סובסטנטיבי, אמיתי, על בעיות וסוגיות.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אין לכם סדר-יום. איפה המשא-ומתן?

שר הבריאות ח' רמון:

תן לי, חבר הכנסת בני בגין. אין לנו סדר-יום מכיוון – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא הסכמתם על סדר-יום. איך מגיעים כך למשא-ומתן?

שר הבריאות ח' רמון:

אני אסביר לך. תן לי להסביר לך. אין לנו סדר-יום מכיוון שחלק גדול מהבעיות סוכם. מדרך הטבע, וגם כאן אתה יודע, שוב על-פי ההיסטוריה המשפחתית שלך, שכאשר מגיעים כמעט לסיכום נשארות הבעיות הקשות ביותר, המונעות. אבל במרחב, בנושאים רבים, ולא אפרט, יש הבנה בין הפלשתינים לבין ישראל; יש הבנה מלאה. אין הבנה בנושאים מספר, שעוד לא הגענו אליהם. ההבנה הזאת מנוגדת לדעתכם באופן מוחלט, כי הכוונה שלנו שונה מהכוונה שלכם.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אבל הכוונה שלכם היא להקים מדינה פלשתינית?

שר הבריאות ח' רמון:

לא. אגיד לך מה הכוונה שלנו. במסגרת האוטונומיה – וזה אחד מסלעי המחלוקת, אם אתם רוצים לדעת – רוצים הפלשתינים, שמהסדר האוטונומיה תוביל דרך אחת בלבד, לכיוון הקמתה של מדינה פלשתינית. ואנחנו איננו מסכימים לכך.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

מי זה "אנחנו"?

שר הבריאות ח' רמון:

אנחנו זו ממשלת ישראל.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

זה כולל את שרי מרצ?

שר הבריאות ח' רמון:

זה כולל את ממשלת ישראל. אנחנו אומרים לפלשתינים: האוטונומיה היא שלב שממנו, שאחריו יתחיל הסדר הקבע, וניתן יהיה, חבר הכנסת בני בגין, לבוא כל צד על תביעותיו; אתם תבואו עם מדינה פלשתינית, אנחנו נבוא ונגיד, לפי שיטתנו, פדרציה ירדנית-פלשתינית וכו'. אבל אנחנו אומרים היום, ש-242 ו-338 הן על-פי שיטתנו, הכוללת פשרה טריטוריאלית, בהחלט. אנחנו אומרים זאת היום, זו עמדתנו; לא כי הערבים דורשים זאת. אנחנו חושבים שזה יהיה אסון אם נספח את השטחים, מבחינה ציונית, לפי שיטתנו, לפי אמונתנו. זאת בלי שום קשר לצד הערבי. גם אם הוא היה דורש שנספח, היינו אומרים לו: לא ולא.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אתה נותן למועצה המינהלית סמכויות חקיקה – – –

שר הבריאות ח' רמון:

תן לי, אגיע לזה. חבר הכנסת בני בגין, אנא ממך.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

והדרך למדינה פלשתינית היא ברורה.

שר הבריאות ח' רמון:

הרי אתה יכול לתת פרשנות. נתת פרשנות.

דוד צוקר (מרצ):

חקיקה בתחום החינוך.

שר הבריאות ח' רמון:

נתת פרשנות, שהמיקום – – –

דוד צוקר (מרצ):

טרוריסטי – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אש"ף הוא טרוריסטי בהגדרה. "חמאס" הוא טרוריסטי בהגדרה.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

חבר הכנסת בני בגין, "חמאס" ישבו שם באופוזיציה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

זה יהיה מסודר והם ישבו שם באופוזיציה.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת בגין, למה לך? באמת, תעזוב את זה. הרי אתה אינך רוצה בהם. עזוב את אש"ף-תוניס. כל תושבי השטחים הם אש"ף?

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא טענתי זאת.

שר הבריאות ח' רמון:

טענתי.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא טענתי.

שר הבריאות ח' רמון:

טענת. אם אתה אומר שמי שייבחר יהיה אש"ף – אתה אומר שאש"ף הוא הרוב בשטחים.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אני אומר שמדינה עצמאית ערבית תנוהל על-ידי טרור.

שר הבריאות ח' רמון:

תן לי, חבר הכנסת בגין. אנחנו חושבים שמה שאנחנו מציעים לא מוביל לכך. אתה חושב שהוא מוביל, אבל אתה חושב שהוא מוביל מטעמים אחרים. אתה גם חשבת שקיום השיחות בווינגטון הוא אסון, ויש עוד עשרות מכשולים שהערמתם. באתם למשא-ומתן כמי שכפאו שד, בגרירת רגליים, כי לא היתה לכם ברירה. הייתם שם על-מנת לשמר את הסטטוס-קוו. זו האמת.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אתם כבר שנה שם.

שר הבריאות ח' רמון:

רק עכשיו הסברתי לך, והרי אתה צריך להיות מאושר שלא הגענו לכך. אם היינו מגיעים, היית כועס עד לב השמים, כי באיזה מחיר הגענו לכך, לטענתך. לכן תשמח שלא הגענו.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

חיים, יש לי הרושם שאתה לא עומד לשכנע אותו היום.

שר הבריאות ח' רמון:

יש לי תחושה שהייתי קרוב באיזו דקה, ולכן עשיתי מאמץ נוסף.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אולי הוא צריך לשכנע את חבר הכנסת צוקר.

שר הבריאות ח' רמון:

השר שריד, היתה לי תחושה. תודה רבה שהחזרת אותי למציאות.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

שר הבריאות ח' רמון:

היתה לי אשליה לרגע.

אורי אור (העבודה):

לעומת זאת, אותנו שכנעת. זה בסדר.

שר הבריאות ח' רמון:

היתה לי אשליה.

קריאות:

שר הבריאות ח' רמון:

אסיים בשתי דוגמאות, חבר הכנסת בגין. אומרים: חקיקה. קודם כול, תדייק. במסמך שאנחנו הגשנו כתוב – ואם תרצה אצטט – חקיקה בתחומים שאנחנו מסכימים שיועברו אליהם.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

ואתם מסכימים לכל התחומים.

שר הבריאות ח' רמון:

תן לי רגע. למה אתה עונה, חבר הכנסת בני בגין? אגיד לך, הרי אני לא אכחיש. בבריאות – שיחוקקו את המשנה, את התקנה וגם את החקיקה הראשית.

אלי דיין (העבודה):

אפילו את חוק בריאות ממלכתי.

שר הבריאות ח' רמון:

וברוחה – שיחוקקו את המשנה, את התת-משנה ואת הראשי.

רון נחמן (הליכוד):

עד כאן אין בעיה.

שר הבריאות ח' רמון:

ואלה התחומים שעוברים. אבל בקרקעות, למשל, הם לא יכולים, כי זה לא תחום שעובר אליהם. במים הם לא יכולים, כי זה לא תחום שעובר אליהם. בביטחון – בוודאי ובוודאי הם לא יכולים. וזוהי ההבחנה במסמך שלנו. לכן כדאי שתדייק. אני בטוח ששגגה יצאה מפיר.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא, לא, לא.

שר הבריאות ח' רמון:

אני מוכרח לצטט.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

שגגה יצאה ממנסחי המסמך.

שר הבריאות ח' רמון:

אתה רוצה שאצטט? השר שריד, אני מצטער, הוא מכריח אותי לצטט.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אתה מצטט נכונה. אבל אתה מטעה בעזרת העובדות. מדוע ראש הממשלה התנגד במשך שנה שלמה כמעט להכללת המשפט הזה? מדוע הוא התנגד לחקיקת משנה?

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת בני בגין, הרי יכולתי לשאול אותך, אפילו לשיטתכם, למה ראש הממשלה שלך, שמיר, הסכים בנושאים מסוימים של ועידת-מדריד? – שנה מסוימת הוא לא הסכים ואחרי שנה הוא כן הסכים.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא בנושאים מהותיים.

שר הבריאות ח' רמון:

הרי זה טיבו של משא-ומתן, שאתה שומר על העיקר ומוותר לא בעיקר. והעיקר הוא שבתחומים אשר יש להם נגיעה לביטחון ישראל לא תהיה סמכות חקיקה, ובתחומים שאין להם נגיעה לביטחון של מדינת ישראל, והם תחומים המסורים לניהול חייהם, תהא גם תהא. זו ההבחנה, ומותר להבחין כך. כך אנחנו מבחינים, כי יש לנו רצון עז להפסיק לשלוט בהם, כאינטרס ישראלי, מה שאצלך לא קיים. זו כל נקודת המוצא.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

האם ויתרתם על העמדה שהחזקתם בה במשך חודשים רבים? היתה לכם עמדה אחרת. שיניתם.

שר הבריאות ח' רמון:

לא, חבר הכנסת בגין, היתה לנו עמדה, שלפיה לא יהיו סמכויות חקיקה בתחומים מסוימים. באו ואמרו: למה? הסברנו למה. אמרו כך, ניהלנו משא-ומתן וכל צד שמר על הדברים החשובים לו.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

דיברתם על חוקי עזר.

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני השר, אני מוסיף לך שתי דקות על קריאות הביניים. זה בסדר?

שר הבריאות ח' רמון:

זה יהיה מספיק. מאה אחוז.

היו"ר ד' שילנסקי:

יפה, אני לוחץ על הכפתור.

שר הבריאות ח' רמון:

אני רוצה לומר לך – – –

חיים קופמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, זה כמו ה-HYDE-PARK פה.

שר הבריאות ח' רמון:

אני רוצה לומר לך משהו לגבי פייצל חוסייני ולהתייחס להערה שהערת בקשר למעצר המינהלי. פה באמת השתוממתי. כמעט כל המשלחת הפלשתינית היא בוגרת בתי-הסוהר – ולא המעצרים המינהליים – של ממשלת ישראל לדורותיה, או ממשלות ישראל לדורותיהן.

דוד צוקר (מרצ):

זה נשמע מוכר, בני, לא?

שר הבריאות ח' רמון:

מה לעשות? ואתה ישבת ובירכת, ואתה ראית בזה הישג גדול שאתה יושב עם בוגרי בתי-הסוהר הללו. והוא היה רק במעצר מינהלי. הוא אולי מהחלק היותר צדיק שם. בכל זאת לא הוכח נגדו כלום.

פייצל חוסייני – ואסיים בעניין ירושלים – לא גרם להעלאת עניין ירושלים, אלא להיפך, בעמדותיו הוא תרם תרומה חיובית במשא-ומתן. אבל עניין ירושלים, אתה יודע – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

איך זה?

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת בגין – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

הוא מקבל הנחיות מאש"ף, הוא מקבל הנחיות מערפאת. אין לו עמדות.

שר הבריאות ח' רמון:

בשתי הדקות האחרונות אין לך זכות לקריאות ביניים.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

"פוס", "פוס".

שר הבריאות ח' רמון:

א.ו.ק.י., חבר הכנסת בני בגין, אבל זה נכון לגבי כל המשלחת שהיתה שם, שאתה ברכת שאין לה עמדות. אז אתם ניהלתם משא-ומתן עם משלחת שאין לה עמדות? עם משלחת אש"פית, למעשה? אתם? למה אתה מוציא דיבת תנועתך? לא יפה.

אני רוצה לומר לך בעניין ירושלים, ובכך אני אסיים. עניין ירושלים עלה דווקא משום שמעשיה של הממשלה הזאת חיזקו את עניין ירושלים. כשבאנו, אנחנו הממשלה, בטענות אל הפלשתינים: מה נזעקתם על עניין ירושלים? הם אמרו: בגלל הסגר, משום שהסגר הוכיח שאתם רציניים בעניין ירושלים, שירושלים תישאר מאוחדת בריבונות ישראל, ולא הטלתם סגר על חצי עיר. זאת הטענה שלהם, לא הדברים הלא-רציניים שאתם אומרים, כי פייצל חוסייני הגיע ואז הפלשתינים נזכרו בירושלים. כל הזמן זה היה על סדר-היום, גם במדריד זה היה, הם מעולם לא ויתרו על תביעתם לכלול את ירושלים באוטונומיה. זה עלה במשנה תוקף, כי עשינו מעשה שהוכיח שהממשלה הזאת מחויבת באופן מוחלט לירושלים, ואמרנו לפלשתינים: אנחנו נשמר את הסטטוס-קוו בירושלים, וירושלים לא תעלה כלל לדיון במהלך הסכם האוטונומיה. במסגרת ההסכם הכולל, זכותכם לבוא עם עמדותיכם, אנחנו נבוא עם עמדותינו, וזה יהיה על סדר-היום. מכך אנחנו לא יכולים להימנע, אבל עד אז זה אפילו לא יהיה על סדר-היום.

לכן, כל מה שעשינו, ניהלנו משא-ומתן שהגיע לשלב קריטי, מה שאתם לא חלמתם, ולכן אתם כל כך נזעקים וכל כך מודאגים, כי המשא-ומתן הזה, אם יצליח, ישים קץ לחלום שלכם, שבשבילנו הוא סיוט, של סיפוח 2 מיליוני פלשתינים למדינת ישראל, של הפיכתה של עזה לחלק בלתי נפרד, ולכן נזעקתם. לשיטתנו, יש לנו הישגים גדולים; לשיטתכם, יש לכם סיבה גדולה מאוד לדאגה. אני מקווה שבשבועיים הקרובים דאגתכם תגבר עוד יותר, אם נגיע למשהו שיחייב אתכם לראות את ההבדלים שבינינו לביניכם.

אני, כמובן, מציע להעביר את ההצעות הללו לדיון בוועדת החוץ והביטחון ולא להוריד את זה מסדר-היום, כי הנושא הזה יהיה על סדר-היום עוד זמן-מה, אני מעריך. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת בני בגין, האם אתה מסכים שהצעתך תועבר לוועדת החוץ והביטחון?

זאב בנימין בגין (הליכוד):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דוד צוקר?

דוד צוקר (מרצ):

כן.

היו"ר ד' שילנסקי:

כן"ל.

ובכן, אנחנו מצביעים.

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הנושאים לוועדה – 12

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושאים שהעלו חברי הכנסת ז"ב בגין וד' צוקר

לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

12 בעד, אין נגד, אין נמנעים. אני קובע שההצעה של חבר הכנסת בני בגין בנושא: שנת "הישגים" מדיניים לממשלת ישראל, והצעתו של חבר הכנסת דוד צוקר בנושא: שנה לפעילות הממשלה בתחום המדיני, עוברות לדיון בוועדת החוץ והביטחון.

הצעה לסדר-היום הישגי הממשלה במישור המדיני ובמישור הכלכלי-החברתי במלאות שנה לכינונה

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, לסעיף הבא בסדר-היום, הצעה לסדר-היום מס' 1857, אני מזמין את חבר הכנסת אלי דיין, שיביא בפנינו את הנושא: הישגי הממשלה במישור המדיני ובמישור הכלכלי-החברתי במלאות שנה לכינונה. בבקשה.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, מן הראוי באמת לקצר בדברים, כי הדוברים מהקואליציה וגם השרים שהשיבו כבר מנו אחד לאחד את ההישגים של הממשלה הזו הן במישור המדיני והן במישור הכלכלי-החברתי.

אבל, אדוני היושב-ראש, רציתי להתייחס לנקודה אחת. חבר הכנסת ביבי נתניהו מפרסם בימים אלו מאמרים וטוען בטענות שונות ומשונות, שלממשלה הזו אין מנדט.

רון נחמן (הליכוד):

נכון.

אלי דיין (העבודה):

זו טענה חדשה בזירה הפוליטית הישראלית – אין לה מנדט לעשות הסכמי שלום, אין לה מנדט להגיע להסכמים, לא עם סוריה, לא עם הפלשתינים ולא עם מדינות ערב. לאחרונה הוא אפילו פרסם מאמר מוזר מאוד, שבו הוא טוען כי כל עוד אין משטרים דמוקרטיים במדינות ערב, אין מה לרוץ להסכמים אתם, כי ההסכמים האלה, הוא טוען, מטבע הדברים, בגלל מהות המשטרים של מדינות ערב – הם לא יחזיקו מעמד, ואנחנו עלולים לצאת מרומים מההסכמים האלה, ובעצם לכך אין לנו מנדט.

אני חושב שהטענות האלה, אדוני היושב-ראש, הן טענות חסרות יסוד, טענות שמקומן לא יכירן במשטר דמוקרטי. הממשלה הזו קיבלה מנדט מהעם, וצריך לחזור ולהזכיר, שהעם נתן מנדט לממשלה הזו בכך שהוא בחר אותה, והממשלה הזו התחייבה לפני הבחירות שהיא תעשה כל מאמץ כדי להגיע להסכמי שלום, הן עם הפלשתינים והן עם מדינות ערב. גם בעניין סוריה, הן במצע מפלגת העבודה והן בקווי היסוד של הממשלה נאמר שהחלטת האו"ם 242 תחול על הסכמים גם עם סוריה, ומדובר בה באופן ברור ומפורש על פשרות טריטוריאליים.

לכן, לבוא ולומר שאין מנדט ולהידבק לאיזו טענה מוזרה, שבמדינות ערב יש משטרים לא-דמוקרטיים – אני חושב שאלו הן טענות סרק, טענות שיש לדחות אותן על הסף, ולומר ולקבוע שלממשלה הזו יש מנדט, ואכן היא מממשת את המנדט שלה ועושה את כל המאמצים, תוך שמירה על האינטרסים הביטחוניים והמדיניים של מדינת ישראל, להגיע להסכמים.

לכן, אני יכול לומר לחבר הכנסת בגין, שהוא יכול להיות שקט ורגוע. החלפת הממשלה הזו, אם תהיה בכלל, תהיה רק לאחר קיום בחירות דמוקרטיות במועדן, והיא תנצל את כל המנדט שלה כדי להגשים את ההתחייבות שלה לבוחר.

אשר לטענות, ואלו טענות שחוזרות מדי שבוע בכנסת, שהממשלה הזו נכנעת ועושה ויתורים, עושה מחוות ומוותרת על נכסים מדיניים ועל אינטרסים מדיניים, אנחנו אומרים בפירוש: כל הצעדים של הממשלה הזו הם לא מחוות, לא ויתורים, אלה הם צעדים מדיניים מחושבים, שבאים לשכנע את הפלשתינים ואת מדינות ערב, שיש פה ממשלה אחרת שיש לה מדיניות אחרת, שמוכנה לעשות פשרות ולהגיע להסכמים. לכן, לא למנות את המחוות, לא למנות את הצעדים האלה. אלה צעדים מדיניים מחושבים, ואני מקווה שהממשלה הזו תמשיך בצעדים האלה ותעשה צעדים נוספים כדי לזרז ולשכנע את הצד השני להגיע להסכמים בהקדם האפשרי.

אשר לשותפות עם אש"ף. אנחנו אומרים בפירוש, וגם ראש הממשלה אמר לא אחת, יש גורמים קונסטרקטיביים באש"ף, ואנחנו יודעים שהמשלחת הזו מתייעצת עם אש"ף, מקבלת הנחיות מאש"ף, והיא עושה את כל הדברים בתיאום עם אש"ף. יש שם גורמים שעדיין מהווים מכשול, אבל אנחנו עדיין מקווים שאותם גורמים קונסטרקטיביים באש"ף עצמו ימשיכו להיות בעלי השפעה ויכריעו לקראת סיכומים חיוביים במשא-ומתן.

לכן, העניין שנציגות אש"ף משתתפת בשיחות הרב-צדדיות, זה יכול להיות רק לברכה, כי זה יכול רק להניע אותם גורמים חיוביים, גם באש"ף, להבין שהממשלה הזו היא ממשלה שרוצה לעשות ביזנס, לא רוצה לדשדש במשא-ומתן, רוצה להגיע להסכמים. אנחנו מקווים שהם יבינו את זה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אולי נקרא בהזדמנות הזאת להפסיק את האלימות ואת הטרור מצד אש"ף ואת הפעולות המשותפות לאש"ף ול"חמאס"?

אלי דיין (העבודה):

זה ברור. זו קריאה שלדעתי צריכה לבוא לא רק מהכנסת, אלא היא צריכה לבוא גם בעת המשא-ומתן על-ידי המשלחות שמייצגות אותנו, ואני חושב שהן עושות זאת.

עמנואל זיסמן (העבודה):

עד שהדבר הזה יהיה, אתה לא יכול לנהל משא-ומתן עם אש"ף.

אלי דיין (העבודה):

אנחנו לא מנהלים משא-ומתן ישיר עם אש"ף, אבל אין להתעלם מהעובדה שאש"ף משחק כאן תפקיד מרכזי בעניין הזה של ניהול משא-ומתן. מי שמתעלם מזה, מתעלם מהמציאות.

לכן, אדוני היושב-ראש, לא צריך להזדרז ולמתוח ביקורת על הממשלה הזו שהיא נכשלה בנושא המדיני. נכון, ראש הממשלה קבע תקופה מסוימת. כידוע, הוא עצמו, בכנותו, ביושרו, בהגינותו, באמרו: טעיתי, טעיתי בקביעת לוח הזמנים. צריך להמשיך לנהל את העניין הזה לא בצורה חפזת, ולראות את ההתקדמות החיובית, ולראות את ההישגים שעשויים לבוא בחודשים הקרובים, ואנחנו מקווים שאפילו מוקדם יותר.

אשר למישור הכלכלי-החברתי. אני חושב, אדוני היושב-ראש, שאי-אפשר להתעלם מהשינויים המהותיים שחלו, וחברים מנו אותם. לממשלה הזו יש מצבור נאה של בשורות להתפאר בהן ושל מעשים להתפאר בהם.

קודם כול, היינו עדים להחלטה אמריקנית להעניק לממשלה הזאת את הערבויות, דבר שהביא גורמים כלכליים זרים שהחלו לחשוב על השקעות בארץ. כמעט 3 מיליארדי שקלים הושקעו בתשתית, בחינוך, בבריאות. הכסף מנוצל לצרכים ריאליים, לצרכים שהם בסדר העדיפויות הלאומי האמיתי. במקום קרוונים, יותר השקעות בכבישים, בביוב, בתשתיות. יש ירידה בגירעון, יש התחלה של ירידה בנטל המסים.

הממשלה הזאת גם הפסיקה את הבזבז של השקעות בשטחים. היא אמרה זאת לבוחר, והיא מקיימת את זה. אין עוד סדר עדיפויות לאומי מעוות. יש יותר השקעות ביצירת מקומות תעסוקה, יש יותר השקעות בחינוך, בבריאות, ברווחה.

הממשלה הזאת הפריטה חברות ממשלתיות. 2.6 מיליארדי ש"ח קיבלנו ממכירת נכסים ממשלתיים, מתוכם בחודשים האחרונים – 1.8 מיליארד ש"ח. הממשלה הזאת עובדת על רפורמות כלכליות בתחומי האנרגיה, הטלפון. הממשלה הזו שינתה במשהו גם את מוסר האבטלה וחסכה כסף בהורדת מספר המובטלים מרצון ברשימת מקבלי הסיוע.

הממשלה הזאת החזירה את הגזלה של קצבאות הילדים לילד ראשון ושני, וחילצה 100,000 נפש מחיים תחת לקו העוני. הסגר הסגר לעם ישראל את חולשות האפוזיציה. יש יותר ביטחון אישי ויש יותר מחשבה שמסייעת להתקדם בתחום המדיני.

אדוני היושב-ראש, מי שמכריז שאין לנו מנדט לעשות את הדברים האלה מטעה את הציבור. בבחירות האחרונות קיבלנו מנדטים רבים כדי לעשות שלום לאלתר, וכדי לשנות את סדר העדיפויות הלאומי, וכך אנחנו עושים.

מחר, אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, תמלא שנה למהפך. הממשלה הסתפקה בחוברת צנועה ובה דיווח לציבור על פעולותיה. אנחנו לא בין אלה הטוענים שיש לדבר על מחדלי הליכוד. אבל אם מזכירים את מחדלי הליכוד בשנים האחרונות, הרי, אדוני היושב-ראש, אנציקלופדיה שלמה לא תספיק. ואם נבוא לפרט את כל המחדלים האלה, הזמן יכלה והמה לא יכלו.

לכן, רבותי חברי הכנסת, יש מקום כן לומר שיש לממשלה הזו מנדט להמשיך במדיניותה כפי שהתחייבה לבוחר, והיא תמשיך לעשות ולפעול הן במישור המדיני והן במישור הכלכלי-החברתי, ומעשיה כבר ידועים לציבור, ואני חושב שהזמן שיעבור יהפוך אותם לידועים יותר בציבור. זוהי המטרה של הדיון הזה, גם לתרום את חלקנו להבאת ההישגים המרוכזים האלה לידיעת הציבור, כדי שבבוא העת הוא ייתן מנדט ואמון לממשלה הזאת. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לחבר הכנסת אלי דיין. אני מזמין את השר לאיכות הסביבה.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אדוני היושב-ראש, למען האמת, אני הייתי מוותר על הסיפא של הדיון הזה, אולי הייתי מוותר גם על הרישא שלו. כי אחרי ככלות הכול, מדובר במה שהסוציו-פוליטיקה האמריקנית מכנה פסאודו-אווונט, כלומר אירוע מדומה.

אני כבר שומע שבוע ימים, אם לא שבועיים, על הדיון ההיסטורי שעומד להתחולל כאן בכנסת.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

זה היה האווונט.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

זה עניין של טעם, כמובן. וכמו במקרים רבים אחרים, הדיון היה משמים, משעמם. לא שמעתי כאן דברים שהיו מעבר לשגרה השחוקה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אתה כנראה לא שמעת את כולם.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

לא, לא את כולם שמעתי.

אני רוצה לומר כך: עברה שנה, זו עובדה. אגב, את הנאום הקצר הזה, אני אדבר בדיוק חמש דקות – אני אומר כך: למען חבר הכנסת רביץ לא אשתוק, ולמען נוכחותו הקבועה והמרשימה במליאה לא אחשה, ולטובתו אני נושא את הנאום הקצר הזה.

עברה שנה, זו עובדה. ויש ממשלה, וגם זו עובדה. ויש אופוזיציה, וגם זו עובדה, וזו מצוות אנשים מלומדה, מצוות אופוזיציה מלומדה. אבל בסך הכול מדובר באירוע מדומה. ממשלות אינן נשפטות, אלא אם כן יש הכרח, יש אילוץ; ממשלות אינן נשפטות על-פי מועד מסוים, הן בוודאי אינן נשפטות על-פי שנה אחת. יש לממשלה זו ארבע שנים וחצי, כלומר עוד שלוש שנים וחצי, והיא תעמוד לגורלה, ולא לקץ הימים, והיא תישפט ותיבחן, ואני מקווה שהמבחן יהיה, בסופו של דבר, חיובי.

עם זה – ושוב, זה עניין של טעם, ואני מבקש את סליחת המאזינים והמשתתפים – גם אם לא התעלה לפסגות, אני לא יכול לומר שהוא לא גרם לי מידה מסוימת של קורת רוח והנאה. הוא גרם לי הנאה, ואגיד מה מקור ההנאה הזאת.

לי יש רק יתרון אחד על כל שאר חברי הבית, אני חושב, בלי יוצא מן הכלל, ובוודאי חברי הבית הנוכחים, יתרון אחד בלבד, והוא: אני הייתי באופוזיציה יותר שנים מכל אדם אחר שנמצא כאן. זה יתרון. משהו יכול לומר שזהו אולי יתרון מפוקפק, אבל גם זו עובדה.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

אופוזיציה פרלמנטרית.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אופוזיציה פרלמנטרית.

ואני זוכר את תחושת התסכול הנורא, ואני זוכר את תחושת האי-אונים, ולפעמים אפילו העלבון. בעיקר אני זוכר את השר לשעבר אריאל שרון עומד כאן במלוא תוקפו ונוכחותו ואומר: תראו, אתם צועקים ואני עושה. ואני הייתי חוזר לביתי ועולה על יצועי בלילה והייתי אומר: זה גורלנו, זה גורל מר.

פירושו של דבר, שאריאל שרון וחבריו היו הרבה שנים השיירה, ואני לא רוצה לומר "אנחנו", כי זה ביטוי קצת מעליב, לכן אגיד "אני" – אתם הייתם השיירה, אני הייתי הכלב, ונבחתי. עכשיו התהפכו היצירות, ואנחנו עוברים ואנחנו מתכוונים לעבור.

אמרתי: מצוות אופוזיציה מלומדה, כי הרי איש לא יכול היה לתאר לעצמו, או לשוות בדמיונו, שלאחר שנה של כהונת הממשלה תבוא האופוזיציה, כל אופוזיציה, ותריע לממשלה הזאת. גם זה עניין של טעם. בעיני, זו הממשלה הטובה ביותר מאז 1967, ואני בטוח שיש חולקים על כך. ומדוע? יש לכך כמה סיבות, אבל אני אסתפק בסיבה אחת.

כל הממשלות מאז 1967 היו שבועות-שקועות במין תהליך כפייתי של הקמת התנחלויות. הן טעו והטעו; הן כשלו והכשילו. ההתנחלויות הכפייתיות האלה העיקו מאוד מבחינה כלכלית וחברתית, הן גרמו נזק גדול מבחינה ביטחונית, הן היו שערורייה מדינית. ולכן אני אומר, לו קמה הממשלה הזאת אך ורק כדי להפסיק את התהליך הכפייתי הזה, מן הראוי היה שהיא תקום כדי לא להקים עוד התנחלויות.

אגב, בינינו לבין עצמנו, הרי הבחירות האחרונות היו על ההתנחלויות. היו עוד כמה נושאים, אבל הן היו על ההתנחלויות, והעם לא רצה יותר התנחלויות. אין עוד חפץ בהתנחלויות.

עכשיו נאמרו כאן הדברים, ואני לא רוצה לומר אותם באופן פולמי, אני לא רוצה להתנצח ולהתווכח, ואני גם רוצה להישאר נאמן להתחייבותי שאדבר חמש-שש דקות. אני שותף להנחה שנשמעה כאן היום, שיש לנו גם הנחות יסוד שונות לגמרי, לימין ולנו, וגם יעדים שונים לחלוטין. לכן, מה הפלא שיש ויכוח?

לפעמים אני מצטער שהוויכוח הוא לא על העיקר, ולכן הוא ויכוח עקר. יש באמת הוויכוח העקר, ויש הוויכוח העיקרי. הוויכוח העקר הוא – ולכן אני לא מחשיב אותו – מי עושה טוב יותר מה. לא כל אשפי המשא-ומתן נמצאים בצד הזה של הבית, לא כל אמני המשא-ומתן נמצאים בצד הזה של הבית. אני מניח שיש ליקויים כאן ויש ליקויים שם, ויש שיבושים, וכל אחד יכול למנות את קלקוליו של הזולת. ויכול מאוד להיות שהליכוד הוא אפילו ההוכחה לכך שהאופוזיציה איננה מרפאת ואיננה מתקנת, ואותם ליקויים קיימים גם באופוזיציה. אבל זה הוויכוח העקר.

ויש הוויכוח העיקרי. הנחות היסוד שלנו, כאמור, שונות, היעדים שונים, ואני רוצה לומר את זה לא במישור הפולמי, אלא במישור של ההיגדים, מה בעצם הממשלה הזאת אומרת. ועל זה באמת כדאי להתווכח בהזדמנות.

לו היה הוויכוח באמת ויכוח על העיקר, ולא היינו מתפתים לוויכוח העקר, גם הכנסת לא היתה מתגלית יותר ויותר בגילויים הליצניים והמוקיוניים שבה. ומכיוון שאני מכיר את הכנסת הרבה שנים ואני יודע שיושבים כאן הרבה מאוד אנשים רציניים, הרבה יותר אנשים רציניים מאשר לא-רציניים, הייתי רוצה שהאנשים האלה באמת יתמודדו עם גילויי המוקיונות והליצנות שיש בכנסת. אז אני אומר מהו העיקר.

העיקר הוא, ובזה כדאי להתרכז: הממשלה הזאת לא רוצה שטחים. זו הנחת יסוד אחת. אז איך אפשר שלא יהיה ויכוח? הממשלה הזאת לא רוצה התנחלויות. דבר קטן, רק לא רוצה שטחים ולא רוצה התנחלויות. ואתם רוצים את כל השטחים, ואתם רוצים את כל ההתנחלויות שבעולם. הממשלה הזאת לא רוצה לשלוט על עם זר. אתם רוצים לשלוט על עם זר. הממשלה הזאת, משום שהיא איננה רוצה את כל אלה, היא מוכנה לווייתורים טריטוריאליים, שאני רשאי להגדיר אותם כווייתורים

טריטוריאליים מרחיקים-לכת. הממשלה הזאת רוצה פרידה מהפלשתינים. אנחנו איננו רוצים לשבת בתוכם, ואיננו רוצים ש-2 מיליוני הפלשתינים בשטחים ישבו בתוכם. יש בקרבנו 800,000 אזרחים פלשתינים, הם אזרחים מכובדים, שווי זכויות, והלוואי שנדע לגמול להם כגמולם, כי הם אזרחים נאמנים, ולא ידענו לגמול להם כגמולם, שוב – כל הממשלות. נקווה שהממשלה הזאת גם היא תדע לגשר על הפערים שנוצרו במשך השנים.

הממשלה הזאת רוצה לכוון בשלב הביניים אוטונומיה מלאה, וההדגשה היא במלאה. גם מנחם בגין, זכרו לברכה, אמר: FULL AUTONOMY. אבל אחר כך, כאשר ראינו איך העניין הזה נפרט לפרטים, הבנו שהכוונה איננה לאוטונומיה מלאה ואיננה לאוטונומיה בכלל.

הממשלה הזאת אומרת לסורים ולנשיא הסורי אסד: עומק הנסיגה כעומק השלום. הממשלה הזאת, כאמור, כבר הדגשתי, איננה מעוניינת בשטחים. היא מעוניינת אך ורק בדבר אחד, היא מעוניינת בביטחון. ומרגע שיהיה ברור לממשלה שהאינטרס הביטחוני החיוני, הקיומי, של מדינת ישראל הובטח, יוסר המכשול האחרון בדרך לשלום. אלו הן הנחות היסוד.

הממשלה הזאת איננה מעוניינת בתהליך שלום. לתהליך שלום יש ממשלות טובות הרבה יותר מהממשלה הזאת; יש גם ראשי ממשלות טובים יותר מראש הממשלה הזה. למשל, ראש הממשלה לשעבר שמיר, לעניין תהליך השלום הוא היה ראש הממשלה הטוב ביותר שניתן להעלות על הדעת. כי בתהליך אין דומה לו; שלא ייגמר לעולם. הממשלה הזאת איננה מעוניינת בתהליך שלום; היא מעוניינת בעשיית שלום. וזה הבדל גדול. ועל-פי ההנחות האלה יש גם סיכויים להשיג שלום. אתם לכל היותר הייתם יכולים להגיע עד מדריד. אבל ממדריד הדרך היתה חסומה.

ומשום שהממשלה הזאת מעוניינת בעשיית שלום, וזה המנדט שלה, ואינני רוצה עכשיו להיכנס לשאלת המנדט, לממשלה הזאת יש יותר מנדט לעשות שלום מאשר לאופוזיציה להוביל בדרך שמובילה פעם נוספת למלחמה. על זה לא יכול להיות ויכוח. אני חושב שמבחינה זאת המנדט שלנו ברור, ואנחנו נממש אותו.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. מה אדוני השר מציע בקשר להצעה של חבר הכנסת אלי דיין?

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

ועדה.

היו"ר ד' שילנסקי:

הנושא היה של אלי דיין, ואלי דיין מסכים לוועדה. אדוני השר, לאיזו ועדה אתה מציע להעביר את הנושא? הכול עבר היום לוועדת החוץ והביטחון.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אני מציע להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ד' שילנסקי:

בבקשה. אנחנו עוברים להצבעה.

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

שמונה בעד, אין נגד, אין נמנעים. אני קובע שהצעתו של חבר הכנסת אלי דיין: הישגי הממשלה במישור המדיני ובמישור הכלכלי-החברתי במלאות שנה לכינונה, תעבור לוועדת החוץ והביטחון. דרך אגב, היה פה מצב מאוד משונה. ההצעה הועלתה על-ידי חבר הכנסת אלי דיין, ואת התשובה קיבל חבר הכנסת בן-אלישר. כל התשובה לא התייחסה כלל לחבר הכנסת אלי דיין, אלא כנראה למה שחושב בן-אלישר.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

אולי הוא יוותר על הצעתו, אם הוא כבר קיבל תשובה?

קריאה:

והוא גם הסכים.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

תיכף תשמע למה הוא הסכים.

הצעה לסדר-היום

שנה למעשי הממשלה בתחום העלייה והקליטה

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מזמין את חבר הכנסת אליהו בן-אלישר להצעה לסדר-היום מס' 1859 בנושא: שנה למעשי הממשלה בתחום העלייה והקליטה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני חייב לומר שאני רואה מידה מסוימת של סמליות בעובדה, שביום הארוך הזה, ובמידה מסוימת גם המתיש, ההצעה לסדר-היום האחרונה והנושא האחרון שמועלה הם דווקא בענייני עלייה, שבהם אין קואליציה ואין אופוזיציה, ואין פולמוס ואין ויכוח.

עמנואל זיסמן (העבודה):

יש פולמוס.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

לא בנושא הזה. יש פולמוס על המדיניות ועל מידת ההצלחה, ועל מה יכול להוביל לכישלון. ותיכף נראה שקרוב לוודאי שלא נסכים.

אבל מעבר לסמליות שבהעלאת הנושא כנושא אחרון ביום הזה, אני חייב גם לומר שיש לי הנאה מיוחדת בכך שמי ששייב לי יהיה דווקא שר העלייה והקליטה יאיר צבן, שאני יודע שיש לו גם מעיין אידיאולוגי שממנו הוא שואב. נדמה לי שכדאי לציין דווקא את הממד האידיאולוגי, מפני שיש לו חשיבות. יש לו אולי אפילו יותר מאשר חשיבות.

השר לאיכות הסביבה, השר יוסי שריד, אמר עד כמה הפסקת ההתנחלות, הפסקת ההתיישבות, היא חשובה בעשיית השלום, עד כמה הממשלה הזאת היא, לטעמו, הממשלה הטובה ביותר מאז 1967,

וקרוב לוודאי – הוא לא הוסיף את זה, אבל הוא בוודאי התכוון לכך – מפני שזאת הממשלה אשר הקפאה את מעשה ההתנחלות, בשעה שכל הממשלות האחרות עסקו בהתנחלות כהנה וכהנה.

ובכן, אני מבקש לומר לכנסת הריקה הזאת, אבל בנוכחותו של חבר הממשלה ובנוכחות כמה חברים מתמידים למרות הכול, והיושב-ראש שחייב להיות כאן, שבהיסטוריה של הציונות – אם אין התיישבות אין ציונות, ואם אין ציונות גם לא יכולה להיות עלייה. זאת אומרת, זה לא בכדי, זה לא לחינם שממשלה אשר הבטיחה שהיא תחדש את העלייה ואכן העלתה את העלייה, לדבריה, אל ראש סולם העדיפויות – אגב, כפי שעשו כל ממשלות ישראל בעבר – לא הצליחה לחדש את העלייה. זה לא בכדי. ממשלה אשר קיבלה החלטה להקפיא התיישבות ומבצעת את ההחלטה הזאת לא יכולה להיות עם רוח של עלייה, עם חזון של עלייה, פשוט לא יכולה להעלות, גם אם העלייה עצמה איננה מורכבת מיהודים שמחפשים ציונות. כך היה בימי היישוב, כך היה בימי מדינת ישראל; לא יעזור. אי-אפשר להגשים ציונות בלי התיישבות, בוודאי אי-אפשר להגשים ציונות כאשר מעלים ברמה, על דגל, את הקפאת ההתיישבות, שהיא בעצם הקפאת הציונות. ולכן, בל נתפלא שהממשלה לא הצליחה לחדש את העלייה. אינני מאמין שהיא תצליח לחדש את העלייה ככל שהיא תתמיד לדבר נגד נפשה של הציונות, שהיא ההתיישבות; אינני מאמין.

מה הממשלה הזאת לא קיבלה? דבר ראשון, אני חייב להודות, אינני מתווכח עם עובדות: הממשלה הזאת, המפלגות שמרכיבות את הממשלה הזאת, שתי המפלגות הראשיות, מפלגת העבודה ומרצ, קיבלו את תמיכתם של בין 60%-ל-70% מהעלייה החדשה שהגיעה ארצה בשנים 1989, 1990, 1991 ו-1992. היא קיבלה את תמיכת העולים החדשים, דבר ראשון.

דבר שני, היא קיבלה ערבויות, מיליארדים של דולרים. נכון שהיא שילמה על מנת לקבל את הערבויות הללו, שילמה לאמריקנים במטבע ששום ממשלה ישראלית לא היתה מעלה על דעתה לשלם בו מאז 1967, נכון; לא אשכול, לא גולדה ולא יצחק רבין במהדורה הראשונה, כמובן לא הממשלות בראשות הליכוד, לא מנחם בגין ולא יצחק שמיר ולא ממשלה משותפת למפלגת העבודה ולליכוד. והמחיר הוא הקפאת ההתיישבות, הקפאת ההתנחלות, מעשה אנטי-ציוני, מחיר אדיר. אבל נכון, קיבלנו במטבע אמיתי מיליארדים. נו, אז זה הכול? שלא לדבר על כך – הרוח החדשה, האופנה החדשה: ממשלת שמאל, ממשלה פשרנית, ותרנית, פרוגרסיבית, ליברלית. מה לא הורעף עליה, במידה רבה מאוד, אגב, בצדק – כן, שמאלנית, ותרנית, פשרנית. הרבה דברים טובים. זה הרי רק קומפלימנטים היום בעולם הגדול, ואתם מתגאים בזה. קיבלתם את כל זה. במלים אחרות, גם יכולות היו להיות כבר השקעות. השקעות, זאת אומרת גם יותר מקומות עבודה.

מה אנחנו רואים? אין יותר מקומות עבודה. גם היום, 100,000 עולים חדשים עדיין חיים מתחת לקו העוני. קרוב למחצית מילדי העולים עדיין חיים מתחת לקו העוני. ועל מנת לתת את נקודת ההשוואה: באוכלוסייה הישראלית שאיננה של עולים חדשים, אומרים שבין 15%-ל-20% מילדי ישראל, פחות או יותר, חיים מתחת לקו העוני לפי אותה הגדרה, שאגב נתונה לוויכוח לכל הכיוונים, אבל זה מה שאומרת הסטטיסטיקה. כאן – קרוב למחצית, כאן – קרוב ל-20%.

במלים אחרות, כל אותם ויתורים פוליטיים, אחרים, אותם ויתורים שאני קורא להם בעצם היפרדות מהציונות, כל זה לא מועיל, כפי – ואינני רוצה להמשיך עכשיו בדיון המדיני – שכל הווייתורים בשטח המדיני לא הועילו, או שהמחיר הוא כבד כל כך.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אפשר לשאול אותך שאלה?

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

בבקשה. אם היושב-ראש מרשה, בהחלט.

עמנואל זיסמן (העבודה):

מה היה ב-23 ביוני 1992 בתחומים שאתה אמרת, ומה עכשיו? אותו דבר. הרי אתה מתעלם מזה שיש ירידה באבטלה, יש ירידה – – –

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

חבר הכנסת זיסמן, לו לא היתה הפרטנציה הזאת מצד המפלגה שאתה חבר בה, שאתה מייצג אותה, והמפלגה שאותה מייצג שר העלייה והקליטה, לולא באתם עם הגישה הזאת של ההתנשאות, של הפרטנציה – אנחנו נעשה, אנחנו נחדש את העלייה, הייתי אומר: נו, בסדר, יש עליות, יש ירידות, יש גיאות, יש שפל. הרי אנחנו מכירים את זה. אבל אתם הבטחתם, זאת לא סתם הבטחה: אנחנו נקפא את ההתנחלות, נקבל ערביות, ניצור את התנאים, נחדש את העלייה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

המיליארד שאתה מדבר – – –

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

תן לי.

אתם באתם בטענות אלינו, אל הליכוד, ואמרתם: אתם מעדיפים את ההתנחלויות על העלייה. חבר הכנסת צבן, כשהיה חבר כנסת ולא שר, הוא בעצמו אמר את זה, אני זוכר את המלים שלו: בעיניכם ההתנחלות חשובה יותר מן העלייה. בעיניכם העלייה חשובה יותר מן ההתנחלות. עובדה, הרי אתם הקפאתם את ההתנחלות, אתם הפסקתם אותה. אין יותר, לא קיימת. איפה העלייה?

עמנואל זיסמן (העבודה):

שום גרוש עוד לא נכנס לקופה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אני אפילו לא מעוניין לנצל את כל הזמן שניתן לי, גם אם הוא כבר מתקרב אל קצו, דווקא מפני שיש לי שיח ושיג כאן עם חבר ממשלה, שבמידה רבה מאוד יש לו אידיאולוגיה, יש לו נשמה, ואני יודע עד כמה הוא משתדל בענייני קליטה.

לנושא העלייה – בלי חזון אין ציונות, בלי התנחלות אין ציונות, בלי ציונות אין עלייה, לא יכולה להיות. אפשר לנסות לקנות את זה בכסף, ואתם ניסיתם לקנות את זה בכסף. יש כאלה שאומרים, שכאשר מנסים לקנות משהו מהסוג הזה בכסף, בעצם מוכרים את הנפש לשטן. לא אלך עד שם, אבל זה כמעט שם, מפני שהציונות נפסקה באותו רגע שנפסק המעשה הציוני.

לכן, אדוני היושב-ראש ואדוני שר העלייה והקליטה, המאמצים שלך בשטח הקליטה, אני חייב לומר, יכולים להיות נושא להרבה מאוד הערכה, למרות הקשיים, וגם כאן – לא מעט מחדלים, לא שלך, של הממשלה, בעניין המרכזי, העיקרי – איך אמר השר יוסי שריד, ההבדל בין העיקרי לעקר – והעניין המרכזי הוא: כל עוד לא תתחילו מחדש במה שתנועת העבודה כולה, על כל גווניה, מאז ומתמיד לימדה את העם הזה, במלים אחרות – יישוב הארץ, לא תהיה עלייה, ובסופו של דבר גם לא תיצרו את האווירה המתאימה לקליטה. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לחבר הכנסת בן-אלישר. אני מזמין את השר לקליטת העלייה.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

אדוני היושב-ראש, ידידי חבר הכנסת בן-אלישר, חבר הכנסת זיסמן, חברת הכנסת סלמוביץ – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

חבר הכנסת גל.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

וחבר הכנסת גדליה גל, זהו.

היו"ר ד' שילנסקי:

כל אחד קיבל כיבוד.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

כנגד ארבעה בנים ובת אחת.

חברי הכנסת, אני חושב שהיו לחברי הליכוד בבית הזה לפחות שתי סיבות טובות שלא להעלות את עניין העלייה והקליטה במסגרת המצעד של ההצעות לסדר-היום, המצעד המוזר הזה. ראשית, מפני שהנושא הוא רגיש מבחינת האינטרס הלאומי הכולל. שנית, כי חשבתי שזכור לכולנו הפתגם, שראוי לא להסתובב עם חמאה על הראש ביום שמש חם.

חבר הכנסת בן-אלישר, הדיבור על מדיניות כזאת או אחרת בתחום הקליטה הוא דיבור מאוד בעייתי מצד הליכוד. אתה קושר את העניין העיקרי של אי-חידוש זרם העלייה בממדים הגדולים לעובדה שהממשלה הזאת כאילו איננה נושאת עמה חזון ציוני, שיכול להפעים גם את הארץ הזאת וגם את העולים.

אני חושב שהממשלה הזאת נושאת עמה חזון ציוני. אני שמח מאוד לשמוע מפיו, שחזון ציוני ללא התיישבות הוא חזון ציוני ריק מתוכן. זוהי בשורה מרנינה. אני חושב שיש בארץ הזאת כר נרחב להתיישבות. יש לנו נגב, יש לנו ערבה, יש לנו גם גליל, יש מרחבי עשייה עצומים.

אבל אם לדבר ברצינות, אינני מרוצה מממדי העלייה. אבל אני אמרתי, ואני אומר זאת ביתר חוזקה לאחר ביקור ברוסיה, באוקראינה ובמולדביה: אני מאמין שבנו תלוי במידה רבה מאוד אם אנחנו נעלה את שיעורי העלייה לארץ בסדר הגודל של השנה שעברה, מ-70,000, 75,000, 77,000, ל-90,000, ל-100,000.

בעיקרו של דבר, לא בנו תלוי אם אנחנו נגיע או לא נגיע לסדרי הגודל של 200,000-250,000. זה תלוי, כפי שהיה בשנת 1990 ובשנת 1991, במה שיקרה או לא יקרה שם. אבל הפער הזה בין השיעורים של עלייה לארץ כיום ובין מה שאני מאמין שיכול להיות תלוי בנו – מדיר מנוחה ממני.

אני יכול להתברך, ואינני מתברך בעובדה ששיעורי העלייה במחצית הראשונה של שנת 1993 גדולים יותר משיעורי העלייה במחצית המקבילה אשתקד. אינני נח בעניין הזה לא רק על זרי דפנה, גם לא על פרח דפנה אחד בודד. עדיין אינני יודע מה תהיה מגמת העלייה בחודשים הבאים.

למרות העובדה – ואני אדגים את זה – שאין תחום אחד מתחומי הקליטה שבו הממשלה הזאת לא עשתה מעשים שיש בהם שינוי משמעותי, אינני בטוח שדי בכל אלה כדי ליצור אותה עליית מדרגה או שתי מדרגות שאני דיברתי עליהן.

אני אומר מראש, לפני שאדגים את זה בכמה דברים – אני אינני רואה בכך ד'. אמרתי זאת אתמול בפגישה ממושכת מאוד עם ראש הממשלה וצוות עוזריו ועם שר האוצר וצוות עוזריו, כאשר הצגתי את מכלול הנושאים של עלייה וקליטה במדינת ישראל.

חבר הכנסת בן-אלישר, אתה לא צודק, יש שינויים משמעותיים בנושא של קליטת עולים בתעסוקה. אני אערוך לך השוואה בין הרביע הראשון של שנת 1992 לבין הרביע הראשון של שנת 1993, וגם השוואה לרביע האחרון של 1992. ובכן, ברביע הראשון של 1992 היו 97,000 מועסקים עולים – היום יש 141,000.

סגן השר גולדמן ויושב-ראש ועדת הכספים חבר הכנסת גדליה גל, דווקא עכשיו יש לי כמה בשורות טובות, וכדאי לכם לשמוע במקום לשוחח ביניכם.

אני חוזר ואומר: ברביע הראשון של 1992 היו 48,000 לא-מועסקים. ברביע הראשון של 1993 היו 39,000 לא-מועסקים. כלומר, גדל מספר המועסקים ב-44,000, ירד מספר הלא-מועסקים ב-9,000, וכל זה בתנאים, שניתוספו בתקופה הזאת כ-77,000 עולים.

שיעור האבטלה ירד מ-33% ברביע הראשון של 1992 ל-22% ברביע הראשון של 1993, והיום הוא עומד כבר על 20.4%. כלומר, יש ירידה של 11% באבטלה בקרב העולים. ואם נשווה לרביע האחרון של 1992, נראה שאז הגיעה האבטלה ל-25%.

גם בהשקעות במשק, בהשוואה ל-1992, יש בשליש הראשון של 1993 גידול של 20% בהשקעות ביצירת מקורות תעסוקה. אני קיבלתי, גם מהתאחדות התעשיינים, נתונים לגבי קליטת עולים ופליטת עולים בתעשייה. יש לנו כאן תהליך מאוד בעייתי, שעולים אומנם נקלטים, אבל גם נפלטים.

וכאן אני אומר שוב: יש גידול בקליטה, בהשוואה של החודשים האלה לסוף שנת 1992. גידול דרמטי של קליטת עולים בתעשייה. נכון שיש ירידה לא מספקת בשיעורים של פליטת עובדים עולים מהתעשייה. גם כאן מצטבר מאזן חיובי.

חבר הכנסת בן-אלישר, את סל הקליטה שיפרנו מייד עם כניסתנו לתפקיד, והעיקר, שינינו את שיטת העדכון שלו מאז אני מכהן בתפקיד – כל שלושה חודשים אוטומטית צמוד באופן מלא למדד.

היו"ר ד' שילנסקי:

כמה הוא היום סל הקליטה?

השר לקליטת העלייה י' צבן:

כ-21,000 שקל למשפחה בת שלוש נפשות. היום הוא מתעדכן באופן אוטומטי. בעבר הוא היה מתעדכן צמוד רק במועדי חידוש תוספת היוקר ולפי שיעור תוספת היוקר, ואנחנו יודעים שלפעמים יכולים לעבור שבעה חודשים ואין תוספת יוקר.

היו"ר ד' שילנסקי:

כמה הוא סל הקליטה ליחיד?

השר לקליטת העלייה י' צבן:

אנחנו שינינו את הפרופורציה, כי היה פער שלא היה מקובל אצלנו. בדרך כלל, הנורמות בכל ההסדרים הסוציאליים הן, שהיחיד מקבל 60% ממה שמקבל זוג. בסל הקליטה בתקופה הקודמת, אני לא יודע על שום מה, יחיד קיבל 40% מסל הקליטה של זוג. לכן, כאשר שיפרתי את הסל שיפרתי אותו ב-15% ליחידים ורק ב-4% למשפחות. הסכום לא חולק שווה בשווה, כדי לקדם את היחידים.

בתחום המדענים, כל המהלך של קליטת מדענים לא החל עם כינונה של הממשלה הזו. יש זכויות למי שבנה עוד בשנות ה-70 הראשונות את המרכז לקליטה במדע ולמי שפיתח את זה. אבל אנחנו, מאז הגענו לתפקידנו קלטנו 1,600 מדענים, לעומת 1,200 בשנה שעברה. היום אני יכול להתברך וכולנו יכולים להתברך בכך, שמתוך 8,000 מדענים שהגיעו לארץ, כ-5,000 עובדים במדע.

אדוני היושב-ראש, הלוואי שהנתון הזה יישמר, כי הוא כמעט בגדר פלא. כרגע, 70% עד 75% מהמדענים שנקלטים במגזר העסקי ממשיכים לעבוד בחברה שבה הוסדרה קליטתם גם אחרי שנגמרת תקופת המלגה הניתנת על-ידינו. ואני מקווה שבמחצית השנה שנתורה אנחנו נצמד עוד קדימה בתחום הזה.

בתחום הדיור יש מצוקה קשה מאוד, אבל אנחנו חייבים לומר – ואני לא נח ולא שקט בעניין הזה – מימוש משכנתאות על-ידי עולים חדשים נמצא בקצב עלייה מאוד מבורך, לעתים מדהים. אני רוצה שתדע, אדוני היושב-ראש, שברביע הראשון של השנה 8,700 משפחות עולים מימשו משכנתאות, וזה שיעור הגבוה ב-25% ממספרן ברביע הקודם. הקצב הזה נמשך. לפי דעתי, זה אות כבוד לעולים, שנוטלים על עצמם אחריות בשלב כה מוקדם של היותם בארץ. זה גם סימן להחלטה לבנות כאן את ביתם.

החודש אנחנו מתחילים לתת פתרון לבעיות של המשפחות הזכאיות לדיור ציבורי. יש לנו בעיה שהדירות נמצאות במקום שהן נמצאות, וחבר הכנסת בן-אלישר, ביישובים שבהם מרוכזים 68% של המשפחות הזכאיות לדיור ציבורי – קשישים, נכים, משפחות חד-הוריות – לא נבנתה אף לא דירה ציבורית אחת, וכאשר עולה חדש בגבעת-המטוס יוצא מהמגורן שלו והולך ל"הדסה" – אני מדבר על עניין שקיים – ועוד עובר ניתוח בראשו, פשוט אין לאן להחזיר אותו.

סטודנטים. אתם קיצצתם את הסיוע לסטודנטים מארבע שנים לשנתיים. אחד הדברים הראשונים שעשיתי היה להעלות את הסיוע לשלוש שנים, ואני דן עכשיו עם ההסתדרות על אפשרות – קומבינציות, הלוואות וכדומה – להאריך את הסיוע לארבע שנים, כדי שיחפוף את תקופת הלימודים שלהם.

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני השר, הדברים שלך מאוד מעניינים, ואתה יודע שאני אישית מאוד מתעניין בהם, אבל – – –

השר לקליטת העלייה י' צבן:

אני צריך לסיים.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

מדוע יש כל כך הרבה הפגנות?

השר לקליטת העלייה י' צבן:

אני אסביר לך.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, אדוני השר, אני מצטער, אבל אתה כבר לא תוכל להסביר. הוספתי לך כבר ארבע פעמים דקה אחת.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

כן, תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

קבל את זה ברוח טובה.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

אני מקבל את זה ברוח טובה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה יודע שאני באופן אישי מאוד מאוד מתעניין בנושא ורוצה לשמוע, אבל אני חייב למלא את תפקידי.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

אני רק רוצה לומר משפט סיום.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שיהיה ברור, אני חוזר ואומר: לפי דעתי, זה לא מספיק. לפי דעתי, בתחום הזה של הקליטה הממשלה חייבת לשדר שדר בעל עוצמה גדולה עוד יותר מכפי שהיא משדרת. אנחנו רק יכולים להתברך בהשוואה לממשלה הקודמת. העולים לא עוסקים בהשוואות מהבחינה הזאת. העולים מחפשים פתרון למצוקות שלהם, וחייבים אנו לתת מענה למצוקות שלהם. איננו יכולים לתת מענה לכל המצוקות בהינף יד, ולכן, גם אם ההתקדמות תהיה כפי שאני הייתי רוצה ולפי מה שהיה רוצה כאן יושב-ראש ועדת העלייה והקליטה של הכנסת, עדיין העומס האובייקטיבי של המצוקות הוא כזה, שיהיו מאגרים של מרירות של אנשים שעדיין לא הוסדרה להם תעסוקה ושעדיין לא נפתרה בעיית הדיור שלהם, ולכן הם יהיו מקורות למחאה ולמרירות.

בדבר אחד אני מאמין: אם העולים האלה, גם אלה שבעייתם עדיין לא נפתרה, יראו בסביבתם תהליכים דינמיים יותר של פתרון בעיות, הדבר הזה יטע בלבם תקווה וירגיע אותם מבחינת הפרספקטיבות של העתיד שלהם.

אני מציע להעביר את ההצעה הזאת לוועדת העלייה והקליטה של הכנסת.

היו"ר ד' שילנסקי:

יפה. היום כל ההצעות עברו לוועדת החוץ והביטחון. לפחות יש לנו הצעה אחת להעביר נושא לוועדה אחרת.

אני מבין שחבר הכנסת בן-אלישר מסכים להעביר את הנושא לוועדה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

בצער. אני מעדיף שתעבור לוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבין שאתה מסכים להעביר את הנושא לוועדת העלייה והקליטה, נכון, חבר הכנסת בן-אלישר?

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

מסכים.

היו"ר ד' שילנסקי:

אנחנו עוברים להצבעה.

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העלייה והקליטה נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

שמונה בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובע שהצעתו של חבר הכנסת בן-אלישר: שנה למעשי הממשלה בתחום העלייה והקליטה, תועבר לדיון בוועדת העלייה והקליטה.

שאלות ותשובות

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מזמין את שר החינוך והתרבות להשיב על שאלות. הוא איננו.

עמנואל זיסמן (העבודה):

ישנו.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני דיברתי על השר. אדוני סגן השר, אתה תשיב גם במקום השר?

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אני אשיב על הכול.

היו"ר ד' שילנסקי:

בבקשה.

דמי רישום לאוניברסיטאות

חבר הכנסת ע' זיסמן שאל את שר החינוך והתרבות ביום י"ט בסיוון התשנ"ג (8 ביוני 1993):

בשנים האחרונות מחויב מי שמבקש להירשם ללימודים במוסדות ההשכלה הגבוהה בדמי רישום בשיעור של למעלה מ-500 ש"ח לכל אחת מהאוניברסיטאות שהוא נרשם להן. על מנת להגביר את סיכויי להיכנס לאחת מהן, במיוחד בתקופה תחרותית כתקופה הנוכחית, הוא נאלץ לשלם סכום גבוה ביותר, קרוב ל-2,000 ש"ח; זאת בטרם שילם כדין את שכר הלימוד.

ברצוני לשאול:

1. האם יש מקום ויש הצדקה לסוג זה של גבייה אפורה של האוניברסיטאות?

2. אם לא – כיצד יפעל משרד החינוך כדי שהסוגיה הזו תבוא על פתרונה וכדי שהמועמדים ללימודים יוכלו להירשם לכל אוניברסיטה, בלי שיעמדו בפניהם עכבות כלכליות שכאלה?

3. האם יש אמת בנתון, כי דמי רישום אלו עלו במאות אחוזים בשנים האחרונות?

4. אם כן – מה הם הנתונים?

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

2-1. דמי הרישום לאוניברסיטאות הוגדרו בשאלתא של חבר הכנסת זיסמן כגבייה אפורה, ואולם דמי הרישום מיועדים לכסות את ההוצאות הכרוכות בטיפול בהרשמה בכל אוניברסיטה בנפרד, כגון: פתיחת תיק, בדיקת מסמכים, קליטת הנתונים במחשב, דיונים בוועדת קבלה, משלוח הודעות שונות וכדומה.

דעתי אינה נוחה מגובהם של דמי הרישום, כמו גם מן העובדה, שהנרשם נדרש לשלם סכום זה בנפרד בכל אוניברסיטה שבה הוא מנסה להתקבל. עניין זה נבחן והוסדר במסגרת דוח הוועדה הציבורית בראשותו של מר חיים קוברסקי, שבדקה את נושא שכר הלימוד והתשלומים הנלווים אליו.

בעקבות ביקורת קודמת על גובהם של דמי הרישום, ולמרות המלצות קודמות של המועצה להשכלה גבוהה, טרם הוקם מרכז רישום ארצי לאוניברסיטאות, דבר אשר עשוי למנוע חלק גדול מתשלומי דמי הרישום של תלמידים שלא התקבלו ללימודים.

לאחרונה בודקת מערכת ההשכלה הגבוהה מחדש את האפשרות להקים מרכז רישום ארצי לאוניברסיטאות, ובכוונתי – וזה חשוב – להמליץ על הקמתה. לחלופין, ייתכן לדרוש מן האוניברסיטאות להחזיר את דמי הרישום לאלה שלא התקבלו ללימודים, ככל שאין הם מהווים הוצאות לטיפול ממשי בבקשת הרישום.

כן אציין, כי על מנת לאפשר למועמדים לבחון אפשרויות קבלתם למגוון התוכניות לתואר ראשון הקים המרכז הארצי לבחינות ולהערכה מערכת מידע ממוחשבת "מידעת". מערכת זו מספקת תשובות אישיות לכל מועמד, ושימוש בה יכול לפטור מועמדים רבים מעצם ההרשמה לכמה מוסדות.

4-3. על-פי הנתונים לגבי דמי הרישום לאוניברסיטאות, ניתן לומר כי ריאלית דמי הרישום לא עלו במשך ארבע השנים האחרונות.

גובה דמי הרישום משתנה ועולה בצורה הדרגתית בהתאם למועד שבו מתקיימת ההרשמה. בחודש
ינואר נגבה הסכום הנמוך ביותר, ומחודש מאי ואילך – הגבוה ביותר.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת עמנואל זיסמן.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, למעשה אתה מודה בכך, שבשל שרירות לב אלפי סטודנטים
במדינת ישראל נרשמים לאוניברסיטה, הם לא מתקבלים לאותה אוניברסיטה, אבל הם משלמים 500
שקל, ומאחר שיש אי-ודאות, אין סטודנט שלא נרשם לשתיים עד חמש-שש אוניברסיטאות. כלומר,
בממוצע הם מפסידים בין 1,500 ל-3,000 שקלים. זה גזל שקורה במדינת ישראל, ואתה אומר
שאתם רוצים לתקן את זה.

היו"ר ד' שילנסקי:

מה השאלה הנוספת?

עמנואל זיסמן (העבודה):

והשאלה היא: האם אתם תתקנו את זה לאלתר ותחזירו את הכסף, לפחות השנה, לאותם אלפי
סטודנטים?

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

לשאלה הנוספת של חבר הכנסת עמנואל זיסמן: אני יכול להשתתף ולבקש לבדוק. הפנייה שלך
מוצדקת.

עמנואל זיסמן (העבודה):

הרי הם מסובסדים על-ידי הממשלה.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

הפנייה שלך מוצדקת. אנחנו מתכוונים לפנות למועצה להשכלה גבוהה כדי לבחון את האפשרות על-פי בקשתך. אנחנו נקיים אתם דיון ונסכם. כבר אמרתי בדברי, שנציע להם להחזיר חלק מהסכומים, כיוון שאני חושב שזאת גבייה שיש בה פגיעה בלא מעט סטודנטים או מועמדים, עקב העובדה שסכום כזה של 1,000 או 1,500 שקלים הוא סכום, שהם לפעמים צריכים להתמודד אתו חודשיים-שלושה חודשים לאחר השירות הצבאי.

מסגרות לטיפול בנוער מנותק

חבר הכנסת א' דיין שאל את שר החינוך והתרבות ביום י"ב בסיוון התשנ"ג (1 ביוני 1993):

פורסם כי ל-75% מהמשתחררים משירות סדיר בצה"ל אין תעודת בגרות. למרות נתונים קשים אלה, טוען דורון קרני (איגוד מקצועי נוער עובד ולומד), ערכו קיצוצים במסגרת הטיפול בנוער מנותק.

מדובר בבני נוער עד גיל 18 המטופלים במסגרת תנועת הנוער העובד והלומד בפרויקט ייחודי ששמו "מפנה".

ברצוני לשאול:

1. האם נכונות הידיעות האמורות?

2. האם אכן צומצם התקציב של פרויקט "מפנה", ואם כן – מדוע?

3. האם הוקמו מסגרות חלופיות לטיפול בנוער מנותק?

תשובת סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. אין בידי המשרד נתונים על השכלתם של משוחררי צה"ל.

ככלל, כ-73% מכלל השנתון בחינוך העברי זכאים לתעודת בגרות עד סיום לימודיהם בכיתה י"ב. אוכלוסייה זו כוללת גם בנות, אשר חלקן אינו מתגייס לצה"ל.

בידיעה שמאות בוגרי י"ב משלימים את בחינותיהם והופכים לזכאים לתעודת בגרות בתוך שלוש-ארבע שנים מסיום לימודיהם, אנו מעריכים כי שיעור המשתחררים הזכאים לתעודת בגרות עולה על 73%.

2. תקציב משרד החינוך בפרויקט "מפנה" לא צומצם.

3. התשובה חיובית. הוקמו מסגרות חלופיות, וביניהן "מפנה", "יעד", "קדמה" ו"מנוף".

פרסומים בעיתונות מטעם משרד החינוך

חבר הכנסת ע' לנדאו שאל את שר החינוך והתרבות ביום י"ט בסיוון התשנ"ג (8 ביוני 1993):

בעיתון "הארץ" מיום י"ד באייר התשנ"ג (5 במאי 1993) פרסם משרד החינוך והתרבות מודעה, שבה מפורטת סדרת המהלכים שעומד המשרד לנקוט לקידום מערכת החינוך בישראל.

ברצוני לשאול:

1. באילו עיתונים נוספים פורסמה מודעה כזו?

2. כמה עולה פרסומה של מודעה ליום, וכמה עלה מבצע הפרסום כולו?

3. מה היתה מטרת מבצע הפרסום הזה, במיוחד לאור זאת שאין בפרסום שום דבר חדש?

תשובת סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. "ידיעות אחרונות", "מעריב", "חדשות", "דבר", "על המשמר", "הצפה", "יום ליום", "אל-סינארה", "נאשה סטראנה", "נובוסטי", "כל אל-ערב", "אל-אתיחאד".

2. מחיר פרסומה של מודעה ליום שונה מעיתון לעיתון ותלוי בגודל המודעה. הפרסום כולו עלה 90,000 ש"ח.

3. בתקופת שביתת המורים נתברר למשרד החינוך והתרבות, כי ציבור המורים אינו יודע את העובדות הנוגעות להחלטות הממשלה בנושאי החינוך. ציבור המורים הוזן באינפורמציה בלתי נכונה. המשרד החליט לתת פרסום פומבי כדי שציבור עובדי החינוך ידע את העובדות לאשורן בתקופת השביתה.

תוכניות למניעת שימוש בסמים

חבר הכנסת ג' שגב שאל את שר החינוך והתרבות ביום י"ט בסיוון התשנ"ג (8 ביוני 1993):

מן העיתונות נודע לי, כי משרד החינוך אינו מאפשר לאגודת "אל-סם" להפעיל בבתי-הספר תוכניות למניעת שימוש בסמים. בתי-ספר שהסתייעו במומחי "אל-סם" הפסיקו לקבל שירות פסיכולוגי ומנהלי בתי-הספר קיבלו איומים.

ברצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרד החינוך על כך?

2. מה עושה המערכת החינוכית על-מנת למנוע את השימוש בסמים?

3. האם למערכת החינוכית יש תוכניות מניעה מסודרות לבתי-הספר, ומי אחראי לעריכתן?

4. מדוע נמנע משרד החינוך מלקבל סיוע מאגודת "אל-סם", שיש לה הידע המתאים ומומחים בנושא?

5. האם הרשות למלחמה בסמים אינה מעבירה תקציבים לתוכניות מניעה בבתי-הספר אף שקיבלה תקצוב לכך? מדוע?

תשובת סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בהתאם למדיניות משרד החינוך, ניתן לאגודת "אל-סם", בדומה לגופים מקצועיים נוספים, להפעיל תוכניות מניעה בבתי-הספר, וזאת אך ורק בתיאום ועל דעת האחראי ו/או הצוות המחוזי לנושא.

יועצי בתי-הספר והאחראים לנושא מזמינים מומחים שונים, ביניהם מומחי אגודת "אל-סם", לקחת חלק בהפעלת התוכנית, בהתאם לנושאים הנדרשים.

התיאום מאשר הפעלת תוכנית על-פי מדיניות ועקרונות המניעה של המשרד.

3-2. משרד החינוך מפעיל תוכניות מניעה בקרוב ל-800 בתי-ספר על-יסודיים ומכשיר צוותי יועצים, מורים ומומחים להפעלת התוכנית.

היחידה למניעת שימוש לרעה בסמים באגף השירות הפסיכולוגי הייעוצי של המשרד אחראית באופן ארצי לבניית התוכניות, להכשרת אנשי המערכת ולהפעלת צוותים מחוזיים של מפקחים ומדריכים מקצועיים האחראים להפעלת התוכניות במחוזות השונים.

4. מומחיות אנשי "אל-סם" מתבטאת בטיפול בתלמיד המשתמש בסמים וכן בהסברה לציבור. המשרד מקבל בברכה סיוע אנשי "אל-סם", בתיאום עם האחראים במערכת.

5. משרד החינוך אחראי למימון התוכניות המופעלות בבתי-הספר.

הרשות למלחמה בסמים מגבירה במימונה את כוח האדם המקצועי להדרכה בבתי-הספר ומממנת פרויקטים ייחודיים בתוך תוכניות המניעה בחינוך הפורמלי ובחינוך הבלתי פורמלי.

חברי הוועדה לבדיקת מערכת החינוך

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את שר החינוך והתרבות ביום כ"ו בסיוון התשנ"ג (15 ביוני 1993):

בעיתון "דבר" מיום 16 במאי 1993 התפרסמה ידיעה בדבר מינוי ראש עיריית הרצליה, מר אלי לנדאו, כחבר בוועדה לבדיקת מערכת החינוך, הקרויה "ועדת השופט אלוני".

ברצוני לשאול:

1. האם מודע משרד החינוך והתרבות לדוח מבקרת המדינה על פעילותו של מר לנדאו במערכת החינוך בהרצליה?

2. מדוע מונה מר לנדאו לוועדה הבודקת את נושא האינטגרציה כאשר ידוע ואף נכתב בדוח המבקרת, כי פעל בניגוד גמור למדיניות האינטגרציה, ולפיכך איננו כלל גורם אובייקטיבי?

3. מה הם הקריטריונים שלפיהם מונו חברי ועדת השופט אלוני, ומה הוא הפרסום שניתן למינוי?

4. כיצד יפעל משרדך נוכח דוח המבקר?

תשובת סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ראי נא תשובתנו מיום י"ט בסיוון התשנ"ג, 8 ביוני 1993, על שאילתא זהה של חבר הכנסת רענן כהן.

כיתות במבנים לא-בטיחותיים

חבר הכנסת א' קהלני שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ו בסיוון התשנ"ג (15 ביוני 1993):

בחטיבת הביניים "דפנה" בקריית-ביאליק מוסיפים ללמוד בארבע כיתות לימוד במבני "פיו". מדובר במבנים מיושנים ודליקים, שרמת בטיחותם נמוכה.

ברצוני לשאול:

1. האם מודע המשרד לסכנה לשלום התלמידים אם ימשיכו ללמוד במבנים מסוכנים כאלה?

2. האם קיימת במשרד תוכנית להחלפת המבנים לקראת שנת הלימודים הקרובה?

3. מדוע לא יפעל המשרד באופן מיידי לחיסול חלקי לפחות של המבנים ולהחלפתם בכיתות לימוד בטיחותיות?

תשובת סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. לצערנו, אין באפשרות משרדנו לסייע לרשות המקומית בנושא זה עקב מגבלות תקציביות. תקציב הפיתוח מיועד אך ורק לבניית כיתות לימוד חדשות, ולא להחלפת מבנים רעועים, וגם זאת בהיקף שאינו עונה על הצרכים.

עם זאת, משרדנו הכין לאחרונה תוכנית רב-שנתית להחלפת מבנים דליקים ורעועים הנמצאים במערכת החינוך. כיתות הלימוד הנ"ל בבית-הספר "דפנה" נכללות בתוכנית זו.

כאמור, התוכנית היא רב-שנתית, ביצועה מותנה בתקצוב מיוחד שנקבל לנושא זה. אנו מתכננים הפעלת התוכנית החל משנת התקציב 1994 על-פי סדרי עדיפויות, אולם לא נוכל להתחייב כבר עתה על מועד הביצוע.

עם זאת ראוי לציין, כי בכל מקרה, האחריות לאחזקתם של מבנים אלו חלה על הרשות המקומית. משרדנו פרסם בשעתו חוזר מנכ"ל (מז/5 התשמ"ז, סעיף 174), ובו הנחיה לרשויות המקומיות על דרכי הטיפול במבנים מעין אלו. אנו מקווים כי עיריית קריית-ביאליק נהגה בהתאם.

השתתפות תלמידים בהפגנות

חבר הכנסת א' יחזקאל שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ו בסיוון התשנ"ג (15 ביוני 1993):

בעקבות ידיעות שונות, ולפיהן תלמידים רבים מבתי-ספר דתיים נטלו חלק בהפגנות אלימות כנגד משטרת ישראל לאחר הירצחה של הלנה ראפ, זיכרונה לברכה, נמסר כי מדובר בקבוצה גדולה של פעילי "כך" הלומדים בבתי-הספר התיכוניים הדתיים בעיר.

ברצוני לשאול:

1. האם משרד החינוך מודע לתופעה הקיימת, ומה הוא להערכתו היקפה?

2. האם פעילותם של התלמידים מותרת?

3. כיצד יטפל משרד החינוך בתופעה זו?

תשובת סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. הנושא נבדק באמצעות המנהלים, היועצים, הרכזים לחינוך חברתי ומחנכי הכיתות.

מכל הבדיקות עולה, שלא קיימת תופעה מסוג זה בקרב תלמידי בתי-הספר העל-יסודיים בבתי-ים.

יש לציין, כי פעילות תלמידים בתנועת "כך" אסורה בכל מערכת החינוך.

נעשית עבודה חינוכית ענפה בבתי-הספר ברוח "תורה עם דרך ארץ". אנו מאמינים שחינוך זה מונע מהתלמידים להיגרר לקיצוניות מכל סוג שהוא.

גיוס תלמידים לפעולות "כך"

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את שר החינוך והתרבות ביום כ"ח בסיוון התשנ"ג (17 ביוני 1993):

תלמידי בתי-ספר תיכוניים ושיבות מבת-ים ומחולון, שגויסו על-ידי פעילי "כך", סיפרו בריאיון עיתונאי כי הם מתאמנים בירי ובקרב מגע לצורך התעמתות עם "שוטרים, חיילים ואנשי מרצ".

ברצוני לשאול:

1. אילו צעדים נוקט המשרד למניעת גיוס תלמידים מבת-ים ומחולון לפעולות אלימות, גזעניות ואנטי-דמוקרטיות?

2. מה יעשה המשרד כדי לחזק את החינוך נגד גזענות ולכיבוד ערכי הדמוקרטיה בבתי-ספר תיכוניים דתיים ובישיבות?

3. כיצד מטפל המשרד בנערים שכבר נפלו ברשתה של קבוצת "כך"?

תשובת סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. ראי תשובתי מהיום על שאלתא זהה, מס' 1321, של חבר הכנסת אבי יחזקאל.

ציוני בחינת הבגרות באנגלית

חבר הכנסת א' קהלני שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ח בסיוון התשנ"ג (17 ביוני 1993):

לאחרונה נמסר, כי מסתמנת ירידה בציון הממוצע הארצי בבחינת הבגרות באנגלית בכל רמות הלימוד.

ברצוני לשאול:

1. מה הוא הציון הממוצע הארצי בבחינת הבגרות באנגלית בשנת הלימודים התשנ"ב בכל יחידות הלימוד, בהשוואה לממוצע השנתי בהתשנ"א?

2. האם נבדקה במשרד הסיבה לירידה בממוצע?

3. האם יבחן המשרד את רמות הקושי של הבחינות ואת מידת התאמתן לחומר הלימודים?

4. האם תוקם ועדה לבחינה מחודשת של דרכי הכנת המבחנים, נוכח תלונות חוזרות ונשנות מדי שנה על חוסר התאמתם לחומר הנלמד?

תשובת סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

אני מעביר בנפרד לחבר הכנסת קהלני את הממוצעים הארציים בבחינות הבגרות באנגלית בהתשנ"ב, בהשוואה לארבע השנים שקדמו לה – ראה נספחים 1 ו-2.

4-1. עיון בתוצאות ובהצגת הגרפים מעלה, כי לא קיימת כל מגמה שיטתית של ירידה ברמת ההישגים באנגלית. יתר על כן, שיעור הניגשים לבחינת בגרות כלשהי באנגלית עלה בחמש השנים האחרונות ב-28%, בהשוואה לכ-17% גידול בשנתון – ראה נספחים 1 ו-3. תופעה זו מבטאת, כנראה, את תוצאת מדיניות משרד החינוך המעודדת אוכלוסיות חלשות לגשת לבחינות הבגרות. חשוב להדגיש, כי למרות הגידול באוכלוסייה לא מסתמנת מגמת ירידה ברמת ההישגים.

אף-על-פי שנתוני ההישגים באנגלית אינם מלמדים על צורך בבדיקה חוזרת, חשוב להבהיר את הנקודות הבאות לגבי כל השאלונים:

א. שאלוני בחינות הבגרות מחוברים על-ידי ועדות מקצועיות, הבודקות חזור ובדוק את התאמת פריטי הבחינה לתוכנית הלימודים. גם תהליכי הבקרה שעוברים השאלונים מכוונים, בין השאר, לפיקוח על נושא זה. ליקויים בשאלונים שמקורם בחוסר התאמה של השאלון לתוכנית הלימודים נדירים ביותר, והם נובעים בדרך כלל מעמימות כלשהי בתוכנית הלימודים, או מן העובדה שאותו נושא עשוי להילמד מתוך ספרים מקבילים רבים. יובהר, שהמפורט כאן אינו חל על מקצוע האנגלית, שבו לא קיימת כלל אפשרות של אי-התאמה בין תוכנית הלימודים לבין שאלון הבחינה.

ב. בכל שנה, כבדרך שגרה, נבדקת רמת הקושי של כל המבחנים בנושאים השונים. במקרים שמתגלה רמת קושי חריגה, הדבר מטופל ומתוקן כך שהתלמידים אינם נפגעים. דרך זאת ננקטת משום שאין אפשרות לבצע ניסוי מוקדם של שאלוני בחינות הבגרות. עם זאת, קיימת בקרה קפדנית, מראש, על רמת הקושי, המבוצעת באמצעות שיפוט של מומחים.

מסירת תוצאות מבחני הבגרות

חברת הכנסת א' סלמוביץ שאלה את שר החינוך והתרבות ביום ג' בתמוז התשנ"ג (22 ביוני 1993):

הובא לידיעתי, כי נבחנים בבחינות הבגרות יזכו לקבל את ציוניהם ממשרד החינוך רק במהלך חודש ספטמבר 1993, בעוד ההחלטות בדבר קבלה או דחייה של מועמדים ללימודים במוסדות להשכלה גבוהה, האמורות להיות מושפעות בעיקרן מציוני הבגרות, תתקבלנה בחודש אוגוסט 1993.

מצב זה יאלץ את המוסדות להשכלה גבוהה לקבוע גורלו של סטודנט ללא קבלת נתונים בסיסיים האמורים להשפיע על קבלתו.

ברצוני לשאול:

1. האם הדברים האלה נכונים?

2. האם לדרך זו של קבלת החלטות תהיינה השלכות מרחיקות-לכת, עד כדי כפיית מצב של דחיית לימודים ואובדן שנת לימודים יקרה? מה היא עמדת משרדך בהתייחס למצב זה?

3. מה היא עמדת משרדך בנוגע לאובדן הוצאות דמי ההרשמה הגבוהים שנגבו מהמועמדים, עקב המצב המתואר לעיל?

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

1. ההרשמה לאוניברסיטאות מסתיימת, על-פי הפרסומים, בסוף חודש פברואר, ולאחר מועד זה מאפשרות האוניברסיטאות רישום מאוחר, כל אוניברסיטה על-פי שיקוליה.

הנרשמים לאוניברסיטה מציגים את תעודות הבגרות שלהם בעת ההרשמה. אלה המעוניינים לשפר את ציוניהם ו/או להשלים בחינות לצורך קבלת תעודה יודעים כי בשיקולים לקבלתם קיים ספק אם יוכלו להמתין לקבלת הציונים.

עם זאת, האוניברסיטאות מאפשרות, בחלק מן הפקולטות, קבלת ציונים עד מחצית חודש ספטמבר, אולם, כפי שידוע לנו, בכל מקרה מבהירים להם כי תינתן עדיפות לאלה אשר נרשמו במועד והציגו את תעודותיהם.

2. בחינות הבגרות מסתיימות בתחילת חודש יולי – ב-8 ביולי 1993 מתקיימת הבחינה האחרונה – ומשך בדיקתן של הבחינות עד לפרסום הציונים הוא כחודשיים ימים, זאת אומרת, בערך עד אמצע ספטמבר. זהו משך זמן מינימלי לבדיקת כמיליון מחברות, ואין דרך כלשהי לקצר משך זמן זה. ברור אפוא, שמי שנאלץ להשלים בחינות בקיץ מביא בחשבון, כי הדבר מעמיד בספק אפשרות לימודיו באותה שנה.

יוצאים מכלל זה תלמידי העתודה האקדמית, שלגביהם יש הסדר מיוחד עם האוניברסיטאות.

3. הנרשם לאוניברסיטה יודע מראש כי הוצאות ההרשמה לא יוחזרו, ואין אנו מתערבים בשיקולי האוניברסיטאות בעניין.

פה אני יכול להוסיף, שגם לגבי הרישום אנחנו נעשה ככל שנוכל לסייע כדי שמועמד לאוניברסיטה לא יצטרך לשלם סכומים גבוהים כאלה כתוצאה מכך שהוא רוצה להבטיח לעצמו מקום ללימודים.

היו"ר ד' שילנסקי:

שאלה נוספת לחברת הכנסת אסתר סלמוביץ.

אסתר סלמוביץ (צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר החינוך, אני יודעת שהרישום למכללות לפחות, למכללה למינהל, נמצא כעת בעיצומו ולא הסתיים בפברואר, כפי שצינתי, ולכך מתייחסות שתי שאלות נוספות שלי.

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה. יש לך שאלה נוספת אחת. לפחות תנסחי את שני הדברים כשאלה אחת, אבל לא להגיד: יש לי שתי שאלות.

אסתר סלמוביץ (צומת):

מה הם הנתונים החלופיים במקום ציוני הבגרות, אשר יקבעו את קבלת המועמדים למוסדות להשכלה גבוהה או למכללות, כפי שצינתי? כיצד מתכוון משרדך לפתור בעיה קשה זו, העלולה לגרום נזקים קשים למועמדים האלה?

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אנחנו, במשרד, עושים מאמצים גדולים כדי להביא לכך, שאם תלמידים לא יצליחו, כתוצאה מהנאמר בשאלות שלך ובתשובות שקיבלת, להתקבל לאוניברסיטאות – לכן אנחנו עוברים עכשיו להליך של אקדמיזציה של המכללות האזוריות.

אמש הופעתי במכללה בצפת, שזאת היתה השנה הראשונה שהעניקה תואר. לעובדים סוציאליים. זאת שלוחה של אוניברסיטת בר-אילן. המכללות מקבלות מעמד עצמאי, כשאת התעודות מעניקות האוניברסיטאות המלוות את המכללות, והן אלו שהיו החלוצות.

אני מנצל את ההזדמנות הזו לומר מלה לשבחה של אוניברסיטת בר-אילן, שפתחה כמה שלוחות: בצפת, בעמק-הירדן, אצל ידידנו אלי דיין באשקלון, ונדמה לי שאת הרביעית פתחה באריאל. יש לה ארבע שלוחות כאלה. זאת התשובה על השאלה שלך – איך אנחנו מתכוונים להתמודד עם כאלה שלא הצליחו להתקבל לאוניברסיטאות. המכללות גם נותנות את התשובות לאלה שגרים באזורים, שהיום כבר אי-אפשר לקרוא להם פריפריה, משום שגם צפת היא אזור שמתאכלס, הגליל מתאכלס, ולמעשה הגליל הופך להיות חבל ארץ, ששם נראה בעתיד מכללות שיוכלו לתת פתרון לאלה שלא מצליחים להגיע לאוניברסיטאות, ולא תמיד רק בגלל בחינה כזו או איחור בהגשה, אלא כתוצאה מכך שגם ההוצאות הנלוות של תושב הגליל שצריך ללמוד בתל-אביב או בירושלים הן גבוהות מאוד.

שמחתי אתמול בצפת לראות תלמידים שמגיעים מכרמיאל, מנהרייה, מקריית-שמונה וממושבי הגליל. הם היו אלה שקיבלו אתמול את תעודת הבוגר של אוניברסיטת בר-אילן במכללת צפת.

אסתר סלמוביץ (צומת):

איזה פתרון אתה מציע? לא קיבלתי תשובה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אין שאלה נוספת אחרי התשובה.

אני מודה לחברת הכנסת אסתר סלמוביץ, שהצילה את כבוד השאלות היום, והיא היחידה שהיתה נוכחת.

אסתר סלמוביץ (צומת):

גם חבר הכנסת זיסמן היה.

היו"ר ד' שילנסקי:

גם חבר הכנסת זיסמן. אצלי חבר הכנסת זיסמן מופיע בחלק אחד והיתר בחלק השני. וכמובן, אני מודה לסגן שר החינוך והתרבות, אשר ענה על השאלות.

הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (היטלים וארנונה) (תיקון מס' 5),

התשנ"ג-1993

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מזמין את יושב-ראש ועדת הכספים, שיביא את הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (היטלים וארנונה) (תיקון מס' 5), התשנ"ג-1993, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. בוודאי הוא כבר דיבר והביא את זה, ועכשיו רק יאפשר לשמוע את ההסתייגויות של האנשים שאינם, ולהצביע.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבד להביא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את חוק הסדרים במשק המדינה (היטלים וארנונה) (תיקון מס' 5), התשנ"ג-1993, הקובע כי בסעיף 12 לחוק העיקרי, במקום "עד י"א בסיוון התשנ"ג (30 במאי 1993)" יבוא "עד י"ג באב התשנ"ג (31 ביולי 1993)".

פירוש הדבר: התקנות לפי סעיף 11 לפקודת מס הכנסה, הקובעות הנחות ממס ליישובים, שתוקפן פקע, יעמדו בתוקפן עד י"ג באב התשנ"ג, 31 ביולי 1993.

בשבוע שעבר הניחה הממשלה על שולחן הכנסת את הצעת חוק מס הכנסה (הנחות ממס לתושבים באזור עדיפות לאומית), התשנ"ג-1993, שהועברה לוועדת הכספים.

היות שוועדת הכספים אמורה לדון בנושא בכובד ראש, ואי-אפשר לעשות את הדברים האלה כהרף עין, אני ביקשתי מהממשלה שתאריך את המצב הקיים ותיתן לו תוקף לחודשיים נוספים, כדי שתהיה לנו השהות לטפל בעניין, ועל כן אני מביא את הצעת החוק לחודשיים, כפי שהצגתי בפניכם.

אני רוצה לומר בקצרה כמה מלים. גם המפה שאנחנו דנים בה היום בוועדת הכספים היא מפה שיש בה פגמים. אבל אם אני משווה את המפה הזו למפה הקודמת, אין שום ספק שאני מעדיף את המפה הזו, החדשה, היא טובה יותר והוגנת יותר.

אנחנו, בוועדת הכספים, נמנה מחר ועדת משנה שתנסה להגיע ליתר הבנה ולתיקון של המפה כפי שהובאה בפנינו על-ידי הממשלה, אבל אני רוצה לחזור ולומר את מה שכבר אמרתי בפעמים הקודמות, שנדמה לי שאת מפת ההנחות במס הגיע הזמן לחסל, להעביר אותה מן העולם, ובמקום לתת הנחות במס, לקחת את הכסף הזה, 250 מיליון שקל, ולהעביר אותו לאזורי הפיתוח כדי להעלות את רמת החינוך.

אני רוצה לסיים ולקרוא לפניכם מכתב קצר שקיבלתי רק היום מראש המועצה המקומית מנחמייה, שהיא מקבלת היום הנחות במס ותקבל גם במפה העתידית הנחות במס. כותב לי אהרן מונדרי, ראש המועצה: "חבר הכנסת גל, הכנסת, ירושלים. הריני להביע בזה תמיכתי בעמדתך בעניין החקיקה לעידוד אזורי עדיפות לאומית. אין ספק שתמיכה ממשלתית בתשתיות חינוך ובתקצוב שוטף של נושא החינוך עדיפה לאין ערוך על הקלות מיסוי לתושבים באזורים אלה. להערכתי הטבות המס אינן רלבנטיות לגבי חלק נכבד מהאוכלוסייה ששכרו אינו מגיע לשיעורים החייבים במס".

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, יש לנו הסתייגויות. אני מזמין את חבר הכנסת אלי גולדשמידט – איננו. חבר הכנסת מאיר שטרית – איננו. חבר הכנסת רון נחמן – איננו.

ובכן, אני מצביע סעיף אחרי סעיף. לשם החוק – מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת מאיר שטרית?

הצבעה מס' 10

בעד התיקון של חבר הכנסת מ' שטרית לשם החוק – 1

נגד – 4

נמנעים – אין

התיקון של חבר הכנסת מ' שטרית לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

אחד בעד, ארבעה נגד, אין נמנעים. אתם רואים שאפילו שחבר הכנסת מאיר שטרית איננו והוא לא נימק, נמצא מישהו שתמך בו. ההסתייגות לא נתקבלה.

הסתייגות של חבר הכנסת רון נחמן לשם החוק. נצביע בהרמת ידיים, זה ילך יותר מהר.

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת ר' נחמן לשם החוק – 1

נגד – 4

נמנעים – אין

התיקון של חבר הכנסת ר' נחמן לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

אחד בעד, ארבעה נגד, אין נמנעים. ההסתייגות של חבר הכנסת רון נחמן לא נתקבלה.

מי בעד שם החוק, כהצעת הוועדה?

הצבעה מס' 11

בעד שם החוק, כהצעת הוועדה – 5

נגד – אין

נמנעים – אין

שם החוק, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

חמישה בעד, אבל זו טעות. ארבעה בעד, אחד נגד ואין נמנעים. שם החוק נתקבל כהצעת הוועדה.

לסעיף 1 יש הסתייגות של חבר הכנסת מאיר שטרית. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת מ' שטרית לסעיף 1 – 1

נגד – 4

נמנעים – אין

התיקון של חבר הכנסת מ' שטרית לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

אחד בעד, ארבעה נגד, אין נמנעים. ההסתייגות לא נתקבלה.

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת רון נחמן?

הצבעה מס' 12

בעד התיקון של חבר הכנסת ר' נחמן לסעיף 1 – 1

נגד – 4

נמנעים – אין

התיקון של חבר הכנסת ר' נחמן לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

אחד בעד, ארבעה נגד, אין נמנעים. ההסתייגות לא נתקבלה.

מי בעד סעיף 1, כהצעת הוועדה?

הצבעה

בעד סעיף 1, כהצעת הוועדה – 4

נגד – 1

נמנעים – אין

סעיף 1, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

ארבעה בעד, אחד נגד, אין נמנעים. סעיף 1, כהצעת הוועדה, נתקבל.

לסעיף 2 יש הסתייגות של חברי הכנסת רון נחמן ומאיר שטרית. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חברי הכנסת ר' נחמן ומ' שטרית לסעיף 2 – 1

נגד – 4

נמנעים – אין

התיקון של חברי הכנסת ר' נחמן ומ' שטרית לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

אחד בעד, ארבעה נגד, אין נמנעים. התיקון של חברי הכנסת רון נחמן ומאיר שטרית לא נתקבל.

מי בעד סעיף 2, כהצעת הוועדה?

הצבעה

בעד סעיף 2, כהצעת הוועדה – 4

נגד – 1

נמנעים – אין

סעיף 2, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

ארבעה בעד, אחד נגד, אין נמנעים. סעיף 2, כהצעת הוועדה, נתקבל.

אחרי סעיף 2 יש הצעה של חברי הכנסת רון נחמן ומאיר שטרית. מי בעד ההסתייגות הזו? מי נגד?

הצבעה

בעד ההצעה של חברי הכנסת ר' נחמן ומ' שטרית אחרי סעיף 2 – 1

נגד – 4

נמנעים – אין

ההצעה של חברי הכנסת ר' נחמן ומ' שטרית אחרי סעיף 2 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

ארבעה נגד, אחד בעד, אין נמנעים. ההסתייגות לא נתקבלה.

מי בעד החוק בקריאה שלישית?

הצבעה מס' 12

בעד החוק – 4

נגד – 1

נמנעים – אין

חוק הסדרים במשק המדינה (היטלים וארנונה) (תיקון מס' 5),

התשנ"ג–1993, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

ארבעה בעד, אחד נגד, אין נמנעים. אני קובע שחוק הסדרים במשק המדינה (היטלים וארנונה) (תיקון מס' 5), התשנ"ג–1993, נתקבל בקריאה שלישית.

תם סדר-היום. הישיבה הבאה תהיה, אם ירצה השם, מחר, יום רביעי, ד' בתמוז התשנ"ג, 23 ביוני 1993, בשעה 11:00. ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 21:26.